N. 5.—1863. Пятница.—Piątek. 18 Января. 18 Stycznia.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ
KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ по Вторникамъ и Пятницамъ.

WYCHODZI we Wtorki i Piątki.

Часть Оффиціальная.

С.-Петербургъ, 15 января.

Вчера, въ воскресенье 13-го января, по окончаніи развода отъ л.-гв. измайловскаго полка, въ Михайловскомъ манежѣ, ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, подозвавъ къ себѣ всѣхъ присутствовавшихъ на разводѣ офицеровъ, изволилъ обратиться къ нимъ съ слѣдующими словами:

„Такъ какъ многимъ изъ васъ, господа, вѣроятно неизвѣстны послѣднія происшествія въ Царствѣ Польскомъ, то Я хочу, чтобы вы о нихъ узнали отъ Меня Самого.

Послѣ столь благополучно совершившагося рекрутскаго набора, съ 2-го на 3-е января, въ Варшавѣ съ 6-го числа стали появляться мятежническія шайки на обоихъ берегахъ Вислы, для разсѣянія которыхъ были немедленно посланы отряды. Наконецъ, въ ночь съ 10-го на 11-е число, по всему Царству, за исключеніемъ Варшавы, было сдѣлано внезапное нападеніе на войска наши, стоящія по квартирамъ, причемъ совершены неслыханныя злодѣйства; такъ наприм., около Сѣдльца, аттакованные солдаты оборонялись отчаянно въ одномъ домѣ, который мятежники подожгли, не видя средствъ имъ овладѣть. Не смотря на то храбрыя войска наши отбили повсюду мятежниковъ.

По первымъ свѣдѣніямъ, потеря наша заключается въ 30 челов. убитыми, въ томъ числѣ старый нашъ измайловскій товарищъ, командиръ Муромскаго пѣхотнаго полка, полковникъ Козляниновъ. Раненныхъ до 100 и между ними генералъ Каннабихъ. Подобная же попытка была сдѣлана около Бѣлостока, въ предѣлахъ даже Имперіи.

Но и послѣ сихъ новыхъ злодѣйствъ, Я не хочу обвинять въ томъ весь народъ польскій, но вижу во всѣхъ этихъ грустныхъ событіяхъ работу революціонной партіи, стремящейся повсюду къ ниспроверженію законнаго порядка.

Мнѣ извѣстно, что партія эта разсчитываетъ и на измѣнниковъ въ рядахъ нашихъ; но они не поколеблятъ вѣру Мою въ преданность своему долгу вѣрной и славной Моей арміи.

Я убѣжденъ, что теперь болѣе, чѣмъ когда-либо, каждый изъ васъ, чувствуя и понимая всю святость присяги, исполнитъ свой долгъ, какъ честь нашего знамени того требуетъ. Въ рядахъ вашихъ Я самъ началъ Мою службу; потомъ нѣсколько лѣтъ имѣлъ честь вами командировать, и потому чувства преданности вашей Мнѣ хорошо были извѣстны, и Я ими гордился за васъ предъ покойнымъ Государемъ, родителемъ Моимъ.

Увѣренъ, что если обстоятельства того потребуютъ, вы и теперь докажете на дѣлѣ, что Я могу на васъ разсчитывать, оправдаете Мое полное къ вамъ довѣріе".

Слова, произнесенныя Государемъ Императоромъ, вызвали единодушныя, восторженныя „Ура!"

(Бир. Вѣд.)

Варшава, 12-го января.

Благодаря дѣятельнымъ и благоразумнымъ распоряженіямъ мѣстныхъ властей, въ Варшавѣ рекрутскій наборъ совершился въ совершенномъ порядкѣ. Нигдѣ не оказалось сопротивленія. Рекруты охотно повиновались требованіямъ чиновниковъ и были вполнѣ достойны хорошаго обращенія, которое имъ оказалось.

Но можно было предвидѣть, что въ провинціяхъ дѣло это не пройдетъ такъ спокойно. Правительственнымъ агентамъ, на которыхъ возложена была обязанность производить наборъ, приходилось дѣйствовать на значительномъ протяженіи, что весьма усложняло и затрудняло дѣло.

Извѣстія, полученныя сегодня обыкновеннымъ путемъ, отъ 6-го (18-го) числа, вполнѣ подтверждаютъ эти предположенія.

Въ 8 верстахъ отъ Варшавы, на минской дорогѣ собралась толпа ослушниковъ. Нѣкоторые были вооружены. Однако вскорѣ они разсѣялись.

Двѣ другія шайки, числомъ отъ 4 до 500 человѣкъ, собрались въ Блони, а также въ окрестностяхъ Сѣроцка и Пултуска, съ тѣмъ, чтобы оттуда двинуться въ лѣса кампинаскіе и насѣльскіе. Однако онѣ начинаютъ уже страдать отъ холодовъ и отъ недостатка провіанта,

По приказанію Великаго Князя Намѣстника тотчасъ приняты были надлежащія мѣры. Въ упомянутыя мѣстности посланы были во-

Częsc Urzędowa.

St. Petersburg, 15 Stycznia.

Wczoraj, w niedzielę 13 stycznia, po ukończeniu parady z izmajłowskim półkiem lejb-gwardji, w ujeżdżalni Michajłowskiéj, CESARZ JEGO MOŚĆ, przywoławszy do siebie wszystkich obecnych na paradzie oficerów, raczył zwrócić się do nich z następującemi słowami:

„Ponieważ wielu z was panowie, zapewnie nie są wiadome ostatnie wypadki w Królestwie Polskiem, chcę więc, ażebyście się dowiedzieli o nich odemnie Samego.

Po tak pomyślnie uskutecznionym naborze, z 2-go na 3-ci stycznia, w Warszawie od 6-go stycznia zaczęły się zjawiać bandy buntownicze na obu brzegach Wisły, dla rozproszenia których niezwłócznie posłane były oddziały. Nakoniec w nocy z 10-go na 11-ty po całém Królestwie, z wyjątkiem Warszawy, zrobiony był niespodziany napad na wojska nasze, stojące po kwaterach, przyczém spełniono niesłychane okrucieństwa, tak naprzykład, około Siedlec attakowani żołnierze bronili się rozpaczliwie w jednym domu, który powstańcy podpalili, nie widząc środków owładnięcia nim. Bez względu na to, waleczne wojska nasze odbiły wszędy powstańców.

Według pierwszych wiadomości, strata nasza wynosi 30 zabitych, w téj liczbie stary nasz izmajłowski towarzysz, dowódca Muromskiego półku piechoty, półkownik Koźlaninow. Ranionych około stu i między nimi jenerał Kannabich. Podobne pokuszenie się zrobione było około Białegostoku, nawet w granicach Cesarstwa.

Lecz i po tych nowych zbrodniach, nie chcę obwiniać o to całego polskiego narodu, lecz widzę we wszystkich tych smutnych wypadkach robotę partji rewolucyjnéj, dążącéj wszędzie do obalenia prawnego porządku.

Wiadomo mnie, że partja ta liczy i na zdrajców w szeregach naszych; lecz oni nie zachwieją mojéj wiary mojéj w wierność swojemu obowiązkowi, oddanéj i sławnéj mojéj armji.

Przekonany jestem, że teraz więcéj niż kiedykolwiek każdy z was czując i pojmując całą świętość przysięgi, spełni swoją powinność, jak tego wymaga honor naszéj chorągwi. W szeregach waszych ja sam zacząłem moją służbę i potém lat kilka miałem zaszczyt dowodzić wami, dla tego więc uczucia życzliwości waszéj ku mnie dobrze mnie były wiadome, i ja chlubiłem się z was przed zmarłym Cesarzem, rodzicem moim.

Przekonany jestem, że jeśli tego wymagać będą okoliczności, wy i teraz dowiedziecie w czynie, że mogę na was liczyć, i usprawiedliwicie moją zupełną w was ufność."

Słowa, wymówione przez Cesarza Jego Mości wywołały jednomyślne, pełne zapału okrzyki „Ura!"

Warszawa 12 stycznia.

Dzięki czynnym i roztropnym rozporządzeniom władz miejscowych branka rekrutów w Warszawie odbyła się w zupełnym porządku. Nigdzie nie stawiono oporu. Rekruci chętnie słuchali zaleceń urzędników i byli zupełnie godni dobrego obejścia się, które im okazywano.

Lecz można było przewidywać, że w prowincjach rzecz ta nie odbędzie się tak spokojnie. Ajentom rządowym, na których włożony był obowiązek uskutecznić brankę, wypadało działać na znacznéj przestrzeni, co zbyt komplikowało i utrudniało sprawę.

Wiadomości odebrane dziś drogą zwyczajną z d. 6-go (18-go) stycznia najzupełniéj stwierdzają te przewidywania.

O 8 wiorst od Warszawy, na drodze Mińskiéj zebrał się tłum sprzeciwieńców. Niektórzy byli uzbrojeni. Wkrótce się jednak rozsypali.

Dwie drugie bandy liczące od 400 do 500 ludzi, zgromadziły się w Błomiu, a takoż w okolicach Serocka i Pułtuska, z tém ażeby stamtąd posunąć się do lasów Kampinoskich i Nasielskich. Jednakże naczynają już one cierpieć od zimna i z braku żywności.

Z rozkazu Wielkiego Księcia Namiestnika natychmiast zostały przedsięwzięte należyte środki. Do pomienionych miejscowości wysła-

ОБЗОРЪ РАБОТЪ ПО ПРЕОБРАЗОВАНІЮ СУДЕБНОЙ ЧАСТИ ВЪ РОССІИ.

(Продолженіе. См. N 4).

Уголовное судопроизводство. Работы по составленію проекта уголовнаго судопроизводства начались во II отдѣленіи собственной Его Величества канцеляріи вскорѣ по изданіи уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ. Въ 1850 году, приготовленный въ большей части проектъ былъ, по Высочайше утвержденному положенію комитета министровъ, разсматриваемъ главноуправлявшимъ II отдѣленіемъ, вмѣстѣ съ чиновниками отъ министерства юстиціи и внутреннихъ дѣлъ, для обсужденія вопроса: могутъ-ли предложенныя въ то время министерствомъ юстиціи нѣкоторыя измѣненія правилъ нашего уголовнаго судопроизводства быть приведены въ дѣйствіе прежде обнародованія всего новаго устава. Разсматривавшая этотъ вопросъ коммисія единогласно признала, что всякое частное измѣненіе этихъ важныхъ законовъ неудобно и даже невозможно. Впослѣдствіи графъ Блудовъ, имѣя въ виду, съ одной стороны, Высочайшее повелѣніи 25-го марта 1859 г. о преобразованіи полиціи и отдѣленіи власти судебной отъ полицейской, а съ другой—возбужденный особою коммиссіею, разсматривавшею отчетъ министра внутреннихъ дѣлъ за 1857 годъ, вопросъ о необходимости расширить кругъ дѣйствія полиціи въ рѣшеніи дѣлъ судополицейскихъ, составилъ первоначальныя предположенія о разсмотрѣніи вышеозначенныхъ дѣлъ особыми мѣстными или мировыми судами. Предположенія эти удостоились Высочайшаго одобренія и вслѣдствіе того приготовленъ былъ во II отдѣленіи проектъ правилъ о порядкѣ производства дѣлъ по маловажнымъ преступленіямъ и проступкамъ въ судахъ мировыхъ. Этотъ проектъ, по Высочайшему повелѣнію, внесенъ, 14-го апрѣля 1860 года, въ государственный совѣтъ. Въ тоже время бывшій министръ внутреннихъ дѣлъ представилъ государственному совѣту проектъ объ отдѣленіи слѣдственной части отъ полиціи и объ улучшеніи состава земской полиціи. Вслѣдствіе сего 8-го іюня 1860 г. состоялся Высочайшій указъ объ отдѣленіи слѣдственной части отъ полиціи и о возложеніи производства слѣдствій по уголовнымъ дѣламъ на судебныхъ слѣдователей, состоящихъ въ вѣдомствѣ министерства юстиціи. Затѣмъ 2-го іюня 1860 и 8-го октября 1861 года внесены были въ государственный совѣтъ главноуправлявшимъ II отдѣленіемъ первые шесть раздѣловъ проекта общаго устава судопроизводства по преступленіямъ и проступкамъ. Въ нихъ помѣщены были положенія общія и постановленія о порядкѣ производства слѣдствій, о порядкѣ разсмотренія и рѣшенія дѣлъ по преступленіямъ и проступкамъ, о случаяхъ отмѣны окончательныхъ по этимъ дѣламъ приговоровъ. При этомъ графъ Блудовъ увѣдомилъ, что будетъ окончательно разсмотрѣнъ и внесенъ въ государственный совѣтъ составляемый во II отдѣленіи проектъ особенныхъ судопроизводствъ по преступленіямъ и проступкамъ. Означенные проекты, т. е. проектъ о производствѣ дѣлъ по маловажнымъ преступленіямъ и проступкамъ въ судахъ мировыхъ и проектъ общаго устава судопроизводства уголовнаго, Высочайше повелѣно разсмотрѣть въ соединенныхъ департаментахъ законовъ и гражданскомъ въ усиленномъ ихъ составѣ. Между тѣмъ проекты эти предварительно разсмотрѣны были въ министерствѣ юстиціи, которое доставило замѣчанія по нимъ какъ самаго министра, такъ и нѣкоторыхъ служащихъ въ министерствѣ чиновниковъ. Къ окончательному разсмотрѣнію всѣхъ означенныхъ выше проектовъ соединенные департаменты не приступали.

Судоустройство. Первоначальная работа, относящаяся до судоустройства, была—положеніе о присяжныхъ стряпчихъ или повѣренныхъ, которое внесено было въ государственный совѣтъ графомъ Блудовымъ въ 1858 году. Проектъ этотъ разсмотрѣнъ соединенными департаментами въ 1859 году и, исправленный по заключеніямъ департаментовъ, препровожденъ ко всѣмъ членамъ государственнаго совѣта для сообщенія ихъ замѣчаній. Изъ всѣхъ замѣчаній, доставленныхъ какъ членами совѣта, такъ и чиновниками вѣдомства министерства юстиціи, составленъ, по общему порядку, сводъ, разсмотрѣнный соединенными департаментами въ 1861-мъ году. Между тѣмъ, по Высочайшему повелѣнію, послѣдовавшему 21-го октября 1859 года, во II-мъ отдѣленіи собственной Его Величества канцеляріи начертаны были начала судоустройства, съ изложеніемъ правилъ будущаго учрежденія судебно-уголовныхъ инстанцій и начала эти сообщены на предварительное заключеніе министра юстиціи. Затѣмъ, по полученіи замѣчаній министра юстиціи, приготовленъ былъ и самый проектъ положенія о судоустройствѣ, который 14-го апрѣля 1860 года внесенъ въ государственный совѣтъ. Проектъ этотъ былъ препровожденъ, въ томъ же 1860-мъ году, къ управлявшему министерствомъ юстиціи, который доставилъ какъ свои замѣчанія на оный, такъ и мнѣнія другихъ лицъ, извѣстныхъ своими практическими свѣдѣніями по судебной части. Изъ этихъ замѣчаній составленъ въ государственной канцеляріи подробный сводъ. Разсмотрѣвъ въ іюнѣ мѣсяцѣ 1861 года самый проектъ и сдѣланныя на него замѣчанія, соединенные департаменты опредѣлили и указали предварительныя начала, долженствующія служить основаніемъ новаго судоустройства.

Въ такомъ видѣ находились законодательныя работы по преобразованію нашей судебной части, когда Государю Императору, по возвращеніи изъ путешествія въ Крымъ, благоугодно было въ октябрѣ 1861 года потребовать свѣдѣнія объ ихъ положеніи.

Разсмотрѣвъ эти свѣдѣнія, Государь повелѣлъ принять всѣ возможныя мѣры къ скорому и правильному окончанію этого дѣла, причемъ призналъ необходимымъ, прежде внесенія въ общее собраніе государственнаго совѣта всѣхъ положеній и уставовъ по судебной части, обсудить и разрѣшить главныя, основныя начала судопроизводства и судоустройства.

Сообразно съ этимъ, въ особомъ Высочайшемъ повелѣніи предписанъ былъ слѣдующій порядокъ: соединенные департаменты законовъ и гражданскихъ дѣлъ, въ усиленномъ ихъ составѣ должны изготовить и внести въ общее собраніе государственнаго совѣта общую записку обо всемъ, что можетъ быть признано относящимся къ главнымъ основнымъ началамъ предположеній для устройства судебной части въ имперіи, такъ чтобы записка эта обнимала, въ возможной полнотѣ и ясности, всѣ многоразличные предметы, къ этой части принадлежащіе, именно: судоустройство, судопроизводство уголовное и наконецъ нужныя временныя мѣры для перехода отъ порядка нынѣ существующаго къ предполагаемому новому. Предварительное составленіе записки этой предоставить занимавшимся производствомъ настоящаго дѣла чиновникамъ государственной канцеляріи, подъ непосредственнымъ вѣдѣніемъ государственнаго секретаря и подъ высшимъ наблюденіемъ предсѣдательствующаго въ соединенныхъ департаментахъ законовъ и гражданскомъ, графа Блудова. Записку эту, по разсмотрѣніи ея въ общемъ собраніи государственнаго совѣта, представить, вмѣстѣ съ имѣющими быть разсужденіями и заключеніями, на Высочайшее благоусмотрѣніе.

(Окончаніе впредь.)

енные отряды, которые пройдутъ край подвижными колонами.

Кромѣ того, мы получили слѣдующія телеграфическія депеши:

Варшава, 10 января.

Шайка, собравшаяся въ лѣсу, въ окрестностяхъ Блони, перешла черезъ Вислу, съ намѣреніемъ примкнуть къ другой, засѣвшей въ насѣльскихъ лѣсахъ. Полагаютъ, что она заключаетъ до 1,000 человѣкъ. Посланы войска для того, чтобы окружить ее. Человѣкъ 40 безоружныхъ бѣглецовъ уже взяты въ плѣнъ.

Варшава, 11 января.

Шайки на правомъ берегу Вислы усиливаются. У нихъ есть кой-какое оружіе. Противъ нихъ высланъ полкъ. Въ городѣ ничего новаго. Все спокойно.

Варшава, 12 января.

Въ ночь съ 10-го на 11-е число войска, отдѣльно расположенныя, были почти повсюду аттакованы. Мятежники проникали въ дома и убивали солдатъ по одиночкѣ. Повсюду, однако, отряды имѣли время собраться и отразить мятежниковъ; преслѣдуя бунтовщиковъ войска отбирали у нихъ оружіе и арестовывали. У насъ выбыло изъ строя до 30 человѣкъ и втрое болѣе ранено. Мятежники потеряли гораздо больше. Полковникъ Козляниновъ былъ убитъ наканунѣ, во время рекогносцировки въ лѣсу. Генералъ Каннабихъ раненъ. Самыя серьезныя стычки происходили въ Плоцкѣ, въ Плонскѣ, Радзичѣ и въ окрестностяхъ Сѣдльца.

Приняты мѣры для общаго сбора войскъ. Все царство объявлено въ осадномъ положеніи.

Въ ночь съ 10-го на 11-е число вооруженная толпа изъ царства польскаго, въ значительномъ числѣ, напала на дворъ 7-й роты либавскаго полка, въ мѣстечкѣ Суражѣ, на самой границѣ. Командиръ ея успѣлъ собрать 60 человѣкъ; сдѣлавъ два залпа и опасаясь быть окруженнымъ толпами со всѣхъ сторонъ. отступилъ изъ Суража къ баталіонному штабу въ Заблудовъ; барабанщикъ и двое рядовыхъ убиты; юнкеръ и одинъ рядовой пропали безъ вѣсти.

Въ прочихъ частяхъ края спокойно; приняты мѣры для охраненія путей сообщенія.

Варшава, 12-го января.

Революціонная партія рѣшилась осуществить родъ варѳоломеевской ночи съ 10-го (22-го) на 11-е (23-е) января. Въ полночь произошло одновременно во всѣхъ губерніяхъ нападеніе на разные города и на отряды войскъ, расположенные въ мѣстечкахъ и деревняхъ. Нападая на солдатъ во время сна, мятежники убивали ихъ въ постелѣ; въ одной деревнѣ близь Сѣдльца, гдѣ солдаты мужественно защищались въ домѣ, ими занимаемомъ, мятежники сожгли домъ, вмѣстѣ съ находившимися въ немъ живыми храбрецами. Повсюду эти жестокости были немедленно прекращены войсками, отбившими мятежниковъ во всѣхъ пунктахъ и заставившими ихъ отступить съ очень большимъ урономъ. Самое строгое военное положеніе объявлено во всемъ царствѣ польскомъ.

(J. de St. P.)

Варшава, 14-го января.

Толпа мятежниковъ, напавшая въ ночь на 11-е число на роту въ Суражѣ (пограничномъ пунктѣ между гродненскою губерніею и царствомъ), повредила проходящую тутъ желѣзную дорогу и произвела безпорядки на станціи Лапы. 12-го числа направлены были части войскъ, какъ со стороны Гродно и Бѣлостока, такъ и изъ Варшавы, для возстановленія прерваннаго сообщенія. Также выдвинуты войска и въ другія пограничныя мѣста царства, гдѣ появились буйныя шайки. Въ Тыкочинѣ одна рота, отдѣленная отъ своего полка, въ продолженіе болѣе сутокъ (съ утра 12-го до утра 13-го) отбивалась, стоя въ каре, противъ окружавшей ее толпы.

Приняты всѣ мѣры къ возстановленію и охраненію желѣзной дороги и телеграфной линіи; но до сихъ поръ между Бѣлостокомъ и Варшавою нѣтъ сообщенія.

По вчерашнимъ телеграммамъ изъ Варшавы (полученнымъ чрезъ Ковно), видно, что въ Піотрковѣ и въ другихъ мѣстахъ царства показались шайки, противъ которыхъ высланы войска. Мятежники нападали на проѣзжающихъ и производили разныя злодѣянія. Въ минувшую ночь (на 14-е число) прервано и телеграфное сообщеніе съ Варшавою чрезъ Ковно. (Сѣв. Поч.)

ВИЛЬНО.

ОБЪЯВЛЕНІЕ

ОТЪ ВИЛЕНСКАГО ВОЕННАГО, ГРОДНЕНСКАГО, КОВЕНСКАГО И МИНСКАГО ГЕНЕРАЛЪ-ГУБЕРНАТОРА.

По случаю появленія, въ предѣлахъ Царства Польскаго, шаекъ мятежниковъ, которые съ оружіемъ въ рукахъ, покушались проникнуть въ нѣкоторыя пограничныя мѣстечки и мѣстности Гродненской губерніи, снятое въ прошломъ октябрѣ мѣсяцѣ, военное положеніе въ Гродненской губерніи, съ уѣздовъ: Гродненскаго, Сокольскаго, Бѣльскаго и Брестскаго вновь возстановляется, на правилахъ инструкціи, утвержденной въ 27 день сентября 1861 года.

Генералъ-адъютантъ НАЗИМОВЪ.

По приказанію Его Высокопревосходительства Г. Виленскаго Военнаго, Гродненскаго, Ковенскаго и Минскаго Генералъ-Губернатора объявляется, что училищамъ для приходящихъ дѣвицъ въ городахъ Вильно, Гродно и Ковно Высочайше повелѣно именоваться *Женскими Гимназіями.*

Курсъ преподаваемыхъ наукъ въ сихъ Гимназіяхъ 6-ти-лѣтній.

Плата за обученіе 15 руб. въ годъ. Желающія обучаться Французскому и Нѣмецкому языкамъ и танцамъ, доплачиваютъ за каждый изъ сихъ предметовъ по 5 руб.

Каждой ученицѣ, по окончаніи курса, выдается, по установленной формѣ, аттестатъ, за подписаніемъ Попечителя, Начальника Гимназіи и Главной Надзирательницы.

На основаніи выданнаго при выпускѣ аттестата дѣвицы, окончившія полный курсъ ученія, получаютъ, неподвергаясь особому испытанію, свидѣтельство на званіе *домашнихъ учительницъ* тѣхъ предметовъ, въ которыхъ оказали хорошіе успѣхи; тѣмъ же изъ ученицъ, которыя съ успѣхомъ пройдутъ спеціально педагогическій курсъ Гимназіи, присвоивается право на полученіе званія *домашнихъ наставницъ*, также безъ особаго испытанія.

Кандидатки въ VI (низшій) классъ должны умѣть молитвы общеупотребительныя и читать по Русски и по Польски. Желающія поступить въ высшій классъ должны умѣть все пройденное въ предъидущихъ классахъ, для чего и присоединяется здѣсь распредѣленіе учебныхъ предметовъ по классамъ:

VI КЛАССЪ (низшій).

Законъ Божій: Изъясненіе и изученіе молитвы Господней и другихъ общеупотребительныхъ молитвъ; символы вѣры и 10 заповѣдей. Важнѣйшія событія изъ Исторіи Ветхаго и Новаго завѣта.

Русскій и Польскій языки: чтеніе съ постояннымъ объясненіемъ смысла отдѣльныхъ словъ и предложеній, равно цѣлыхъ статей. Письмо. Изученіе на изустъ прозаическихъ и стихотворныхъ статей. Устное пересказываніе слышеннаго и прочитаннаго, разсматриваніе естественныхъ тѣлъ. Раздѣленіе рѣчи на предложенія. Части простаго предложенія. Значеніе частей рѣчи.

Французскій и Нѣмецкій языки: Чтеніе и точный переводъ на Русскій языкъ легкихъ по объему и содержанію статей на Французскомъ и Нѣмецкомъ языкахъ; обратный переводъ этихъ статей съ Русскаго на иностранные языки; составленіе новыхъ фразъ изъ того запаса словъ и оборотовъ, который пріобрѣтенъ дѣтьми при переводѣ. Практическое ознакомленіе съ формами склоненія, спряженія и степеней сравненія.

Географія: Горизонтъ страны свѣта. Видъ земли и ея двоякое движеніе, явленія отъ сего происходящія. Изображеніе земли на плоскости и шарѣ. Географическая сѣть. Точки и линіи на глобусѣ. Оболочка земнаго шара, суша, вода и воздухъ; явленія въ нихъ бывающія.

Ариѳметика: Всестороннее разсмотрѣніе чиселъ отъ 1 до 100. Изображеніе и чтеніе чиселъ отъ 1 до 100. Ознакомленіе дѣтей съ Русскими мѣрами длины и вѣса, а также съ Русскими монетами. Разсмотрѣніе линій и угловъ. Измѣреніе угловъ.

Чистописаніе, Рисованіе, Пѣніе, Рукодѣлье и танцы.

V КЛАССЪ.

Законъ Божій: Исторія церкви Ветхо-завѣтной. Политическая сторона Исторіи Евреевъ входитъ въ кругъ преподаванія Закона Божія только по мѣрѣ ея отношенія къ судьбѣ церкви.

Русскій и Польскій языки: Продолженіе практическихъ упражненій предъидущаго класса, съ присоединеніемъ письменной передачи слышеннаго или прочитаннаго. Этимологія.

Французскій и Нѣмецкій языки: Этимологія обоихъ языковъ, сравнительно съ этимологическими свойствами Русскаго языка. Чтеніе статей на Иностранныхъ языкахъ, соединенное съ точнымъ переводомъ на Русскій. Переводъ съ Русскаго на Иностранные языки.

Географія: Физико-этнографическое описаніе Азіи, Африки, Америки и Австраліи, съ Океаніею.

Ариѳметика: Четыре дѣйствія надъ про-

nie były oddziały wojska, które przejdą kraj ruchomemi kolumnami.

Prócz tego otrzymaliśmy następujące depesze telegraficzne:

W a r s z a w a 10 stycznia.

Banda, która się zgromadziła w lesie w okolicach Błonia przeszła przez Wisłę, w zamiarze połączenia się z inną krążącą w lasach nasielskich. Przypuszczają, że liczy w sobie do 1000 ludzi. Posłane zostały wojska, ażeby ją otoczyć. Czterdziestu bezbronnych zbiegów zostało wziętych w niewolę.

W a r s z a w a 11 stycznia.

Bandy na prawym brzegu Wisły wzmagają się. Mają one broń jaką taką. Przeciwko nim wysłany został półk. W mieście nic nowego. Wszystko spokojnie.

W a r s z a w a 12 stycznia.

W nocy z 10 na 11-ty stycznia wojska oddzielnie rozłożone były wszędzie atakowane. Powstańcy wdzierali się do domów i zabijali żołnierzy pojedyńczo. Wszędzie jednakowoż oddziały miały czas zgromadzić się i odeprzeć powstańców; ścigając buntowników wojska odbierały u nich broń i aresztowały. U nas ubyło z szeregów do 30 ludzi i trzy razy więcej ranionych. Powstańcy stracili daleko więcej. Pułkownik Koźlaninow był zabity w wigilją podczas rekonesansu w lesie. Jenerał Kanabich raniony. Najważniejsze starcia się miały miejsce w Płocku, w Płońsku, Radziczu, i w okolicach Siedlec.

Przedsięwzięte środki dla ogólnego zebrania wojsk. Całe Królestwo ogłoszone w stanie oblężenia.

W nocy z d. 10 na 11-ty tłum zbrojny z Królestwa Polskiego, w znacznéj liczbie napadł na dwór 7-éj roty libawskiego półku, w miasteczku Surażu, na samej granicy. Dowódzca roty miał czas zgromadzić 60 ludzi; zrobiwszy dwie salwy i lękając się być otoczonym ze wszystkich stron przez tłumy, cofnął się z Surażu do sztabu bataljonowego w Zabłudowiu; dobosz i dwaj szeregowi zabici; junkier i jeden szeregowy zginęli bez śladu.

W innych częściach kraju spokojnie; przedsięwzięte środki dla zabezpieczenia dróg komunikacyjnych.

W a r s z a w a, 12 stycznia.

Partja rewolucyjna postanowiła wykonać rodzaj nocy św. Bartłomieja z 10-go (22) na 11-y (23) stycznia. O pół nocy miał miejsce jednocześnie we wszystkich gubernjach napad na rozmaite miasta i oddziały wojska, rozłożone po miasteczkach i po wsiach. Napadając na żołnierzy podczas snu, powstańcy zabijali ich w pościeli; w jednéj wsi blizko Siedlec, gdzie żołnierze bronili się mężnie w domu przez nich zajmowanym, powstańcy spalili dom, razem z znajdującymi się w nim żywymi zuchami. Wszędzie okrucieństwa te były ukrócone przez wojska, którzy odbili powstańców na wszystkich punktach i zmusili ich cofnąć się z bardzo wielką stratą. Najściślejszy stan wojenny ogłoszony został w całém Królestwa Polskiem. (J. de St.Peters.)

W a r s z a w a, 14 stycznia.

Tłum powstańców, który napadł w nocy z d. 11 stycznia na rotę w Surażu (punkcie pogranicznym między gubernją Grodzieńską i Królestwem), uszkodził przechodzącą tam kolej żelazną i dopuścił się nieporządków na stacji Łapach. 12-go stycznia wysłane zostały części wojsk tak od strony Grodna i Białegostoku, jak i z Warszawy dla przywrócenia przerwanéj komunikacji. Także posunięte zostały wojska i do innych pogranicznych miejsc cesarstwa, gdzie się zjawiły zuchwałe bandy. W Tykocinie jedna rota oddzielona od swojego półku, w przeciągu więcéj niż doby (od rana 12 do rana 13-go) odpierała, stojąc w czworoboku, nacisk okrążającego ją tłumu.

Przedsięwzięte zostały wszelkie środki dla przywrócenia i zabezpieczenia kolei żelaznéj i linji telegraficznéj; lecz dotychczas między Białymstokiem i Warszawą jeszcze niema komunikacji.

Wedle wczorajszych telegrammów z Warszawy (otrzymanych przez Kowno) widać, że w Piotrkowie i w innych miejscach Królestwa pokazały się bandy, przeciwko którym wysłano wojska. Powstańcy napadali na przejeżdżających i dopuszczali się różnych przestępstw. W upłynioną noc (na 14 stycznia) przerwana została i telegraficzna komunikacja z Warszawą przez Kowno.

W I L N O.

OGŁOSZENIE.

OD WILEŃSKIEGO WOJENNEGO, GRODZIEŃSKIEGO, KOWIEŃSKIEGO I MIŃSKIEGO JENERAŁ-GUBERNATORA.

Z powodu ukazania się w obrębach Królestwa Polskiego band buntowniczych, które z orężem w ręku usiłowały wedrzeć się w niektóre pograniczne miasteczka i miejscowości Grodzieńskiéj gubernji, zdjęta w przeszłym miesiącu październiku stopa wojenna w gubernji Grodzieńskiéj, z powiatów Grodzieńskiego, Sokolskiego, Bielskiego i Brzeskiego znowu się przywraca, na prawidłach instrukcji utwierdzonéj d. 27 września 1861 roku

Jenerał-adjutant NAZIMOW.

Z rozporządzenia jaśnie wielmożnego Wileńskiego wojennego, Grodzieńskiego, Mińskiego i Kowieńskiego jenerał-gubernatora, kuratora szkół, Wileńskiéj, Grodzieńskiéj i Kowieńskiéj dla przychodzących panien, podaje się do powszechnéj wiadomości, że szkoły te, z Najwyższego rozkazu, mianować się odtąd będą żeńskiemi gimnazjami. Kurs nauk wykładanych w tych gimnazjach rozdziela się na lat sześć.

Opłata za pobierane w gimnazjum nauki r. sr. 15, rocznie, życzące się uczyć języków obcych i tańców, dopłacą za każdy język i za tańce po rs. 5.

Uczennicom które ukończą kurs nauk, wydawane będą patenta, z podpisem kuratora, zwierzchnika gimnazjum i nadzorczyni.

Na zasadzie wydanego patentu, panny, które ukończyły całkowity kurs nauk, otrzymają, bez egzaminu, świadectwa prywatnych nauczycielek (guwernantek) tych przedmiotów, w których okazały postęp dobry; te zaś, które przejdą specjalny pedagogiczny kurs w gimnazjum, otrzymają świadectwa wyższych prywatnych nauczycielek, bez zdawania osóbnego, tak zwanego wielkiego egzaminu.

Kandydatki do klassy VI (najniższéj) powinny umieć pacierze i czytać po rossyjsku i po polsku, życzące wstąpić do jednéj z klas wyższych, powinny umieć to wszystko, co się przechodzi w klassach poprzedzających i dla tego załącza się tutaj program nauk wykładanych w każdéj klassie rzeczonych gimnazjów.

KLASSA VI.

N a u k a R e l i g j i: Objaśnienie modlitwy Pańskiéj i innych używanych pacierzy, tudzież składu apostolskiego i dziesięciu przykazań Boskich—główniejsze dzieje z historji ś éj starego i nowego Testamentu.

J ę z y k i R o s s y j s k i i P o l s k i. Czytanie i objaśnienie pojedyńczych wyrazów, zdań i całych okresów. Uczenie się na pamięć wierszy i prozy. Opowiadanie rzeczy przeczytanych— Podział okresu na zdania—części składowe zdania, części mowy odmienne i nieodmienne.

J ę z y k i F r a n c u z k i i N i e m i e c k i: Czytanie i dosłówne tłómaczenie łatwych frazesów w tych językach na rossyjski i odwrótnie tychże z rossyjskiego na obce. Układanie nowych frazesów za pomocą nabytego w tłómaczeniu zapasu wyrazów. Oznajomienie z formami przypadkowania, czasowania i stopni porównania.

G e o g r a f j a. Poziom, strony świata Kształt ziemi, jéj obróty i skutki onych. Przedstawienie ziemi na płaszczyźnie i na kuli. Sieć geograficzna. Punkta i linje na globusie—Ląd, woda i atmosfera ziemska, i co się w nich znajduje.

A r y t m e t y k a: Pisanie i czytanie liczb, o miarach, wagach i monetach używanych w Rossji. Pojęcie o linjach i kątach i sposobie ich mierzenia.

R o b o t y r ę c z n e, r y s u n e k, k a l i g r a f j a, ś p i e w i t a ń c e.

KLASSA V.

N a u k a R e l i g j i: Historja ś-ta Starego Testamentu.

J ę z y k i R o s s y j s k i i P o l s k i: Dalszy ciąg praktycznych ćwiczeń klassy poprzedzającéj, oddanie na piśmie rzeczy opowiedzianych lub przeczytanych, etymologja.

J ę z y k F r a n c u z k i i N i e m i e c k i: Etymologja obu tych języków w porównaniu z rossyjską i polską, czytanie i tłómaczenie na rossyjski i z rossyjskiego na obce.

G e o g r a f j a: Fizyczno-etnograficzne opisanie Azji, Afryki, Europy, Ameryki i Australji z Polynezją.

A r y t m e t y k a: Cztéry działania z pro

стыми именнованными и отвлеченными числами устно и письменно. Разсмотрѣніе съ дѣтьми правильныхъ фигуръ и тѣлъ.

Чистописаніе, Рисованіе, Пѣніе, Рукодѣлье и Танцы.

IV КЛАССЪ.

Законъ Божій: Евангельская Исторія, преимущественно по тексту Евангелія. Главное вниманіе должно быть обращено на историческую часть и изъясненіе притчей.

Русскій и Польскій языки: Продолженіе практическихъ занятій предъидущаго класса, съ измѣненіемъ ихъ объема и содержанія, соотвѣтственно большему развитію учащихся. Синтаксисъ.

Французскій и Нѣмецкій языки: Синтаксисъ сихъ языковъ, сравнительно съ синтаксическими особенностями Русскаго языка. Практическія упражненія предъидущаго класса.

Географія: Политико-статистическое описаніе важнѣйшихъ Государствъ Азіи, Африки и Америки, а также Государствъ, расположенныхъ въ Южныхъ полуостровахъ Европы.

Естествовѣдѣніе: Ботаника и Зоологія.

Ариѳметика: Дѣйствія надъ составными именованными числами, а также надъ простыми дробями отвлеченными и именованными.

Чистописаніе, Рисованіе, Пѣніе, Рукодѣлье и Танцы.

III КЛАССЪ.

Законъ Божій: Двѣ первыя части Православнаго катихизиса.

Русскій и Польскій языки: Разборъ литературныхъ произведеній, съ цѣлію вывода основныхъ Психологическихъ и логическихъ понятій, составленіе сочиненій и переводы съ иностранныхъ языковъ.

Французскій и Нѣмецкій языки: Продолженіе практическихъ упражненій предъидущаго класса, съ присоединеніемъ сочиненій на задаваемыя легкія темы.

Исторія: Исторія Востока, Греціи и Рима.

Географія: Политико-статистическое описаніе Русской Имперіи.

Естествовѣдѣніе: Изъ физики объ общихъ свойствахъ тѣлъ. О равновѣсіи и движеніи жидкихъ и газообразныхъ тѣлъ. Изъ химіи о тѣхъ простыхъ тѣлахъ и ихъ соединеніяхъ, которые наиболѣе распространяемы въ природѣ и имѣютъ техническое приложеніе.

Ариѳметика: Дѣйствія надъ дробями десятичными, простыми и именованными. Лонгиметрія.

Рисованіе, Пѣніе, Рукодѣлье и Танцы.

II. КЛАССЪ.

Законъ Божій: Ученіе объ обязанностяхъ Христіянина и изъясненіе Богослуженія, въ особенности важнѣйшихъ молитвъ и пѣсней Церкви. Обряды Церкви должны быть изъясняемы со стороны не только Символической но и Исторической.

Русскій и Польскій языки: Продолженіе изученія литературныхъ образцовъ, съ цѣлію вывода теоріи прозы и поэзіи. Продолженіе практическихъ упражненій предъидущаго класса,

Французскій и Нѣмецкій языки: чтеніе и практическій анализъ цѣлыхъ литературныхъ произведеній и значительныхъ отрывковъ, которые могутъ служить съ одной стороны образцами чистой литературной рѣчи, а съ другой способствовать лигическому, эстетическому и нравственному образованію. Сочиненія на задаваемыя темы.

Исторія: Исторія среднихъ вѣковъ. Руская исторія до вступленія на Престолъ Дома Романовыхъ.

Географія: Политико-статистическое описаніе Франціи, Австріи, Германскаго союза, Швейцаріи, Нидерландовъ, Даніи и Швеціи съ Норвегіею.

Естествовѣдѣніе: Изъ физики о гальванизмѣ, свѣтѣ, теплотѣ. О звукѣ.

Ариѳметика: Отношенія и пропорціи. Тройное правило. Планиметрія.

Педагогика: Ученіе о воспитаніи физическомъ, умственномъ, религіозно-нравственномъ и эстетическомъ.

Рисованіе, Пѣніе и Рукодѣлье.

I КЛАССЪ.

Законъ Божій: Обзоръ главнѣйшихъ событій Исторіи Церкви.

Русскій и Польскій языки: Исторія Русской литературы въ главныхъ ея представителяхъ, съ обращеніемъ преимущественнаго вниманія на народную поэзію и Русскую литературу послѣ Петра I.

Французскій и Нѣмецкій языки: Тоже, что и въ предъидущемъ классѣ.

Исторія: Исторія новаго времени до Парижскаго мира 1856 года.

Географія: Великобританія. Повтореніе Статистики Россіи, сравнительно съ первоклассными Государствами Европы и Сѣверо-Американскими штатами.

Естествовѣдѣніе: Физическая и Математическая Географія. Важнѣйшія свѣдѣнія изъ механики.

Ариѳметика: Рѣшеніе задачъ тройнаго правила посредствомъ уравненій 1-й Степени. Стереометрія.

Педагогика: Дидактика въ приложеніи къ учебнымъ предметамъ, входящимъ въ кругъ женскаго образованія.

Рисованіе, Пѣніе и Рукодѣлье.

ВРЕМЕННЫЯ ПРАВИЛА

ОБЪ УСТРОЙСТВѢ ПОЛИЦІИ ВЪ ГОРОДАХЪ И УѢЗДАХЪ ГУБЕРНІЙ, ПО ОБЩЕМУ УЧРЕЖДЕНІЮ УПРАВЛЯЕМЫХЪ.

(Окончаніе.)

30. Въ случаѣ отсутствія изъ уѣзднаго города, болѣзни, увольненія въ отпускъ и отъ службы исправника, или полиціймейстера, помощники ихъ вступаютъ во всѣ ихъ права и обязанности; но когда исправникъ отсутствуетъ изъ уѣзднаго города по дѣламъ службы внутри уѣзда, то помощникъ исправника, оставаясь въ это время въ городѣ, исполняетъ только обыкновенныя обязанности исправника по текущимъ дѣламъ управленія, не приступая, кромѣ случаевъ, не терпящихъ отлагательства, къ рѣшительнымъ распоряженіямъ, по особо важнымъ дѣламъ, безъ разрѣшенія исправника. Къ дѣламъ этого рода относятся: 1) опредѣленіе и увольненіе подвѣдомственныхъ чиновъ полиціи; наложеніе на нихъ взысканій, опредѣляемыхъ властью исправника; 2) разрѣшеніе дѣлъ, подлежащихъ вѣдѣнію общаго присутствія, еслибы при обсужденіи произошло между членами разногласіе; 3) распоряженія, которыми отмѣняются данныя уже по дѣлу предписанія исправника; 4) всѣ распоряженія, по которымъ послѣдуетъ особое предписаніе исправника о передачѣ ихъ къ личному его разрѣшенію. По всѣмъ этимъ дѣламъ помощникъ ожидаетъ разрѣшенія исправника, посылая ему, если нужно, особыя о томъ представленія съ нарочными.

31. Дѣла, поименованныя въ 1 и 3 пунктахъ предъидущей статьи, помощникъ не имѣетъ права разрѣшать лично своею властію и въ отсутствіи исправника по кратковременнымъ (до одного мѣсяца) отпускамъ, или по командированію его губернскимъ начальствомъ въ предѣлахъ губерніи; но если бы разрѣшеніе дѣла въ подобномъ случаѣ требовало особой скорости, то таковое предоставляется общему присутствію уѣзднаго полицейскаго управленія.

32. Поступающіе въ составъ уѣзднаго полицейскаго управленія сельскіе засѣдатели могутъ быть командируемы только для препровожденія военныхъ командъ и рекрутскихъ партій, и для распоряженій при значительномъ нарядѣ повинностей, исполняемыхъ сельскимъ сословіемъ. Но при семъ наблюдается, чтобы ни въ какомъ случаѣ не командировать одновременно обоихъ засѣдателей изъ уѣзднаго города. Ни дѣлопроизводства по полицейскому управленію, ни порученія, въ законѣ не означенныя, на засѣдателей вообще не возлагаются.

33. Порядокъ подчиненности и сношеній полиціи, предметы вѣдомства, предѣлы власти, порядокъ дѣйствій, распредѣленіе обязанностей, отчетность и отвѣтственность полиціи, порядокъ опредѣленія и увольненія чиновъ ея, и вообще постановленія о полиціи, не отмѣненныя настоящими правилами, остаются въ своей силѣ.

Подписалъ: предсѣдатель государственнаго совѣта графъ *Д. Блудовъ.*

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано: *„Быть по сему“..*

Въ С.-Петербургѣ, 25-го декабря 1862 года.

ШТАТЫ ПОЛИЦІИ

въ губерніяхъ, по общему учрежденію управляемыхъ.

I. *Штаты уѣздной полиціи.*

1. *Нормальный штатъ одного уѣзднаго полицейскаго управленія.*	Число лицъ.	Оклады. Одному. Рубли.	Оклады. Всего. Рубли.	Классы и разряды. По должности.	По пенсіи.	По шитью на мундирѣ
Уѣздный исправникъ	1	1.500	1.500	VII	V	
Помощникъ его	1	1.000	1.000	VIII	VI	

stemi i mianowanemi liczbami z pamięci i na tablicy, oswojenie dzieci z figurami i ciałami foremnemi.

Roboty ręczne, rysunek, kaligrafja, śpiew i tańce.

KLASSA IV.

Nauka Religji: Historja ś-ta Nowego Testamentu.

Języki Rossyjski i Polski: Dalszy ciąg ćwiczeń klassy poprzedzającéj, w rozmiarach stosownych do większego już rozwinięcia umysłowego uczennic. Składnia.

Języki Francuzki i Niemiecki: Składnia tych języków w porównaniu ze składnią rossyjską i polską. Ćwiczenia jak w poprzedzającéj klassie.

Geografja: Opisanie polityczno-statystyczne główniejszych państw Azji, Afryki i Ameryki; również państw w południowych półwyspach Europy.

Nauki przyrodzone: Botanika i Zoologja.

Arytmetyka: Działania ze złożonemi mianowanemi liczbami i z ułamkami prostemi.

Roboty ręczne, rysunek, kaligrafja, śpiew i tańce.

KLASSA III.

Nauka Religji: Katechizm mniejszy.

Języki Rossyjski i Polski: Rozbiór wzorowych miejsc prozą i wierszem pisanych, w celu dania pojęcia o głównych zasadach Psychologiki i Logiki. Ćwiczenia na piśmie i tłómaczenia z języków obcych.

Języki Francuzki i Niemiecki: Dalszy ciąg ćwiczeń klassy poprzedzającéj i wypracowanie na piśmie łatwych zadań.

Historja: Dzieje Wschodu, Grecji i Rzymu.

Geografja: Opisanie polityczno-statystyczne państwa rossyjskiego.

Fizyka: Ogólne ciał własności. O równowadze i ruchu ciał płynnych i gazów, chemiczne własności ciał prostych i ich połączenia najczęściéj w naturze spotykane i mające techniczne zastosowanie.

Arytmetyka: Ułamki dziesiętne i proste, ogólne wiadomości z Longimetrji.

Roboty ręczne, rysunek, śpiew i tańce.

KLASSA II.

Nauka Religji: Katechizm większy i o obrzędach kościelnych.

Języki Rossyjski i Polski: Dalszy ciąg oznajamiania się ze wzorami piśmiennemi i ztąd wyprowadzenie teorji prozy i poezji. Ćwiczenia jak w klassie poprzedzającéj.

Języki Francuzki i Niemiecki: Czytanie i rozbiór całych piśmiennych wyborowych utworów, ćwiczenia na piśmie.

Historja: Wieki średnie rossyjskie do Piotra 1.

Geografja: Opisanie polityczno-statystyczne Francji, Prus, Austrji, Rzeszy niemieckiéj, Szwajcarji, Hollandji, Belgji, Danji i Szwecji z Norwegią.

Fizyka: O elektryczności, galwanizmie, świetle, cieplikú i dźwięku.

Arytmetyka: O stosunkach i proporcjach. Reguła trzech. Planimetrja.

Pedagogika: O wychowaniu pod względem fizycznym, umysłowym, religijno-moralnym i estetycznym.

Roboty ręczne, rysunek i śpiew.

KLASSA I.

Nauka religji: Główniejsze wypadki z historji kościelnéj.

Języki rossyjski i polski: Historja literatury w główniejszych ich przedstawicielach.

Języki francuzki i niemiecki To co w poprzedzającéj klassie.

Historja nowożytna do kongresu paryzkiego w 1856 r.

Geografja: Anglja. Powtórzenie statystyki Rossji w porównaniu z pierwszorzędnemi państwami Europy i północnemi Stanami Ameryki.

Nauki przyrodzone: Matematyczna i fizyczna geografja. Główniejsze wiadomości z mechaniki.

Arytmetyka: Rozwiązywanie zadań za pomocą reguły trzech. Stereometrja.

Dydaktyka w zastosowaniu do wykładu nauk wchodzących w obręb wychowania kobiet.

Roboty ręczne, rysunek i śpiew.

TYMCZASOWE PRAWIDŁA

O URZĄDZENIU POLICIJ W MIASTACH I POWIATACH GUBERNIJ ZARZĄDZANYCH NA ZASADZIE OGÓLNEJ USTAWY.

(Dokończenie)

30. W razie wydalenia się z miasta powiatowego, choroby, uwolnienia za urlopem oraz od służby, sprawnika lub policmejstra, pomocnicy ich wstępują we wszystkie ich prawa i obowiązki; lecz skoro sprawnik wydala się z miasta powiatowego dla czynności służby wewnątrz powiatu, wtedy pomocnik jego zostając na ten czas w mieście, wypełnia tylko zwyczajne obowiązki sprawnika w bieżących sprawach zarządu, nieprzystępując, oprócz wypadków nieznoszących zwłoki, do decydujących środków, w szczególnie ważnych sprawach, bez rozstrzygnienia sprawnika. Do spraw tego rodzaju należą: 1) mianowanie i uwolnienie podwładnych urzędników policji; osztrafowanie ich w miarę władzy sprawnika; 2) rozstrzyganie spraw podpadających zarządowi ogólnego posiedzenia, w razie, gdyby przy osądzeniu niebyło jednogłośnego wyroku; 3) rozporządzenia, przez które znoszą się wydane już raz zalecenia sprawnika w jakiéj bądź sprawie; 3) wszelkie rozporządzenia, skutkiem których nastanie osóbne zalecenie sprawnika względem oddania takowych na jego osobiste rozstrzygnienie. We szystkich tych sprawach pomocnik oczekuje upoważnienia sprawnika, posyłając do niego, jeśli potrzeba, osóbne w tym względzie przedstawienia przez umyślnego.

31. Sprawy poszczególnione w 1 i 3 punktach artykułu poprzedzającego, nie mogą być rozstrzygane przez pomocnika osobiście na mocy jego władzy i pod niebytność sprawnika za krótkim (nie więcéj miesiąca) urlopem, lub z powodu delegowania go przez władze gubernjalne w granicach gubernji; lecz gdyby rozstrzygnienie sprawy w podobnym razie wymagało szczególnego pośpiechu, to takowa oddaje się na rozstrzygnienie ogólnego posiedzenia powiatowego zarządu policyjnego.

32. Należący do składu powiatowego zarządu policyjnego assesorowie wiejscy, mogą być delegowani tylko dla odprowadzenia komend wojskowych i partij rekrutów, oraz dla rozporządzeń przy bardzo znacznem ustanowieniu powinności wykonywanych przez stany wiejskie. Lecz przy tém uważać należy, aby w żadnym razie niedelegować jednocześnie obudwóch assesorów z miasta powiatowego. Ani przewód spraw w zarządzie policyjnym, ani poruczenia prawem nieokreślone nie mogą być na assesorów wkładane.

33. Porządek podrzędności i komunikacji policji, przedmioty zarządu, granice władzy, kolej czynności, klassyfikacja obowiązków, sprawozdanie i odpowiedzialność policji, koléj mianowania i uwalniania urzędników onéj i w ogóle postanowienia o policji nie zniesione niniejszemi przepisani, pozostają w swéj mocy.

Podpisał prezes rady państwa hrabia *D.* Błudow.

Na oryginale własną JEGO CESARSKIEJ M^ŚCI ręką napisano: „Ma być według tego.“

W S. Petersburgu, 25-go grudnia 1862 roku.

SKŁAD POLICJI

w gubernjach według ogólnéj ustawy zarządzanych.

I. Skład policji powiatowéj.

1) Kompletny skład jednego powiatowego policyjnego zarządu.	Liczba osób.	Etat. Dla jednego. Rubli.	Etat. Razem. Rubli.	Klassy i stopnie. Według urzędu.	Według pensji.	Według haftu na mudurze
Powiatowy sprawnik	1	1,500	1,500	VII	V	
Jego pomocnik	1	1,000	1,000	VIII	IV	

Канцелярія:						
Секретарь	1	400	400	X	VII	IX
Столоначальники	2	200	400	XII	VIII	X
Регистраторъ	1	200	200	XII	VIII	X
На канцелярскія издержки, наемъ писарей, сторожей, разсыльныхъ и т. п.	—	—	1.200			
Итого	6	—	4.700			
По сему штату производится содержаніе въ 458 уѣздныхъ полицейскихъ управленіяхъ 44-хъ губерній	—	—	2.152.600			

2. Нормальный штатъ одного становаго управленія.

Становой приставъ	1	600	900	IX	VI
Ему на канцелярскія издержки	—	300			
Итого	1	—	900		
По сему штату производится содержаніе на 1.227 становыхъ управленій въ 44-хъ губерніяхъ	—	—	1.104.300		

3. Нормальный штатъ исполнительныхъ чиновниковъ уѣздной полиціи въ городахъ.

Полицейскій приставъ	1	600	800	IX	VI
Ему на канцелярскія издержки	—	200			
Помощникъ пристава	1	400	400	X	VII
Полицейскій надзиратель 1-го разряда	1	400	550	X	VII
Ему на канцелярскія издержки	—	150			
Полицейскій надзиратель 2-го разряда	1	400	500	X	VII
Ему на канцелярскія издержки	—	100			

II. *Штаты отдѣльныхъ городскихъ полицій.*

4. Нормальный штатъ городскихъ полицейскихъ управленій.

1-го Разряда:						
Полиціймейстеръ	1	1.500	1.500	VII	V	
Помощникъ его	1	1.000	1.000	VIII	VI	
Секретарь	1	600	600	X	VII	IX
	3	—	3.100			
2-го Разряда:						
Полиціймейстеръ	1	1.200	1.200	VII	V	
Секретарь	1	500	500	X	VII	IX
	2	—	1,700			
3-го Разряда:						
Полиціймейстеръ	1	1.000	1.000	VII	V	
Секретарь	1	400	400	X	VII	IX
	2	—	1.400			

2. Нормальный штатъ исполнительныхъ чиновниковъ городскихъ полицій.

1-го Разряда:					
Приставъ	1	600	900	IX	VI
Ему на канцелярскія издержки	—	300			
Помощникъ пристава	1	400	400	X	VII
	2	—	1.300		
2-го Разряда:					
Приставъ	1	600	800	IX	VI
Ему на канцелярскія издержки	—	200			
Помощникъ пристава	1	400	400	X	VII
	2	—	1.200		
3-го Разряда:					
Приставъ	1	600	700	IX	VI
Ему на канцелярскія издержки	—	100			
Помощникъ пристава	1	400	400	X	VII
	2	—	1.100		
Нормальнаго штата канцелярій городскихъ полицейскихъ управленій не полагается, а на всѣ канцелярскія издержки сихъ управленій назначается	—	—	88.550		

Примѣчанія.

1) Поступающіе въ составъ полицейскихъ управленій засѣдатели отъ сословій получаютъ содержаніе въ настоящемъ размѣрѣ.

2) На содержаніе всей вообще уѣздной и городской полиціи, по симъ нормальнымъ штатамъ, отпускается ежегодно 4,247,998 р. 87¼ коп.

3) Опредѣленіе числа полицейскихъ чиновъ въ городахъ, подвѣдомственныхъ уѣздной полиціи, а также распредѣленіе на разряды полицейскихъ управленій въ городахъ, имѣющихъ отдѣльную городскую полицію, опредѣленіе въ нихъ числа исполнительныхъ чиновниковъ и размѣръ суммъ на канцелярскія издержки въ сихъ городахъ предоставляются ближайшему усмотрѣнію министра внутреннихъ дѣлъ, съ тѣмъ только, чтобъ онъ не выходилъ изъ общей суммы, назначенной на содержаніе всей вообще уѣздной и городской полиціи.

4) Изъ назначеннаго по штату каждому чиновнику оклада, одна половина полагается въ видѣ жалованья, а другая въ видѣ столовыхъ денегъ.

5) Переводчики при канцеляріяхъ полицейскихъ управленій, гдѣ таковые окажутся необходимыми, получаютъ содержаніе, или задѣльную плату, изъ суммъ, полагаемыхъ на канцелярскія издержки.

6) Штаты особаго полицейскаго управленія существующаго въ посадахъ черниговской губерніи: Лужки, Воронокъ, Еленки, Чуровичи, Климова, Митькова, Добрянка, Клинцы, Ардона, Святское и Малинка, впредь до особаго по сему предмету распоряженія, остаются въ существующемъ видѣ.

7) Штаты засѣдателей и приставовъ по дѣламъ корчемнымъ, таможеннымъ и о пресѣченіи конокрадства, впредь до особаго распоряженія, остаются въ существующемъ видѣ; всѣ сіи чины подчиняются уѣздному полицейскому управленію на томъ же основаніи, какъ были подчинены земскому суду.

8) Полицейское управленіе помѣщается или въ казенныхъ и общественныхъ домахъ, гдѣ къ тому представляется возможность, или въ особыхъ квартирахъ, нанимаемыхъ на суммы, ассигнуемыя нынѣ изъ казны на наемъ помѣщеній городскихъ полицій и земскихъ судовъ.

9) Способы помѣщеній и разъѣздовъ чиновниковъ и служителей полиціи, и учрежденіе земской почты остаются на существующемъ основаніи. Квартирныя деньги, выдававшіяся городничимъ, или отводимыя имъ натурою помѣщенія въ городахъ, подчиняемыхъ уѣздной полиціи, предоставляются уѣзднымъ исправникамъ.

10) Какъ назначенныхъ по нормальному штату для уѣзднаго полицейскаго управленія 1,200 р. на канцелярскія издержки можетъ быть въ одномъ управленіи слишкомъ мало, а въ другомъ слишкомъ много, то распредѣленіе слѣдующихъ на цѣлую губернію суммъ, назначающихся по штатамъ на канцелярскія издержки, между уѣздными полицейскими управленіями губерніи, предоставляется начальникамъ губерній, съ тѣмъ только, чтобъ они не выходили изъ общей суммы, назначенной для цѣлой губерніи.

11) Остатки отъ всѣхъ штатныхъ суммъ могутъ быть обращаемы на усиленіе средствъ канцеляріи и на выдачу наградъ отличнѣйшимъ чиновникамъ и канцелярскимъ служителямъ, по постановленіямъ присутствія полицейскаго управленія.

12) Правила о формѣ одежды чиновъ полиціи при семъ прилагаются *).

Подписалъ: предсѣдатель государственнаго совѣта графъ *Д. Блудовъ.* (*Сѣв. Поч.*)

*) Правила сіи будутъ распубликованы особо.

Kancelarja.						
Sekretarz	1	400	400	X	VII	IX
Naczelnicy stołów	2	200	400	XII	VIII	X
	1	200	200	XII	VIII	X
Na potrzeby kancelarji i utrzymanie stróżów, posłańców i t. d.	—	—	1,200			
Razem	6	—	4,700			
Według tego składu utrzymanie 458 powiatowych policyjnych urzędów w 44 gubernjach.	—	—	2,152,600			

2) Kompletny skład jednego okręgowego urzędu.

Assesor okręgowy	1	600	900	IX	VI
Temuż na utrzymanie kancelarji	—	300			
Razem	1	—	900		
Według tego składu utrzymanie 1,227 okręgowych urzędów w 44 guberjach	1	—	1,104,300		

1) Kompletny skład urzędników wykonawczych policji powiatowéj w miastach.

Assesor policyjny	1	600	800	IX	VI
Temuż na utrymanie kancelarji	—	200			
Pomocnik assesora	1	400	400	X	VII
Dozórca policyjny 1-go stopnia	1	400	550	X	VII
Temuż na utrzymanie kancelarji.	—	150			
Dozóra policyjny 2-go stopnia	1	400	500	X	VII
Temuż na utrzymanie kancelarji	—	100			

II. Skład osóbnych miejskich policij.

1) Normalny skład miejskich policyjnych urzędów.

1-go stopnia.						
Policmejster	1	1,500	1,500	VII	V	
Jego pomocnik	1	1,000	1,000	VII	VI	
Sekretarz	1	600	600	X	VII	IX
	3	—	3,100			
2-go stopnia.						
Policmejster	1	1,200	1,200	VII	V	
Sekretarz	1	500	500	X	VII	IX
	2	—	1,700			
3-go stopnia.						
Policmejster	1	1,000	1.000	VII	V	
Sekretarz	1	400	400	X	VII	IX
	2	—	1,400			

2) Normalny skład urzędników wykonawczych ogólnych miejskich policji.

1-go stopnia.					
Assesor	1	600	900	IX	VI
Temuż na potrzeby kancelarji	—	300			
Pomocnik assesora	1	400	400	X	VII
	2	—	1,300		
2-go stopnia.					
Assesor	1	600	800	IX	VI
Temuż na potrzeby kancelarji	—	200			
Pomocnik assesora	2	400	400	X	VII
	2	—	1,200		
3 go stopnia					
Assesor	1	600	700	IX	VI
Temuż na kancelaryjne potrzeby	—	100			
Pomocnik assesora	1	400	400	X	VII
	2	—	1,100		
Stałego składu kancelarji miejskich policyjnych zarządów nie oznacza się, ale na wszystkie kancellaryjne wydatki tych zarządów przeznacza się	—	—	88,5500		

Uwaga.

1) Wchodzący w skład zarządów policyjnych jako deputaci od stanu utrzymują pensję w następującym stosunku.

2) Dla utrzymania całéj w ogóle powiatowéj i miejskiéj policji przeznacza się corocznie według tego normalnego jéj składu 4,247,998 rub. 87¼ kop.

3) Oznaczenie liczby policyjnych urzędów w miastach, podwładnych policji powiatowéj, i również rozdział na stopnie zarządów policyjnych w miastach, mających oddzielną miejską policję, oznaczenie w nich liczby urzędników wykonawczych i ustosunkowanie ilości sum na potrzeby ich kancellarji, zostawia się do szczegółowéj decyzji ministra spraw wewnętrznych, z tem jednak zastrzeżeniem, aby tenże trzymał się ściśle ogólnego etatu na całe utrzymanie wszystkiéj w ogóle powiatowéj i miejskiéj policji.

4) Z wyżéj naznaczonego dla każdego urzędnika etatu, połowa uważa się jako pensja, druga połowa jako (stołowe) t. j. na utrzymanie.

5) Tłómacze przy kancellarjach policyjnych utrzymywani, gdzie tych okaże się potrzeba, otrzymują pensją albo wynagrodzenie od roboty z summ przeznaczonych na kancellaryjne potrzeby.

6) Skład osóbnego policyjnego zarządu jaki istnieje w osadach czernihowskiéj gubernji Łużki, Woronok, Elenki, Czurowiczy, Klimowa, Mitkowa, Dobrjanka, Klincy Ardona, Swiatsko i Malinka, do mającego nastąpić oddzielnego postanowienia mają pozostać w dotychczasowéj formie.

7) Etaty delegatów i assesorów w interesach szynkarskich, celnych i dla zapobieżenia kradzieży koni ustanowionych, do mającego nastąpić osóbnego rozporządzenia mają pozostać w obecnym stanie, wszyscy ci urzędnicy oddają się pod władzę powiatowego zarządu policyjnego na téj zasadzie, na jakiéj zależeli do tąd od sądów ziemskich.

8) Zarząd policyjny zajmuje mieszkanie albo w skarbowych i publicznych domach w miarę możności, lub też najmuje pomieszczenie z funduszu assygnowanego dotąd ze skarbu na najęcie lokalu dla miejskiéj policji i sądu ziemskiego.

9) Środki lokaty, rozjazdów urzędników i służących w policji i urządzenie ziemskiéj poczty pozostają w istniejącym dotąd porządku. Pieniądze na najęcie mieszkania wydawane horodniczym, lub też dawane im w naturze lokale w miastach należących teraz do powiatowéj policji mają być oddawane powiatowym sprawnikom.

10) Ponieważ oznaczona summa 1,200 rubli na potrzeby kancellarji według normalnego etatu, może się okazać w jedném miejscu zbyt małą, a w drugim za wielką, podział tych summ na całą gubernją we wszystkich zarządach policyjnych gubernji oddaje się do rozporządzenia miejscowego gubernatora, nadmieniając, aby rozdział tych summ nie przekraczał ogólnego etatu dla całéj gubernji naznaczonego.

11) Pozostałości od summ etatowych mogą być wzięte na powiększenie środków kancellaryjnych i na nagrody dla odznaczających się urzędników i służących w kancellarjach podług postanowienia rady policyjnego zarządu.

12) Prawidła formy mundurów dla policyjnych urzędników przy tém dołączają się.

Podpisano przez rady państwa hrabia D. Bludow.

*) Prawidła te będą ogłoszone osóbno.

Część Nieurzędowa.

Wilno, d. 17 Stycznia.

)) Wiek nasz dziewiętnasty, niefortunny spadkobierca rozlicznych rupieci lat dawnych, zajęty pilném w nich przebieraniem, ile się zdaje, nie będzie dosyć miał czasu zasłużyć na imię wielkiego krawca. Lecz za to, w przebieraniu i ocenianiu postawów na suknie, nawet wiek ośmnasty podobno mu niedorówna. Bądź co bądź jednak, zawdzięczamy mu wiele rzeczy,—a pomiędzy niemi wprowadzenie w życie pojęcia, będącego dzisiejszym przedmiotem naszym w zastosowaniu do przemysłu:—„jeżeli sam pracować nie będziesz, pomoc obca na mało ci się przyda.“ Głos ten rozlega się dziś równie i z donośnych wypadków dziejowych, i z niepochwytnych dla ucha historji tajemnic życia domowego, i z warstatów, gdzie siły natury zaprzęgły się do pracy, i z za stolika wyrobniczego, nad którym przy groszowéj świecy się mozolą...

Niezapuszczając się w krainy rozleglejsze, zastanowimy się dzisiaj nad kwestją bytu ludności przemysłowéj w miastach naszych większych.

Przyczyny wewnętrzne dotkliwego zbiegu rzeczy dla naszych przemysłowców są tutaj następujące: 1) Brak oświaty, niedozwalający iść za postępami odkryć i wynalazków w przemyśle za granicą, co przy oświacie i łatwości kommunikacji snadnoby przyszło. 2) Brak środków materjalnych, wynikający nietyle z niedostatku zasobów, ile raczéj z nieudolności naszéj. 3) Stępienie pochopu do podnoszenia się coraz wyższego w życiu towarzyskiém, a stąd obojętność na niepowodzenia lub nawet nędzę. Rozmyślanie nad tém smutném położeniém, oraz uwaga na okoliczność, że tylko przy własnéj usilnéj pracy, pomoc obca na coś przydać się może naszemu przemysłowi —przywiodły nam na pamięć Towarzystwo Przemysłowe poznańskie. Wywiązując się więc z danego przyrzeczenia, kreślimy tu obraz powiatu jego działalności, o ile na zagadnienia tu roztoczone odpowiada.

Najogólniéj sformułowanym celem Towarzystwa przemysłowego, wedle brzmienia jego ustawy, jest towarzyska zabawa i wzajemne pouczanie się w rzeczach przemysłu. Wpływanie na prawodawstwo, tyczące się téj gałęzi sił krajowych, i w ogóle na sprawy publiczne, jest całkowicie z zakresu czynności Towarzystwa wyłączone. Prace jego,odbywające się w tak jasno zakreśloném kole, rozłożyć się dadzą na trzy główne pachy, odpowiadające trzem powyżéj przełożonym do usunięcia dolegliwościom naszego przemysłu miejskiego. Mianowicie:

1) Co do starania się o rzecz najważniejszą, o postępy w oświacie ogólnéj i w zawodzie przemysłowym w szczególności,Towarzystwo osięga ten cel: a) przez wykłady w przedmiotach naukowych, które członkowie stowarzyszenia, mężowie światłem udarowani miewają. Takie wykłady, odnoszące się do fizyki, budownictwa, handlu i przemysłu, w r. 1861 odbywały się w każdą niedzielę, z wyjątkiem czterech miesięcy letnich. Prócz tego, w godzinach wieczornych, wysokiego talentu rysownik p. Jaroczyński dawał lekcje modelowania i rysunku, na które mieli wstęp i nie członkowie Towarzystwa; b) przez wzajemne udzielanie sobie doświadczeń i porozumiewanie się w przedmiotach z dziedziny przemysłu, ku czemu zgromadzanie się stowarzyszonych w chwilach wolnych od pracy, otworzyste daje pole; c) przez podawanie sposobności czytania książek i pism czasowych, zwłaszcza do przemysłu się odnoszących. Towarzystwo w tym celu prenumeruje stale kilka pism czasowych i ma księgozbiór na użytek wszystkich swych członków, w największéj części z darów powstały; d) przez urządzanie wystaw przedmiotów przemysłowych. Rzecz ta była kilkakrotnie u nas podnoszoną, ale spełzła na niczém dla braku organizacji, którą Towarzystwo daje gotową; e) nakoniec przez założenie zbioru modelów i innych przedmiotów tyczących się przemysłu. Niewiémy, coby po najdojrzalszém zastanowieniu się, dodać jeszcze do tego wypadło.

2) Co do uprzystępnienia środków materjalnych, niezbędnych do dalszego prowadzenia lub podniesienia na większą skalę warstatu—z łona Towarzystwa przemysłowego wywinęło się inne: Towarzystwo Pożyczkowe dla przemysłowców miasta Poznania. Fundusze jego zbierają się za pomocą drobniuchnych składek od członków, oraz pożyczek zaciąganych przez Towarzystwo, z odpowiedzialnością zobopólną wszystkich uczęstniczących. Pożyczka wydaje się członkom na weksel, skoro pragnący ją otrzymać postawi dwóch ręczycieli; lecz wydaje się nieinaczéj, jak na potrzeby rzemiosła, nie zaś na zaspokojenie potrzeb życia. Ponieważ pożyczki członkom udzielane przynoszą pewien procent, skąd po pokryciu drobnych kosztów administracji, pozostaje jeszcze pewna przewyżka, która stowarzyszonym tytułem dywidendy się rozdaje; ponieważ nadto, każdy pragnący wystąpić z Towarzystwa, wszystkie swoje składki napowrót otrzymać może: więc kassa pożyczkowa Towarzystwa jest zarazem i kassą oszczędności dla jego członków. Każdy człowiek uczciwy może być wybranym na członka Towarzystwa; ponieważ zaś opłata wynosi tylko 15 groszy na miesiąc, każdy do niego przystąpić może; a zatém dobrodziejstwo kassy pożyczkowéj może sięgać bardzo szeroko. W późniejszym czasie, gdy

---

SPOWIEDŹ WIESZCZA.

(Wyjątki).

Z nad tych gwiazd, z ponad promieni,
Z nad błękitów tych przestrzeni
Jam spadł na świat— duch...

Jeszcze brzmiały w duszy młodéj,
Nieokutéj w pęta grzechu,
Uniesione z niebios dźwięki:
I anielskich hymnów echo
I niebiańskich harf piosenki,
Jeszcze złocił się pamięci,
Jeszcze widział się jéj oku,
W czarodziejskich tęcz potoku,
Cudny obraz wniebowzięcia,
Kiedym puste, wietrzne dziecię
Snów, z uśmiechem gwiazd na czole,
Promienisty wzrok, jak kwiecie
Wiosny, strzelił po padole!

W piękny, jasny ranek życia,
Gdym z pod matki wybiegł skrzydeł,
Z ogniem w duszy, z serca biciem,
Szukać złotych małowideł,
Świat wyciągnął mi ramiona,
Świat utulił mię do łona
Szczerze, jak by matka druga!
Po niebiosach gwiazd obręcze,
Po padole kwiatów tęcze
Wiły się, jak szczęścia smuga!
Jam radośne żądzy oko
Tak daleko, tak szeroko
Cisnął, jakbym w swe objęcia
Chciał od ziemi aż do nieba
Cały świat ogarnąć Feba,
Zginąć w blasku wniebowzięcia!

Jam roskoszą rajską drzemał,
Jam cudownie śnił, jam mniemał,
Że gdym prawe dziecię boże,
Że gdy Bóg mój— to i świat ten,
Malowany iskr szkarłatem,
I to niebo i te zorze,
I ta ziemia i te zdroje,
Że to moje, wszystko moje!

Jak szczęśliwa z wód jaskółka
Puści się od wiatru letsza,
Skrzydłem lekko rznąć powietrze
I nad wiatrem kreślić kółka
I obiegać świat szeroki,
Jam z nadzieją, wiarą w łonie,
Rzucił pióra pod obłoki,
Wzleciał nad błękitów tonie,
Wzleciał— składać tęcze w stroje,
Lać po niebie czuć mych brzmienia,
Śpiewać słońcu myśli moje,
Śpiewać gwiazdom me natchnienia!
I jak ptak lekkiemi pióry
W dół trzepocząc, z góry— z góry
Patrzeć na tę cudną ziemię,
Na jéj dziatwę, a nad niemi
Błogo śpiewać wielkość moją!

Z malowaną skrzydeł zbroją
Promień pieścił się— po świata
Krańcach wzdłuż i w szerz, skrzydlata,
Lekka jak ta mgły zasłona,
Jak anielski strój powiewna,
Pieśń leciała z myśli łona...
Pieśń ta była siostra, krewna
Owych hymnów wiecznéj chwały,
Co mię w raju kołysały,
Pośród pian i tęcz uścisku!
Pieśń ma była tym orężem,
Który w łzach anielskich błyska,
Którym walczy dziecię z wężem,
A z ciemnością jasne duchy,
Co rozsieka piekieł tamy...
I przebija niebios bramy!
Moja pieśń, jak skra promienia,
Była tchnieniem tego tchnienia,
W którém nieskończoność tonie,
Na którego miękkiem łonie
Nieśmiertelność dusza pije,
Z którem ziemska gaśnie trwoga,
Co zesłało na świat Boga
I uniosło w raj Maryję!
Moja pieśń — to miłość była!
O, jak błogo dusza śniła!

Tak jak lekki ów skowronek,
Bez ustanku i bez końca,
Jam to wznosił się do słońca
Od dyszących kwieciem łonek,
To na ziemię spadał z nieba.
Napój mój był— kwiatów rosa,
Chleb mój był— promienie Feba,
Domem były mi niebiosa,
Wieczny szał spokojem świętym,
Wianki z lilij— mojem łożem,
Nieskończona przestrzeń— morzem,
Własne skrzydła mym okrętem!
Czy wśród gwiazd, jak bystry sokoł,
Czy po kwiatach, jak motylek,
Sliznąc się to wzdłuż to w okoł,
Jam żył wieki w mgnieniu chwilek!
Jam prześcigał blask skrzydlaty!...
Kocham was, o gwiazdy, kwiaty,
Wiatrki, mgły, niebiosa, tęcze!
I was, ludzie, moi bracia!
Tak wołało z exaltacją
Serce czułe i młodzieńcze.
Tum ssał życie z matki łona,
W obraz zmysłu tu wcielona
Moja dusza z nieba wzięta;
Tu mię nazwał ludzi bratem
Wielki Bóg, co rządzi światem,
Tu rodzina moja święta!
A błękitów tych obszary,
A niebiosów tych sklepienia—
Stamtąd brała myśl natchnienia
Do miłości i do wiary.
Tam kąpała się pieśń złota,
Pijąc tęcz swych malowidła,
Tam ubrała się do lotu
W niewidzialne, lekkie skrzydła,
Tam na boskich gmachów progu,
Na granicy z duchem ciała,
Niosła ziemskie tchnienie Bogu,
O niebiosach ziemi brzmiała!
Tam kołyska méj swobody,
Mojéj duszy tam kołyska!
I wołała myśl ma młoda
Wśród szkarłatnych dum ogniska:
„Patrz, od gmachu do kropelki,
Od przepaści aż do szczytu
Jeden Bóg i Stwórca wielki,
Król i ziemi i błękitu!
On mój Pan— ja Jego dziecie,
Wszystko moje, co na świecie!
Cały przestwór ów szeroki,
Moje niebo i obłoki!
Moja ziemia, kwiaty, zdroje,
Gwiazdy moje! słońce moje!“

Ale krótki wiek motyla!
Lecz młodości szybka chwila!
Tuż za wiosną jesień goni,
Na jéj złotym siądzie tronie,
Świśnie wichrem!— Ach niestety!
Zgasły marzeń mych bukiety!
Inne oczom mym obrazy
Otworzyły się do koła!
Kwiaty się zmieniły w głazy,
Uśmiech znikł z niebiosów czoła,
Czarne chmury je okryły,
Zimne wiatry w krąg zawyły...

Jam na pieśni méj pogrzebie,
Ujrzał z bolem w koło siebie:
Jak się w prochu tarza cnota,
Jak uczciwość gryzą jędze,
Jak się stroi w blask głupota...

Ogniem krew zawrzała we mnie,
Jam pomyślał: dziecko ze mnie!
Gdzież tu czary? gdzie te cuda!
Gdzie raj ziemski? to ułuda!

I jam musiał iść sierota,
Po padołu gorzkiéj drodze!
I jam dźwigał krzyż żywota,
I mną wicher miotał srodze!
I jam poznał życia nędzę,
I mnie pierś kąsały jędze,
Ssały krew padalce, smoki!...
Ach, nie tylkom gwiazd i nieba,
Lecz słomianéj nie miał chaty
I zbutwiałéj skiby chleba!
Znikły blaski, zeschły kwiaty...

Jeszcze drgały resztki świętych
Czuć, com wyssał z piersi matki,
Jeszcze grały tam ostatki
Owych dźwięków wniebowziętych,
Jeszcze więdł na czole wianek,
Co mi uplotł życia ranek,
Jeszcze brząkał bardon w dłoni,
Co mię zniósł na świata progi.
Lecz jam zerwał laur ze skroni,
Lecz jam cisnął gęśl pod nogi,
Jam podeptał czucia święte,
Jam potrzaskał dźwięki złote!
Plunął na nieziemską cnotę
I na wszystko z nieba wzięte!

Znów odżyła pieśń młodości!
Czarodziejska, gołębica,
Szybka tak jak błyskawica
Znów zleciała z wysokości!
Ale srebrny wdzięk anioła
Nie promienił już jéj czoła!
Ale iskr szkarłatnych tęcze
Nie pryskały już jéj z oczu!
Lecz niebieskich wstęg obręcze
Nie płonęły w piór przezroczu!...

Jam poleciał znów w obłoki,
Bujać z wiatrem po zenicie,
Ale nie do gwiazd i nieba,
Nie do słońca na błękicie,
Bo mi piekła było trzeba!
Bo jam szukał tego piekła,
Gdzieby burza wrzała wściekła,
Gdzieby wicher ryczał z świstem,
Gdzieby piorun pryskał grzmotem,
Gdzieby padał grom z łoskotem
Tak jak szał mój wiekuistym!...
Jam się wzbił po nad te chmury,
Na głos których drżą opoki
Jęczy ziemia i lazury...

I świat nowy mię powitał,
Wicher dzikim śmiechem świsnął,
Piorun żmiją iskr zazgrzytał
I piekielnym wzrokiem błysnął,
Grzmot wyskoczył z chmur kołyski
I mnie porwał w swe uściski...
Jam znów wielki, znów skrzydlaty:
Moja przestrzeń, moje światy!
Wściekłość— mojém czuciem świętém!
Piekła głębie— mojém morzem!
Błyskawica mym okrętem.
Grzmot kołyską, chmury łożem!
Jam znów bardon podniósł w ręku,
I wybuchła zeń pieśń dźwięku
Dziksza, niżli ryk szatana!
U mych nóg, w otchłani gmachu,
Wicher zatrząsł się od strachu,
Gromy padły na kolana,
Piorun spuścił w mgłach prawicę,
Z świstem pękły błyskawice!...

Ach, i to był sen niestety!
Jam znów komar między krety!
Bom o gruzy i kamienie
Pogruchotał pióra młode!...
Jam i raj i piekło stracił.
Ach, jam ciężko grzech opłacił!
Próżnom wołał po padole
Do natury téj sklepienia:
Wróć mi szczęście. wróć mi wolę,
Daj mi cząstkę choć promienia!
Lecz natura była głucha,
Bez miłości, bez nadziei...
Jam brnął we łzach po zawiei...
Bo łzy były mym napojem,
Mojem tchnieniem, chlebem moim!
Wszystkie czucia i płomienie
W łez zmieniły się strumienie
I trawiły duch i ciało...

Jeszczem jedną pieśń ku Bogu
Wzniósł z padołu głębokości,
Jeszcze raz na niebios progu,
Zabrzmiał bardon méj młodości...
Ale i téj pieśni głosy
Bóg odepchnął i niebiosy!
Nikt nie otarł mego płaczu,
Nie osłodził méj goryczy...

...Tylko anioł tajemniczy,
Lecąc skądeś, wyrzekł do mnie:
Wszystko stworzył Bóg na świecie,
Równie piękne łzy, jak kwiecie!
Każdy pełni swoją rolę.
Każdy tu ma swoją dolę,
Ale wszystko razem wzięte,
To harmonja wielka, święta...
Każdy swoje ma koleje:
Ten ma słońce, ten ma kwiaty,
Ów siermięgę, tamten szaty.
Ten ma ziemię, a ten zdroje...
A co twoje? a co ty masz?
Ty w swym ręku gęślę trzymasz,
Pieśni twoje i łzy twoje!

Stefan z nad Stryżnia.

otrzymamy niektóre potrzebne nam szczegóły, pomówimy o téj instytucji w artykule osobnym. Teraz ogólnie tylko powiedzieć możemy, że jakkolwiek Towarzystwo niewielkiemi dotąd rozporządzało funduszami, dla niejednego już z mieszczan poznańskich zbawienne okazało usługi.

3) Nakoniec, co do zachęcenia naszego rzemieślnika, do porządniejszego życia towarzyskiego i nauczenia szacunku godności własnéj, a odstręczenia przez to od poniżających nałogów,— nie sama tylko nauka i zamiłowanie w skrzętności podnieść ku temu może. Potrzeba, ażeby chwile wytchnienia w sferach szlachetnych krążyły. Mądre obcowanie stanowi w tym względzie rzecz największéj wagi, a i tu Towarzystwo przemysłowe poznańskie za wzór posłużyć nam może. Z niewysłowioną przyjemnością, pomiędzy imionami przyuboższych pracowników z nad warstatu lub stolika kupieckiego, czytamy w spisie członków Towarzystwa imiona znanych krajowi mężów zasługi i nauki, jak A. hr. Biniński, H. Cegielski, J. hr. Działyński, A. Guttry, L. Jagielski, S. i J. hr. Mielżyńscy, W. Nehring, W. Niegolewski, J. Przyborowski, L. Rzepecki, A. Studniarski, I. Szafarkiewicz, K. Szulc, L. Wegner, J. Żupański i inni. Samo już to zbliżenie rozmaitych imion na jednéj kartce wyrównywa wądoły przesądu, podnosi niezamożnego w oczach własnych, uzacnia poczuciem zbliżenia się z zacnymi. Urządzanie wspólnych zabaw w lokalu Towarzystwa, składkowe wieczerze, przechadzki za miasto, uczenie się śpiewu chóralnego, przedstawienia sceniczne przez członków dawane — obok zatrudnień naukowych, o których wyżéj była mowa,— zabierają czas przyjemnie, a nieszkodliwie...

Lecz zapytacie może: gdzie są środki na zrobienie tego wszystkiego? Przechowaliśmy je umyślnie dla was pod pieczęcią tajemnicy, na koniec. Każdy członek opłaca do kassy Towarzystwa **t r z y** złote wstępnego i **j e d e n** złoty składki miesięcznéj. Powstały stąd i z kilku innych drobnych tytułów fundusz, w r. 1861 wynosił 544 tal. 9 sgr. i 3 fen. Wydatek na lokal, sprzęty, premumeratę pism i t. p. doszedł 428 tal. 13 sgr. i 11 fen. Pozostało w kassie 115 tal. 25 sgr. i 10 fen. Otoż i wszystko.

Widzimy tedy i nieuchronną potrzebę i łatwość uorganizowania takiego Towarzystwa dla nas. Czy jednak da się to zrobić? rozwiązać tego pytania nieumiemy.

Wilno, d. 17 Stycznia.

Czytelnicy Kurjera znajdą dziś pod Francją dokończenie obrazu politycznych stosunków cesarstwa. Uzupełnimy je przytoczeniem wyjątków z głównych pism dyplomatycznych, jakie w ciągu roku, z wydziału spraw zagranicznych wyszły, a które posłużą do objaśnienia zagadnień, z umysłu może zostawionych przez p. Drouyn de Lhuys w cieniu. Przyznać należy, że ten **o b r a z** jest dosyć bezbarwny; **F r a n c j a** w dziejowych rocznikach swoich, nie zapisze na karcie sławy upłynionego 1862 roku. Zmarniał on na pokątnych knowaniach, nie odznaczył się żadnym krokiem silnym; w całém postępowaniu rządu przebija się jakaś chwiejność, jakieś wyczekiwanie, czy nie spadnie z nieba jaki promień światła i nie rozjaśni dróg błędnych, na które zabłąkała się polityka Napoleona III. Ten stan rzeczy trwa dotąd. W dwóch najważniejszych spółczesnych zadaniach, panuje niepewność i zamęt. Co do sprawy włoskiéj, wkrótce powiemy do jak błahych następstw mimo wytężoną pracę, nieszczerość pana Drouyn de Lhuys doprowadziła. Dziwniejsze jeszcze jest postępowanie Francji w sprawie greckiéj. Nie jest już dziś dla nikogo tajemnicą, że Anglja pragnie wskrzesić politykę, która dwukrotnie Europę ogromnemi klęskami obarczyła; politykę osadzenia na wielkiéj części tronów, jednéj panującéj rodziny. W początkach XVI wieku, powziął zgubną myśl zapewnienia koron najznakomitszych krajów ówczesnéj Europy, dla domu habsburgskiego, cesarz Maksymiljan I; jakoż potrafił w przeciągu lat 30, na tronie cesarskim, węgierskim i czeskim, hiszpańskim, neapolitańskim, medjolańskim i niderlandzkim, poosadzać swych wnuków. W półtorasta lat później, podobnaż myśl zajęła Ludwika XIV, który lubo w mniejszych rozmiarach, potrafił jednak królestwa, hiszpańskie i Obojga Sycylji, Burbonom zapewnić. Lały się strumienie krwi, kwitnące kraje okryły się zwaliskami; cywilizacja zatrzymała się w swym postępie; znękana ludzkość drogo przypłaciła to zachcenie rodowéj dumy, które nawet nie było uzacnione wyższém pojęciem rozwoju i przodownictwa romańskiego plemienia. Za dni naszych, widzimy, że taż sama myśl wynurzyła się w domu sasko-koburgskim i mogła by już najzgubniéj wpłynąć na dolę Europy, gdyby Wiktorja nie panowała nad narodem, który pragnie zachceniom uwielbianéj królowéj, w rycerskiém uczuciu zalotności dogodzić, byleby na tém sława Anglji i dobro ludzkości nie cierpiały. Urzeczywistnienie myśli o obsadzeniu tronów europejskich Koburgami, sięga tego czasu, kiedy królowa angielska oddała rękę książęciu Albertowi sasko-koburgskiemu. Najpierwiéj więc nowo-utworzony tron belgijski dostał się rodzonemu stryjowi i rodzonemu wujowi szczęśliwie skojarzonego angielskiego stadła. Wkrótce potém, gdy razem z ręką donny Izabelli de Bourbon była do wzięcia korona hiszpańska, Anglja czynnie zabiegać poczęła, aby podobnież potomek Koburgów mógł ją włożyć na swoję głowę. Stanął na przeszkodzie ziszczeniu tego zamiaru król Ludwik Filip, który niechciał, aby ta puścizna jego rodu, wyślizgnąć się z jego rąk miała. Inny obrót rzeczy wzięły, Hiszpanie potrafili we własnym królewskim rodzie dziedzictwo utrzymać, Europa jednak przypłaciła to ogromnemi wstrząśnieniami, bo zerwanie poczwórnego przymierza, a nawet upadek dzielnicy orleańskiéj, słusznie przypisać można, tym nieszczęsnym dziewosłębom. Gdy Anglja nie mogła Hiszpanji oddać Koburgowi, postarała się przynajmniéj choć mniejszy tron portugalski wyjednać dla potomka tego rodu; a kiedy tron grecki, w skutek świeżego wstrząśnienia, okazał się rozrządzalnym, Anglja naprzód własnego królewicza książęcia Alfreda, później Ferdynanda króla portugalskiego, a nakoniec książęcia Ernesta, przedstawicieli koburgskiego rodu, na ten tron prowadziła. Zatrwożyły się gabinety tém rozplemienieniem dzielnicy saskiéj i pod różnemi pozorami, nie dopuszczono królewicza Alfreda do tronu helleńskiego. Napoleon III nie czuł w sobie dosyć siły, poprowadzić na ten tron syna wujecznego swojego brata, który głównie z powodu wyznania, najwłaściwiéj żasiąść by powinien tron grecki, ale postanowił poruszyć wszystkie sprzężyny, by utrudnić kandydatowi angielskiemu drogę do osiągnienia helleńskiego berła. Kiedy Anglja, nie chcąc już i tak niepewnego stanu Europy wtrącać w więksże jeszcze zawikłania, zażądała, by królewicz Alfred odstąpił swego zamiaru, wynalazła wnet w rozrodzonym domu swojego przyszłego króla, innego kandydata, w osobie don Fernanda, lecz gdy i ten, sumiennie oceniając niemożliwość swoję uszczęśliwienia Greków, usunął się od zaszczytu królowania nad tym ludem, Anglja zagrzewała panującego książęcia koburgskiego Ernesta, aby w widokach świetności i przyszłéj potęgi rodu, nie odmawiał przyjęcia tego brzemienia. Cnotliwy ten książę udał się po radę do króla belgijskiego Leopolda, który przed trzydziestu kilku laty, był podobnież na tron grecki wzywany i dla tego tylko nie przyjął korony, że Europa nie chciała wówczas Grecji zapewnić niezbędnych warunków bytu. Książę Ernest z Brukselli posłał do Londynu swoje żądania, nie osobiste, nie samolubne, bo te do tak wysoko bijącego serca wstępu mieć nie mogły, ale żywotne dla przyszłéj doli narodu, którym rządzić, ku jego największemu dobru, miał zobowiązać się w obec Boga i ludzi. Zdaje się, że Napoleon III, chowający w głębi serca tajemnicę zamysłów swoich względem Grecji, niechętnie widział by panowanie Koburga w Atenach, oświadczył zatém, że wstrzymuje się od wypowiedzenia swéj myśli o kandydaturze książęcia Ernesta. W obec niespodziewanego objawu Francji, książę Ernest rozumiał, że widząc oczywistą złą wolę cesarza, która w nękaniu Greków odbić by się mogła, nie powinien był poświęcać się dla czczéj nazwy królewskiéj; jakoż dowiadujemy się z telegraficznego poniedziałkowego (26 stycznia) doniesienia z Londynu, że książę Ernest ostatecznie się usunął. Anglja ma w zapasie kandydata protestanckiego wyznania i za kilka dni ma z nim wystąpić. Zobaczymy, czy ten wybór będzie od innych trafniejszym i szczęśliwszym, smutno jednak pomyśleć, że naród grecki, któremu ludzkość winna niewygasłą wdzięczność, za te wzory niezrównanéj wielkości duszy, jakiemi dzieje jego jaśnieją, za te nieśmiertelne twory, będące nauką, roskoszą i zaszczytem umysłu ludzkiego, jest dziś igrzyskiem poziomych namiętności, lub drobnych zawiści rządów! Tymczasem z wiadomości, któreśmy z Aten w dzisiejszym Kurjerze umieścili, okazuje się, że czas nagli, że naród samopas puszczony może zabłąkać się na zdradliwe i niebezpieczne manowce, że dłuższe utrzymywanie bezkrólewia jest zabójczém dla porządku, że jest o pomstę nieba wołającym występkiem, znęcać się tak nad dolą ludu, posiadającego tyle praw do spółczucia Europy!

Napoleon III czuje, że dwuznaczne postępowanie jego w sprawie greckiéj, musi koniecznie oburzać i zrażać Anglję, skorzystał więc z pierwszéj zręczności do pogłaskania jéj dumy narodowéj, do poruszenia téj struny, która tak silnie drga w duszach synów Albionu. A więc w przeszłą niedzielę, przy rozdaniu nagród Francuzom, którzy na wystawie londyńskiéj, zyskali świadectwo mistrzostwa na polu sztuk i przemysłu, odezwał się z tą niezrównaną wymową, o któréj sprawiedliwie powiedziano, że ją rzeźbić na spiżu i ryć na marmurze należy, a odezwał się w sposób najszlachetniéj dla Anglików pochlebny i dla serc francuzkich pocieszający. Wyjątek z téj mowy, którýśmy w depeszach telegraficznych dziś umieścili, czytelnicy Kurjera niżéj znajdą. Skoro dzienniki tekst nam jéj przyniosą, pośpieszymy podać ją w zupełności, w przyszłym numerze naszego pisma. Mowa Napoleona sprawić musiała ogromne wrażenie, i we Francji i w Anglji. We Francji, bo cesarz mówi o zaprowadzeniu w niéj swobód angielskich, wprawdzie nie w taki sposób, aby te natychmiast miały być uchwalone, lecz cesarz rzuca tę obietnicę jak nagrodę, o którą Francuzi prześcigać się powinni w spokojnym i prawidłowym postępie. Podziwiając wymowę Napoleona III, nie możemy nic oddać sprawiedliwości, temu zręcznemu obrótowi, jaki zwykł wyrazom swoim nadawać. Napoleon oświadcza, że z całéj duszy pragnie rozwoju swobód narodowych, że leżą one na jego tronie, że są do wzięcia, niech tylko naród usilną pracą i mądrém skierowaniem wszystkich swych dążeń do spokojnego i prawidłowego postępu, stanie się godnym ich piastowania. Te słowa rozbudzą nadzieję w sercach Francuzów, że ze strony rządu nie znajdą przeszkody do ustalenia prawdziwéj wolności w swym kraju i uczynią ich cierpliwszymi na ścieśnienia, któremi ich Napoleon wiąże. **M u n d u s v u l t d e c i p i.** Może Anglicy sarkną na słowa, że mieliby czego pozazdrościć Francji; może niepodoba się im wzmianka o trwogach najazdu Gallów, ale Napoleon wnet umiał nadać swojéj mowie zwrót tak serdeczny i spokojny, że lekkie zadraśnienie zabliźnić się w jednéj chwili musi.

Dziennik p. de la Gueronnière umieścił notę dworu rzymskiego, doręczoną rządowi francuzkiemu, przez księdza nuncjusza Chigi, o reformach administracyjnych, już zaprowadzonych i zaprowadzić się mających w państwie Kościelném. Jest to pismo bardzo obszerne, w którém, po wyłożeniu obowiązków rady ministrów i konsulty skarbowéj, opisany jest dawny podział kraju i skreślona organizacja prowincjonalna i municypalna. Ponieważ rząd cesarski przywiązuje lub przynajmniéj zdaje się przywiązywać wysoką wagę do reform rzymskich i udaje wiarę w ich skuteczność, postaramy się oznajomić czytelników z tekstem pisma przesłanego nuncjuszowi Chigi, jak równie z uwagami, jakie bezwątpienia wywoła ono ze strony parlamentu i publicystów włoskich.

W Prusiech najważniejszą dziś sprawę stanowi adres izby. Na jéj posiedzeniu 22 stycznia, pp. Virchow i von Carlowitz złożyli projekt adresu, podpisany więcéj niż przez 200 posłów stronnictwa postępowego i odłamu Bockum-Dolffs. Jest to wyraz rzeczywistéj większości, a więc i przekonań narodu. Dla tego podajemy czytelnikom naszym wyjątki z tego pisma:

„Królu najmiłościwszy, zwołałeś znowu obie izby sejmu państwa. Izba poselska pośpieszyła na to wezwanie, przenikniona szczerą chęcią dowieść na nowo, że jest niezłomnie wierną koronie i sumiennie troskliwą o utrzymanie konstytucji. Nie tai ona przed sobą ponurych wróżb, pod któremi rozpoczyna swe prace. Ale właśnie dla tego czuje większy niż kiedykolwiek obowiązek, przedstawienia waszéj królewskiéj mości z równąż otwartością jak uszanowaniem stanu kraju.

„Ostatni sejm zamknięty został, nim jeszcze budżet przepisany przez konstytucję zagłosowano na rok 1862. Projekt budżetu na rok 1863, który powinien był być uchwalony przed końcem przeszłego roku, został wycofany. Wezwanie przesłane rządowi waszéj królewskiéj mości o powtórne przedstawienie w porę tego budżetu, okazało się bezskuteczném.

„Następnie ministrowie przez waszą królewską mość powołani, rządzili bez prawnego budżetu, wbrew konstytucji; w sprzeczności z wyraźném oświadczeniem izby poselskiéj, nakazali czynić rozchody ostatecznie i wyraźnie odmówione przez postanowienia izby.

„Najwyższa moc, słżuąca przedstawicielstwu narodowemu, uchwały rozchodów została w ten sposób zgwałconą. Ta moc jest podstawą całego publicznego konstytucyjnego życia, którą dla téj przyczyny wszystkie istniejące konstytucje zaręczają i która aż dotąd przez sam rząd uznawana, wykonywaną była przez narodowe pruskie przedstawicielstwo. Kraj ze zgrozą ujrzał narażonemi na zgubę wszystkie korzyści naszego uprzedniego politycznego rozwoju; stanął więc po stronie swoich posłów.

„Drobna mniejszość, która oddawna już wzięła rozbrat z narodem, ale jest wspierana przez ministrów waszéj królewskiéj mości, zaniosła aż na stopnie tronu, najohydniejsze potwarze przeciw jednéj części prawodawstwa i nie cofnęła się przed zamachem wtrącenia w zamęt pojęć o rozciągłości i znaczeniu stanowczych praw konstytucyjnych.

»Pośród tych ciężkich trudności lud pruski nawiedzony tylu niebezpieczeństwami, lud, którego żaden inny nie przewyższył w wierności i wytrwaniu, nie traci nadziei, że wasza królewska mość będziesz umiał odróżnić głos uczciwy jego prawnych przedstawicieli, od rad tych, którzy w walce stronnictw, usiłują osłonić i wesprzeć najjaśniejszém imieniem waszéj królewskiéj mości, swoje niedołężne same w sobie dążenia.

»Zostajemy z najgłębszém uszanowaniem,
»waszéj królewskiéj mości

»Najprzywiązańszą, najwierniejszą i najposłuszniejszą izbą poselską«.

Jest to dopiéro projekt adresu, ale podpisało go 200 posłów z dojrzałą rozwagą, z zupełną świadomością tego co uczynili. Bogdajby Wilhelm I sprawiedliwie ocenił doniosłość chwili!

Włochy.

T u r y n 17 stycznia. Margrabia J. Ricci usunął się z gabinetu, mimo wszelkie nalegania spółtowarzyszów, aby pozostał na czele wydziału marynarki. Mała porażka na wyborach w Genui dała powód do tego kroku margrabiemu; niektóre dzienniki wysilają się na wynalezienie innych przyczyn, lecz są w zupełnym błędzie. Mówią, że ministrem marynarki może zostać kontr-admirał Longo; ale dotąd nic w téj mierze niema pewnego.

Rozwój floty włoskiéj zasługuje na najwyższą troskliwość. Może żadne inne państwo nie przedstawia równie szczęśliwych warunków, jak Włochy do utworzenia potężnéj marynarki; potrzeba tylko, aby zajął się tém mąż wysokiéj zdolności i aby pokonał zawady wypływające z dawnych zwyczajów i niektórych miejscowych wymagań.

Kommisja śledcza nad zbójectwem, ma wkrótce opuścić Neapol. Stosunki jéj z jenerałem Lamarmora były w najwyższym stopniu zadawalające. Według pogłosek powtarzanych z niejakim naciskiem, jen. de Montebello miał przez telegraf żądać u jenerała Lamarmora wypuszczenia na wolność księżny Barberini Collona de Sciarra, uwięzionéj w Isoletta i że otrzymał odpowiedź, że to przed wyrokiem sądowym nastąpić nie może.

Stronnictwo mazzinistowskie odniosło niespodziane powodzenie w Modica, gdzie jego kandydat Albert Mario został wybrany na posła. Jest to dowód uczciwości rządu, nie mięszającego się do wyborów.

Wszakże stronnictwo mazzinistowskie nie ma powodu do zbytecznéj radości, parlament włoski składa się po największéj części z mężów szczerze przywiązanych do sprawy porządku i prawdziwych swobód kraju. W zdarzeniach stanowczych światły i umiarkowany patryotyzm zawsze brał górę nad rozbujałym duchem stronnictw.

— Ministrowie wojny i robot publicznych porozumieli się w rzeczy naglącéj potrzeby pootwierania dróg w okolicach, gdzie zbójectwo najmocniéj się sroży, a właśnie w tych stronach zupełnie na gościńcach zbywa. Zapewniają, że drużyny inżynierskie użyte będą do przyśpieszenia tych robot. Jest to niewątpliwie najlepszy środek dójścia do celu, ale jest jeszcze inny również skuteczny, zależący na doskonałem urządzeniu służby policyjnéj. Gdyby zbójcy zawsze obozowali w polu, nie trudno byłoby naszym żołnierzom i to w krótkim czasie wytępić ich co do jednego; ale ukrywają się oni między ludnością, która ich przechowuje; tylko policja wynaleźć ich tam może.

— Monitor Powszechny francuzki podał wiadomość niedokładną, z któréj natychmiast skorzystał dziennik F r a n c e i nadał jéj większe rozmiary; pisze bowiem co następuje:

„Teraźniejszy gabinet włoski, obejmując władzę, sądził, iż znajdzie dostateczne zasoby skarbowe i będzie mógł uniknąć odwołania się do pożyczki przynajmniéj w ciągu roku 1863, lecz jak Monitor nas naucza, naglące względy zmusiły rząd odstąpić od tego postanowienia i natychmiast starać się o potrzebne upoważnienie na zaciągnienie pożyczki.

Nie żadne naglące względy zmuszają rząd włoski do tego kroku; przewidywał on zawsze możliwość pożyczki, a jeżeli dziennikarstwo włoskie mówiło o jéj naglącéj potrzebie, chciało tylko ostrzedz władzę, iż byłoby rzeczą rozsądną, zwłaszcza ze względów politycznych, zająć się pożyczką wcześnie i być w gotowości na wszelki wypadek.

Cieszymy się, iż możemy zapewnić, że rząd włoski, nie naglony żadną niezbędną potrzebą pieniędzy, jest najzupełniéj w stanie oznaczyć czas, w ktorym poczyta za przyzwoite przystąpić do pożyczki, a jeśliby uciekł się do niéj przed czasem zakreślonym, i jeśliby zaszła nagląca potrzeba, dałyby raczéj do tego powód względy polityczne niż wymagania skarbowe.

— Śnieg obficie pada; poczta francuzka spóźniła się i stosunki z krajami zamorskiemi stały się nieco trudniejsze, wszakże (prócz kilku zalewów i zaspów śniegowych, dotąd przynajmniéj, nie zdarzyło się żadne nieszczęście. Gdzie niegdzie dróty telegraficzne od strony Francji poprzerywały się tak, że zaszło opóźnienie w przesyłaniu wiadomości i kursów giełdowych.

P. de Charbonneau, kapitan jeneralnego sztabu wojska włoskiego, odjechał do Triestu, skąd uda się do Konstantynopola pod rozkazy margrabiego Caracciolo di Bella, posła włoskiego przy Porcie. P. de Charbonneau ma wziąć udział w pracach kommisji między-narodowéj, któréj poruczono odgraniczenie promieni twierdz tureckich w Serbji.

T u r y n 18 stycznia. Składka narodowa zagajona przez okolnik pana Peruzzi, tak na podźwignienie tych, ktorzy przez zbójectwo w krajach neapolitańskich przyszli do nędzy jak na nagrody dla żołnierzy narażających się na wszelkiego rodzaju niebespieczeństwa i znoje, by tylko uleczyć tę ranę, poszła najpomyślniéj we wszystkich warstwach ludności. Wszyscy pojęli podwójny cel tego pięknego dzieła, wszyscy z całego serca i na wyścigi znoszą grosz wdowi na wynagrodzenie o ile można spółobywateli dotkniętych tym biczem i dla okazania przed Europą, a szczególniéj przed wrogami Włoch, jak silne węzły przywiązania nierozerwalnie łączą już kraje włoskie. Od 1-go stycznia, to jest od podpisania okolnika pana Peruzzi aż do dziś dnia, tak nazwany przez lud i l d e n a r o d e l l' u n i t a (grosz jednoty) przewyższył już ilością swoją składkę święto-pietrza (obolo di San Pietro) od czasu jéj wznowienia. W krótkim przeciągu czasu zbiorą się miljony.

Minister wojny upoważnił wojsko do należenia do składki; mówią, że od jenerała do ostatniego żołnierza, każdy na nią odda dzień żołdu.

Księżna Genui odpłynie dnia 22 stycznia do Neapolu, gdzie przepędzi cały mięsopust i zamyśla bawić się wesoło; król niemógł dla spraw państwa oddalić się w tym czasie z Turynu. Parlament, jak wiadomo, zbierze się za dni 10; jest nadzieja, że jego obrady będą mniéj jak na przeszłym sejmie burzliwe, a więc dla kraju nierównie pożyteczniejsze. Popis wojskowy klassy 1862 r. odbywa się prawidłowie i mniéj jest daleko opornych, niż ich podają dzienniki klerykalne.

— Z powodu uwięzienia księżny Barberini w Neapolu, dziennik F r a n c e pod dniem 22-m stycznia mówi: „Jeżeli to jest prawdą, że księżna miała pasport francuski, zdumiewa nas to zapomnienie w Neapolu na wszelkie względy przyzwoitości."

Jakże to rozumuje p. de la Gueronniére? Pasport francuzki podług niego miałby być rękojmią bezkarności dla cudzoziemca gwałcącego prawa własnego kraju. Co do turmy, w którą wtrąconą została," podług twierdzenia dziennika F r a n c e, „n i e s z c z ę ś l i w a k s i ę ż n a," rzecz ma się następnie: „Księżna Barberini mieszka u swojéj matki, margrabiny Pescopagno, niewolno jéj tylko oddalać się z domu, zresztą zwierzchność zachowała wszystkie względy należne jéj płci i urodzeniu.

— Czytamy w K o r r e s p o n d e n c j i f r a n c u z k o-w ł o s k i é j. Składki narodowe na stłumienie zbójectwa i pomoc ludności zniszczonéj, a tudzież na nagrody dla wojskowych i urzędników, którzy w téj mierze prawdziwe położyli zasługi, wszędzie wybornie idą. Miasta: Cagliari, zapisało się na 5000 fr. Monza na 1,500, Chieti 1,000, Tolentino 1,500 Alexandria 1,000. Niezależnie od 2,000 fr. uchwalonych przez radę miejską modeńską na poskromienie zbójectwa, gwardja narodowa tegoż miasta złożyła składkę. Oficerowie dali 1500 fr. Rada miejska w Carpi 1,5000 fr. Królewicz Humbert wniosł 5,000 fr.

— W tych dniach podpisano wiele dekretów, któremi złożono z urzędów znaczną liczbę syndyków w krajach południowych. Uznano tę surowość za niezbędną. Lecz z drugiéj strony rząd powyznaczał nagrody dla urzędników i kapitanów gwardji narodowych, którzy gorliwie spełniają swe obowiązki.

— Kommisja śledcza dla wybadania stanu zbójectwa rozpoczęła prace swoje w Neapolu. Parostatek G o v e r n o l o czeka w porcie na jéj rozkazy, gdyż kommisarze krótko tylko zabawią w Neapolu. Kiedy zaś udadzą się w głąb kraju, w strony najbardziéj napastowane, będą mieli dodaną sobie straż bezpieczeństwa.

— Uwięziono księżnę Sciarra-Barberini, która przewoziła listy do Rzymu. Kwestor p. D'Amore przystąpił już do badań. Księżna wyznała, że papiery wręczone jéj zostały przez pana Quatromani, prezesa rady budowniczéj; w skutek czego pana Quatromani uwięziono. Miano go stawić oko w oko z księżną.

— T u r y n 15 stycznia. Królewicz Humbert rozkazał wnieść nowy dar na rzecz wytępienia zbójectwa, w ilości 50,000 liwrów. Summa ta zaliczoną została kassie miejskiéj medjolańskiéj.

G a z e t a u r z ę d o w a k r ó l e w s k a donosi o wielkich i szkodliwych wylewach w okolicach Novi. Około 30-tu rodzin postradało swe mienie, ale pośpieszono już dla nich z pomocą.

T u r y n, 15 stycznia. Parlament otworzy się dnia 28-go, ale ponieważ obrady jego rząd poczytuje tylko za dalszy ciąg sejmu przerwanego z powodu świąt Bożego narodzenia i Nowego roku, nie będzie więc mowy królewskiéj, lubo z pewnością o niéj niedawno jeszcze mówiono. Parlament zajmie się głównie budżetem oraz innemi pracami mogącemi najskuteczniéj przyczynić się do przywrócenia równowagi i zasilenia kredytu krajowego.

Csas trwania sejmu nie jest jeszcze zakreślony; co do jego zamknięcia, gabinet zastosuje się do tego, co uzna za najzgodniejsze z dobrem pospolitem.

Z liczby postanowień zmierzających do wytępienia zbójectwa w krajach południowych, ludność miejscowa przyjęła z największą radością wiadomość o przeprowadzeniu dróg przez nieprzebyte lasy, poczynające się na brzegach Adryatyku i idące aż w głąb obwodu Manfredonji.

Ogromne knieje zbójeckie, do których słońce zaledwie się przedziera, z powodu ich gęstwin zostaną poodsłaniane. Obok tego ułatwią się połączenia jednych okolic z drugiemi z wielką korzyścią dla handlu. Oddział inżynjerów wojennych uda się na miejsce dla rozpoczęcia robot i obrony robotników miejscowych od wszelkiéj napaści zbójców.

Rozwinięta sprężystość przez jenerała Lamarmora w uwięzieniu emmisarjuszów burbońskich zjednała mu pochwały gabinetu. Arystokracja, albo właściwiéj mówiąc ta mała garstka arystokracji, która dotąd jeszcze się dąsa, zlękła się i bardzo przeraziła uwięzieniem księżny Sciarra Barberini. Rozniesiono wieść, że księżna nie wiedziała nic o treści powierzonych sobie dla przewiezienia do Rzymu papierów! Cokolwiek bądź, urząd śledzi, a ponieważ ta pani niczem dotąd osobiście nie podała siebie w podejrzenie, spodziewać się można, że w razie jéj niewinności, prędko będzie uwolnioną. Tymczasem księżna Sciarra-Barberini otoczona jest wszelkiemi wygodami.

Nie ustają uwagi nad mową Napoleona III. Zauważano z przyjemnością, że cesarz najwzględniéj odzywając się obobie Piusa IX, nie wspomiał nawet o władzy świeckiéj.

Mówią, że margrabia Ricci, minister marynarki, cofnie podaną prośbę o uwolnienie od posady, z powodu małéj porażki, jakiéj doznał w jednym z obwodów wyborczych genueńskich. Żałowanoby bardzo, gdyby się usunął i wszyscy pragną, aby zmienił swe postanowienie.

Fregata F u l m i n a n t e popłynie do Rio de la Plata, gdzie znajdzie korwetę I r i d a. Zdaje się, że ta mała eskadrylla dopomni się o zadość uczynienie za obelgi wyrządzone kilku poddanym włoskim w dawniejszych czasach i podniesie wpływ flagi narodowéj.

G e n u a, 17 stycznia. Admirał Pucci, głównodowodzący morskim północnym departamentem, mającym siedlisko swoje w Genui, otrzymał rozkaz uzbrojenia w czasie jak najprędszym eskadry morskiéj, mającéj towarzyszyć królowi w bardzo rychłéj podróży do Neapolu. Dano rozkaz przygotować fregatę M a r i a-A d e l a i d a, na któréj w kilka dni po królu księżna Genui ma podobnież popłynąć do Neapolu.

Z Kaprery dochodzą następne wiadomości: Zdrowie Garibaldiego z każdym dniem polepsza się; doktor Albaneze sądzi, że będzie mógł już w kwietniu dobrze chodzić. Garibaldi, jak mówią, niecierpliwie wygląda téj chwili, aby znowu stanąć na czele zamachu; ale należy mieć nadzieję, że dojrzalsza rozwaga przekona go, iż Włochy potrzebują przedewszystkiém spokojności, dla wewnętrznego urządzenia kraju.

Komissja śledcza, która jak wiadomo przybyła na parostatku G o v e r n o l o do Neapolu d. 9 stycznia, otrzymała odwiedziny rady miejskiéj. Byli też u niéj jenerałowie Tupputi i Carrano.

Jenerał La Marmora polecił kapitanowi jeneralnego sztabu Nocenni spełniać rozkazy komissji. Jenerał Sirtori prezydujący i poseł Massari sekretarz komissji, byli u jenerała Lamarmora.

Wypadki posiedzeń téj komissji oczekiwane są z niecierpliwością, dla dowiedzenia się, jakie wskaże środki do zniszczenia tego wrzodu burbońskiego, z b ó j e c t w a.

— Czytamy w G a z e c i e U r z ę d o w é j weneckiéj:

Ojciec ś. postanowił odbyć konsystorz w d. 3-m lub 4-m marca, dla mianowania wielu biskupów i kardynałów, między innemi prałatów Pontini i Bazarie. Mówią, że na przedstawienie królowéj hiszpańskiéj, papież podniesie do godności kardynalskiéj arcy-biskupa sewilskiego.

Między biskupami otrzyma też na tym konsystorzu potwierdzenie, nowy arcy-biskup paryski.

— Niedobór skarbu rzymskiego wynosi w tym roku 6 miljonów szkudów. Wieść o odwołaniu do Francji jenerała Montebello nie potwierdza się.

Francja.

Dokończenie obrazu francuzkiéj zagranicznéj polityki.

Stosunki nasze zawsze równie przyjazne z Brazylją i rządem Haiti, mniéj są zadawalające z niektóremi innemi państwami południowéj Ameryki, nie zbyt skwapliwemi we wzięciu na uwagę naszych prawowitych wymagań. Szczególniéj w Venezuela rząd cesarski widzi ze smutkiem gromadzące się skargi, których słusznego zbadania zawsze nam odmawiają. Lecz z radością zapewniamy, że zupełnie inne usposobienie napotkaliśmy w Peru i w Buenos-Ayres.

W Montevideo, rokowania przez tak długi czas zawieszone, doprowadziły nakoniec do układu, jaki popieraliśmy wspólnie z Wielką Brytanją. Zapłata żądanego wynagrodzenia, ulży nędzy wielu Francuzów, którzy ponieśli straty w Uruguaju skutkiem wojny, i którzy przez długie lata czekali daremnie ich wynagrodzenia.

Gabinet Lima, pod zarządem poprzedzającym objęcie prezydencji przez jenerała San-Roman, ulegając nieprzyjaznym dla nas wpływom, starał się wywołać w sąsiednich rzeczach-pospolitych nieufność względem naszéj wyprawy do Meksyku. Nie mogliśmy przywiązywać wielkiéj wagi do tak niczém nieusprawiedliwionych poruszeń; niemniéj jednak zauważaliśmy z przyjemnością, postawę kilku państw do których odezwał się rząd peruwjański. Guatemala, Ekwator i Związek Argentyński okazały przy téj okoliczności, prawdziwy zdrowy sąd polityczny, pozostając obojętnemi na obawy, jakie starano się w nich obudzić, i odrzucając robione sobie przełożenia. Dowiodły przez to, że oddają wszelką sprawiedliwość przychylnym uczuciom, jakiemi Francja jest względem nich ożywioną.

W Saigon został zawarty traktat, między Francją, Hiszpanją i cesarstwem annamskiem, który kładąc koniec wojnie prowadzonéj w Kochinchinie, zapewnił nam ostatecznie, posiadanie prowincji Bieu-Hoa, Giu-Diuh, Diuh-Tuong i wyspy Konder. Rząd cesarski ufa, że nasza marynarka i nasz handel, odniosą ważne korzyści z nabycia téj nowéj osady, która potężnie wpłynie na rozszerzenie naszych stosunków z krańcami Wschodu.

W Chinach uporczywość rokoszu jest zawsze źródłem niepokojów dla handlu zagranicznego prowincij nadbrzeżnych, gdzie są największe nasze stosunki, i prowincij zasilających handel jedwabiu. Żądza gabinetu pekińskiego, stwierdzona świeżemi dowodami, zapewnienia większego bezpieczeństwa nowym stosunkom, jakie oba narody zawiązały z państwem niebieskiém i czuwania nad wykonywaniem traktatów, zmniejszą, zdaje się, smutne skutki buntu niszczącego część kraju.

Nie możemy jeszcze zapewnić o równie zadawalniającém usposobieniu rządu japońskiego. Trudno ukrywać przed sobą, że uczucie téj klassy ludności, na któréj rząd mógłby najwięcéj liczyć, jest otwarcie nieprzyjazne wszelkim stosunkom z zagranicą. Zdawało się słuszném i polityczném wziąść na uwagę wewnętrzne trudności, z jakiemi gabinet Jeddo musi walczyć. To też upoważniliśmy poselstwo japońskie przybyłe do Paryża w ciągu tego roku, do oświadczenia za powrótem do Japonji, że Francja zgadza się na odrzucenie spełnienia pewnych szczegółów traktatu, z warunkiem, że wszelkie inne zobowiązania będą skuteczniéj i uczciwiéj wykonane. Rząd cesarski sądzi, że to ustępstwo jest usprawiedliwione przez okoliczności i że da mu nadal prawo, do tém większéj surowości, jeżeliby rząd japoński chciał uchylić się od przyjętych obowiązków.

Wstąpienie na tron w Madagaskarze księcia pragnącego otworzyć w swym kraju przystęp europejskiéj cywilizacji, nie miało być przez Francję z obojętnością widzianém. Pośpieszyliśmy więc odpowiedzieć w sposób najprzychylniejszy na wyrażoną przezeń chęć wejścia w stosunki z rządem cesarskim. Ustanowiliśmy w Europie ajenta konsularnego. Traktat przyjazny i handlowy, został świeżo podpisany z królem Radama. Traktat ten przed zatwierdzeniem wymaga szczegółowego przejrzenia; ale dosyć jest, aby przekonać o jego wyzwoloném znamieniu, powiedzieć, że według brzmienia jednego z jego postanowień, korzyści tego aktu może nabyć wszelki naród ich żądający, nie potrzebując nawet dla zapewnienia ich sobie zawierać żadnéj osóbnéj umowy. Ufajmy, że nasz handel potrafi skorzystać z przystępu otwartego mu do Madagaskaru, przy warunkach, jakie dotąd nie istniały.

P a r y ż 17 stycznia. P. Drouyn de Lhuys i p. Rouher pełnomocnicy najjaś. cesarza Francuzów, podpisali dziś w pałacu ministerstwa spraw zagranicznych z panami: kawalerem Nigra i komandorem Scialoja, pełnomocnikami króla włoskiego, traktat handlowy między Francją i Włochami. Rzeczony akt, który poprzedziło przed kilku miesiącami podpisanie traktatu żeglugi, umowy konsularnéj i umowy właskości naukowéj, uzupełnia szereg między-narodowych handlowych układów między obu państwami.

Paryż 17 stycznia. Dzienniki błędnie doniosły, że książę Komnen został wybrany, przez Greków mieszkających w Korsyce, na członka zgromadzenia narodowego greckiego. Osada grecka w Korsyce jest naturalizowaną we Francji i posyła tylko przedstawicieli swoich do ciała prawodawczego.

Półkownik Bastoul, dowódca 3-go półku grenadjerów gwardji, dał piękny przykład przez wezwanie oficerów i żołnierzy do składki na rzecz wyrobników bawełnicznych pozbawionych dziś zarobku. Największa część półków wojska francuzkiego naśladuje ten czyn chwalebny.

— Donieśliśmy już, że kardynał Morlot mianował księdza biskupa Darboy wykonawcą swéj ostatniéj woli, ale co mniéj jest wiadomém, mianował go też swoim jedynym spadkobiercą. Dodać należy, że miłosierdzie kardynała Morlot nie dozwoliło mu zostawić majątku. Mimo ciężary obarczające spuściznę kardynała, ksiądz Darboy przyjął ją, nieodwołując się do dobrodziejstwa inwentarza.

— Zapewniają, że wyborcy obwodu Saint-Jean d'Angély wzywali p. Thiers na posła do ciała prawodawczego, lecz że ten znakomity mąż stanu wymówił się od przyjęcia umocowania.

— Dnia 14 stycznia, cesarz i cesarzowa znajdowali się w teatrze francuzkim na przedstawieniu komedji pana Emila Augier, pod nazwą **Syn Giboyera.** Oboje cesarstwo klaskali przy miejscach sztuki niemających nic politycznego. Cesarz kazał podziękować panu Augier za sprawioną mu przyjemność.

Paryż 18 stycznia. Pewna liczba członków akademji francuzkiéj zamierza oddać krzesło, osierocone przez zgon kanclerza Pasquier, nowemu arcy-biskupowi paryzkiemu, księdzu Darboy, autorowi rozmaitych dzieł szacownych, a mianowicie pięknego wstępu do żywota S. Tomasza Becket, arcy-biskupa kanterburyjskiego.

Paryż 19 stycznia. Wkrótce ukaże się nowa broszura pana Proudhon przeciw jedności włoskiéj, nad którą od dwóch miesięcy usilnie pracuje.

Paryż 20 stycznia. Wiadomości urzędowe o zdobyciu Puebli, jeszcze nie nadeszły; ale podług depeszy, przesłanéj z New-Yorku, miało to nastąpić w skutek rozbicia jenerała Ortega przez 5,000 przedniéj straży francuzkiéj. Meksykanie mieli 25 tysięcy żołnierzy.

Dziś z rana odbył się pogrzeb Horacjusza Vernet. Stosownie do woli zmarłego, pogrzeb był bardzo skromny; wszakże ogromna liczba wielbicieli mistrza zebrała się w pałacu instytutu, dla oddania mu ostatecznego hołdu.

Orszak żałobny był prowadzony przez dwóch synów Pawła Delaroche, wnuków zmarłego. Szambelan margrabia de Grecourt przedstawiał cesarza. Między obecnymi znajdowali się marszałek Vaillant, minister domu cesarskiego, jenerał margrabia de Lewoestine, pp. Lenoir i Yvert, najbliżsi przyjaciele Horacjusza Vernet. Prócz tego, członkowie instytutu, malarze, artyści, literaci, zgoła cały kwiat społeczeństwa francuzkiego, poszedł za trumną sławnego męża.

Paryż, 20 stycznia. Niektóre dzienniki prowincjonalne oznajmują, opierając się na powadze czasopisma pana de la Gueronière, że rząd cesarski postanowił zaręczyć stolicy św. nietykalność posiadanych dziś przez nią krajów, zostawując do woli rządu papieskiego uczynienie zastrzeżeń pod takim kształtem, jaki uzna za przyzwoity, co do wydartych mu krajów.

Przypisywanie tak stanowczych zamiarów rządowi francuzkiemu jest za nadto zuchwałe. Pan Drouyn de Lhuys, w depeszy dnia 31 października wyraźnie mówi: „Tak przeciągłe zajmowanie przez nas państwa rzymskiego, wywołało we Francji bardzo żywe, lubo niezupełnie sprawiedliwe zarzuty, z powodu ciężarów, jakiemi ten stan rzeczy Francję obarcza.“

P. Drouyn de Lhuys dodaje: „Czyż mamy wyrzec się już nadziei, że stolica święta przychyli się nakoniec do układów, mogących w oznaczonym kształcie i przez zaręczenie dla niéj znajdujących się jeszcze w ręku posiadłości, dać jéj rękojmię szczegółową, jakiéj traktaty, na mocy których byt polityczny jéj państwa został ustalony, nie zaręczyły dla straconych krajów. Sumienie katolików zatrwoży się i oburzy na opór, którego powodów dostatecznie wytłómaczyć sobie nie potrafi. Nie lękamy się twierdzić, że toż sumienie pozbyłoby się wielkiego ciężaru w dniu, w którym stolica ś. zaniechałaby tych stanowczych odmów i weszła na drogę układów mogących być przyjętemi.“ Tak przemawiał minister spraw zagranicznych dnia 31 października. Rzecz widoczna, że rękojmia o którą chodzi i którą poprzedzićby musiało porozumienie się wielkich mocarstw katolickich, zawisła od uprzedniego układu dworu rzymskiego, co do zadania terrytorjalnego.

Ponieważ zaś późniéj p. Drouyn de Lhuys w piśmie swojem do książęcia de la Tour d'Auvergne odwołał się do depeszy 31 października, przesłanéj hrabiemu de Lallemand, widzieć więc w niéj należy najzupełniejszy wyraz dzisiejszego poglądu na tę sprawę rządu cesarskiego.

— Śmierć Said-Paszy sprawiła we Francji bardzo boleśne wrażenie. Ostatnia jego podróż uczyniła go we Francji nadzwyczaj wziętym. Umiera z nim ta olbrzymia praca, któréj był gorliwym opiekunem, to jest przekopanie międzymorza suezkiego, została dokonaną. Papiery kanału łączącego dwa morza, znacznie spadły. Powtarza się wiadomość, że Said-Pasza w chwili, w któréj go śmierć porwała, miał podpisać na 80 miljonów obligacij na to przedsięwzięcie. Zamiary jego następcy są niepewne; Ismail-Pasza widocznie sprzyja wyobrażeniom angielskim, co obudza trwogę, że nie udzieli takiéj jak jego poprzednik opieki przedsięwzięciu pana de Lesseps. Wszakże te wszystkie pogłoski zdają się być zbyt przesadzonemi.

Paryż 21 stycznia. Na obiedzie danym przez cesarza dla senatorów i posłów izby prawodawczéj, Napoleon zapytywał ich, jaki stan umysłów panował po departamentach; jeden z posłów odpowiedział, że kraj żywo zajmuje się wyprawą meksykańską. Cesarz miał na to odezwać się następnie: „Myśl, która mię skłoniła do téj wyprawy, nie jest jeszcze należycie zrozumianą; sąd nastąpi późniéj, skoro kraj ujrzy jéj wypadki, wówczas przekonają się wszyscy, że ta wyprawa będzie najważniejszym i najsławniejszym czynem mojego panowania.“

—Cesarz przesłał znowu do prefektów summę 100,000 fr. dla rozdania jéj wyrobnikom bawełnicznym znajdującym się w nędzy.

Dziennik **Pays** pisze co następuje:

Jeden z dzienników wieczornych utrzymuje, że nowy wice-król egipski różni się w wyobrażeniach ze swoim poprzednikiem i że zupełnie oddany jest wpływowi angielskiemu. Tymczasem Ismael-Pasza podobnież jak stryj jego, ze skłonności i wychowania jest prawie Francuzem. Przez wiele lat mieszkał we Francji i był jednym z najznakomitszych uczniów szkoły głównego sztabu. Nowy wice-król egipski zachował dla Francji spółczucie, którego żaden wpływ obcy nie zatrze.

Austrja.

Wiedeń 18 stycznia. Czytamy w dzienniku **Korrespondencja Powszechna:** Zgodnie z rozstrzygnieniem cesarskiém, opłaty wpisowe uniwersyteckie w Wiedniu, Pradze, Krakowie, Lwowie, w Gratz i Inspruku, mają być odtąd obracane na dochód bibljotek tych uniwersytetów, i powiększenie ich zasobów. Co do summy 12,200 zł. r. zebranéj z tychże opłat w uniwersytecie wiedeńskim, minister stanu rozdzielił ją następnie: 600 zł. r. kazał wypłacić czytelni uniwersyteckiéj; 1,000 zł. r. zakładowi pomocy dla chorych uczniów; a 10,600 zł. reńskich komitetowi zajmującemu się urządzeniem pięćset letniéj rocznicy założenia uniwersytetu wiedeńskiego.

— Dziennik **France** mówi o liście pisanym do cesarza Napoleona, który miał być spowodowany przez wyrazy, w jakich mowa cesarza odezwała się o Austrji. W naszych (wiedeńskich) kołach dobrze świadomych rzeczy, wielce powątpiewają o istnieniu tego listu.

Prusy.

Berlin 15 Stycznia. Piszą z téj stolicy do **Gazety Kolońskiéj** co następuje: Niepodobna już mieć najmniejszéj wątpliwości o duchu, jaki przemaga w stronnictwie postępowem, według którego izba powinna wyjść ze stanowiska obronnego i wystąpić zaczepnie. Środek lewicy również coraz więcéj przychyla się do téj myśli. Na dzisiejszem posiedzeniu nabrała ona jeszcze większéj siły; bo rząd przedstawił tylko budżet na 1863 i nic więcéj. Oczywiście jest to spełnienie programatu **Gazety Krzyżowéj,** podług któréj izba potrzebna jest tylko dla dostarczenia pieniędzy. Tego dosyć do rozjątrzenia nawet najcierpliwszych.

Protestacja **Ukaziciela rządowego** przeciw mowie pana Grabow jest bezzasadną. Pan Grabow według nowéj ustawy był prezesem izby, przepisuje ona bowiem, że prezes i sekretarze dawniejsi zostają na urzędzie, aż do nowych wyborów. Nadto, **ukaziciel rządowy** nie protestował przeciw mowie prezesa wieku pierwszéj izby, który rzekł: „Opłakane błędy opanowały część kraju w tém, co się ściąga do powinności prawodawców.“

Nakoniec dawny to zwyczaj, że natychmiast po otwarciu izb panowie i posłowie odbywają posiedzenie i niema żadnéj potrzeby uwiadamiać o tém wprost ministrów.

Pan von Forgenbeck ma wystąpić z przełożeniem zaskarżenia ministrów. Odwoła się on w swoim wniosku do artykułów 44 i 61 Konstytucji, oraz do artykulu 99, który został zgwałcony. Jeżeli akt oskarżenia będzie podany, wówczas sąd kasacyjny na ogólnem zebraniu wszystkich izb swoich wyrzeknie o prawności lub nieprawności tego kroku izby poselskiéj.

Dziennik **Korrespondencja Parlamentowa** oznajmuje: że stronnictwo postępowe izby poselskiéj zamknęło dnia 16 stycznia narady swoje nad planem działania w ciągu teraźniejszego sejmu. Wszyscy prawie mówcy oświadczyli, że należy trzymać się taktyki obronnéj, używanéj na przeszłym sejmie, w tém co ściąga się do budżetu i reorganizacji wojskowéj, ale że wystąpienie zaczepne stało się koniecznem pod względem innych pytań prawodawczych. Ogromna większość oświadczyła się za **adresem** i przeciw **rezolucji;** adres do króla powinien obejmować najszczerszy wywod stanu kraju. Kommisja złożona z członków stronnictwa postępowego miała już wczoraj zredagować projekt adresu, druga zaś kommisja projekt rezolucji. Ale czekano jeszcze na postanowienie środka lewicy (stronnictwa pana Bockum-Dolffs) przed wytoczeniem wniosku na izbę.

Berlin 18 stycznia, Policja zabrała wczoraj 3-ci Numer dziennika humorystycznego **Kladderadatsch.**

Sąd berliński skazał wczoraj na 4 miesiące więzienia pana Ferdynanda Lassalle, literata, za mowę mianą 12 kwietnia przeszłego roku na zebraniu rzemieślników. Pan Lassalle uznany został za winnego zamiaru zapalenia nienawiści warstw ubogich przeciw warstwom zamożnym.

Gazeta Narodowa oznajmuje, że ciągle nadchodzą do izby poselskiéj adresy pochwalające jéj postępowanie. Liczba podpisów przenosi już 250,000, miasto Gieldern przysłało adres podpisany przez dwa tysiące osób i miasto Minden podobnyż adres z 6,800 podpisów.

Berlin 19 stycznia. Czytamy w **Gazecie narodowéj:** Rzecz o adresie została już rozstrzygnięta przez dwa wielkie odłamy wyzwolone izby poselskiéj. Z początku mniemania były bardzo podzielone co do wczesności podania adresu, ale stronnictwo przychylne adresowi z każdym dniem nabywało coraz więcéj siły. Przedstawienie projektu adresu, wypracowane już przez kommisję stronnictwa postępowego, rozstrzygnęło to pytanie.

Oprócz kilku błahych szczegółów, projekt zasłużył na ogólną pochwałę. Ogranicza się on roztrząśnieniem sporu konstytucyjnego i określeniem wewnętrznego stanu kraju, jaki ten spór wywołał; adres uwydatnia, że wpływ Prus za granicą został przez to wielce zwątlony.

Pan Virchow przedstawił projekt adresu w imieniu kommisji i starał się dowieść potrzeby prędkiego zagłosowania. Po nim panowie Coupien, Lasswitz, Schultze-Delitzsch, mówili za uchwałą adresu, panowie Waldeck i Gneist przeciw adresowi. Podług mniemania pana Waldeck, izba znajdzie moc swoję w rozbiorze budżetu tudzież zadania wojskowego, stanowisko zaś dawniejsze stronnictwa postępowego rozwinie się przy przedstawieniu projektu do prawa o wojsku. Pan Gneist popierał dawniejszą uchwałę stronnictwa umiarkowanego z zagłosowaniem adresu.

Po zamknięciu rozpraw, stronnictwo postępowe zebrało się na osóbną konferencję i jednomyślnie, z wyjątkiem tylko 17 członków, postanowiło zagłosować adres. Wczoraj w niedzielę, odłam środka lewicy, zebrany w wielkim komplecie, oświadczył się w tymże duchu wszystkiemi głosami prócz dziesięciu. Oba odłamy naznaczą kommisję złożoną z dziesięciu członków (po 5-ciu z każdéj strony) dla zredagowania projektu adresu i przedstawienia go bez zwłoki izbie.

Stronnictwo postępowe mianowało panów Virchów, Schulze-Delitzsch, Immermann, von Hoverberck i von Forgenbeck; odłam zaś środka lewicy panów von Carlowitz, von Bockum-Dolfs, Derichs, Frech i von Sybell. Kommisja ukończy zapewne prędko swoję pracę, i adres po przyjęciu redakcji przez oba odłamy, zostanie przedstawiony izbie i zagłosowany, tak prędko, jak tylko prawidła na to pozwolą; długie rozprawy nie będą miały miejsca.

Podaną została wiadomość o uchwale zapadłéj na ostatniéj konferencji niemieckich katolickich stowarzyszeń, co do założenia katolickiego niemieckiego uniwersytetu. Jest zamiar przekształcenia akademji w Munster na uniwersytet; pieniądze na to mają być dostarczone z dobrowolnych składek.

Towarzystwo katolickie berlińskie obchodziło wBerlinie w dzień Trzech Króli, dziewiątą rocznicę swego istnienia. Przez telegraf przesłano ojcu św. wyrazy uwielbienia i doniesiono o wysłaniu 25 talarów na rzecz świętopietrza. W kilka godzin nadeszła następna odpowiedź:

„Do dyrektora towarzystwa katolickiego w Berlinie. Jego świątobliwość łaskawie przyjął uczucia i życzenia wyrażone przez uczniów tego towarzystwa w chwili zagajenia obchodu jego rocznicy i z pełności ojcowskiego serca przesyła im apostolskie błogosławieństwo, błagając przytém Boga o powodzenie tegoż towarzystwa.“

podpisano: G. Kardynał **Antonelli.**

Berlin, 20 stycznia. „Gazeta narodowa“ podaje następne wiadomości parlamentowe:

Komissja mianowana przez stronnictwo postępowe i środek lewicy do ułożenia adresu, nie ukończyła jeszcze zupełnie swéj pracy. lecz spodziewa się dokonać ją dziś wieczorem. Środek lewicy pragnie zostawić jeszcze otwartą drogę do możliwego porozumienia się z małym odłamem dawnych wyzwolonych, przez oddanie adresu na rozbiór komissji izby poselskiéj, nim go przedstawi na zupełne posiedzenie sejmowe. Przeciwnie stronnictwo postępowe chce co najprędzéj skończyć z formalnościami. Nie roztrząsano jeszcze tych szczegółów na ogólném posiedzeniu stronnictwa postępowego, były one tylko przedmiotem rozmów poufnych. Co się tycze zaskarżenia ministrów, powiedzieliśmy już, że również je roztrząsano, ale rzecz ta nie przeszła za obręb narad wstępnych i posuwa się bardzo leniwie, z powodu związanych z nią trudności. Nie dla tego, aby odłamy wyzwolone doświadczały jakiéj wątpliwości politycznéj, przekonane są bowiem, że powód do zaskarżenia ministrów istnieje· ale artykuł 61 konstytucji przedstawia posadę bardzo chwiejną. Brzmi on następnie:

„Ministrowie mogą być zaskarżonymi przez uchwałę izby, za zbrodnię zgwałcenia konstytucji, za przedajność i zdradę. Sąd najwyższy królestwa na ogólném zgromadzeniu izb, wyrzeknie o prawomocności tego rodzaju zaskarżenia. Dopóki istnieć będą dwa sądy najwyższe, dopóty oba te sądy zgromadzać się powinny w tym celu.“ (Dziś jeden tylko sąd najwyższy istnieje, ponieważ podobnyż sąd dla krajów nadreńskich został zniesiony). „Rozporządzenia dalsze względem odpowiedzialności przewodu prawnego i kary, określi prawo szczegółowe.“

Owoż, ponieważ to prawo szczegółowe jeszcze nie istnieje, wynika stąd trudność prawna co do zaskarżenia ministrów. Prawoznawcy rozmaitych stronnictw nie mogą pogodzić się w zdaniu, czy akt oskarżenia osięgnie swój skutek. Myślą więc teraz nad przeprowadzeniem uchwały oskarżenia, zastrzegając wykonanie téjże uchwały w czasie, kiedy już prawo o odpowiedzialności ministrów zostanie ogłoszone; spółcześnie zastrzeżone zostanie wytoczenie sprawy przeciw ministrom za rozchody poczynione bez upoważnienia.

Kommisja budżetowa w izbie poselskiéj odbyła wczoraj pierwsze swoje posiedzenie. P. Bockum-Dolffs rozdał rozdziały budżetu rozmaitym sprawozdawcom. Wszakże izba nie otrzymała jeszcze od rządu żadnego dokumentu tyczącego się budżetu; nie otrzymała też ani budżetu głównego, ani annexów. Postanowiono, aby prezes dopomniał się u rządu o jak najśpieszniejsze złożenie tych papierów. W ogólności przykre sprawiło wrażenie, że izba nieposiadała jeszcze materjałów do jedynego przełożenia, jakie na sejm wytoczono, mimo to że już 6-ty dzień upływa od jego otwarcia. Odbyła się krótka narada nad trybem, jakim ma być roztrząsany teraźniejszy budżet. Zajmowano się pytaniem, czy kommisja budżetowa ma rozbierać budżet 1863-go, nim zapadnie postanowienie co do budżetu 1862 i czy należy ponowić postanowienie izby co do całkowitego budżetowego zadania. Roztrząśnięto tylko główne szczegóły, lecz nie uczyniono żadnego postanowienia.

Kommisja budżetowa podzieliła się na 15-cie sekcji. Mówią, że p. Kosch, sprawozdawca 2-éj sekcji budżetowéj wydziału skarbu, będący razem członkiem komitetu porządkowego izby, wyjdzie z kommisji i że go zastąpi p. Unruh, który też weźmie po nim urząd sprawozdawcy.

Piszą z Berlina z dnia 18 stycznia do **Gazety Kolońskiéj.** Rzeczą jest niezawodną podług teorji i zasad prawa konstytucyjnego, że budżet na 1863 r. nie może być zagłosowany, dopóki nie został potwierdzony budżet r. 1862-go, ponieważ prawa budżetowe składają całość i liczby średnie roku przeszłego muszą częstokroć służyć za osnowę do przełożeń roku następnego. Ale nie byłoby ani praktycznie, ani na dobie, odmawiać z tego powodu roztrząśnienia budżetu na rok 1863-ci; izba poselska usprawiedliwiłaby w ten sposób zarzut, że przeszkodziła sporządzeniu budżetu.

Berlin 20 stycznia. Czytamy w **Gazecie Krzyżowéj:**

Rozniesione pogłoski o układach z panem von Patow, o wejściu jego do gabinetu, są bezzasadne.

Poseł p. Calow, dyrektor sądu powiatowego sorauskiego, ogłosił w ostatniéj między-sejmowéj przerwie dokumenta, w których minister sprawiedliwości znalazł powód do pozwania go o potwarz. Gdy sąd uniewinnił pana Calow, minister kazał mu wytoczyć sprawę

za uchybienie służbowe przed sąd appelacyjny we Frankfurcie nad Odrą. Ale i ten sąd unieważnił pozew.

Gazeta Poznańska oznajmuje, że deputacja tego miasta, wysłana do Warszawy dla przyśpieszenia przedsięwzięcia budowy drogi żelaznéj między Poznaniem i Warszawą, doznała w tém ostatniém mieście najżyczliwszego przyjęcia.

Piszą z Berlina d. 17 stycznia do Gazety Kolońskiéj:

Świat nasz sądowy mocno jest zajęty sprawą pana Artura Muller, który chociaż katolik dawno już został skazany na półroczne więzienie za to, że nazwał Lutra mnichem obłąkanym. Muller, unikając więzienia, wyniósł się do Brukselli. Wróciwszy po ogłoszeniu amnestji, mieszkał tu spokojnie, aż do ostatnich czasów, dopóki nie został podany ministrowi sprawiedliwości na liście osób, na które amnestja się nie rozciąga. Minister z początku odesłał sprawę do właściwego sądu; ale sąd pierwszego stopnia jak i drugiego, oświadczyły, że p. Muller nie może już być uwięziony, ponieważ służy mu dobrodziejstwo amnestji. Minister mógł był jeszcze odwołać się do sądu kassacyjnego, ale tego nieuczynił i poprostu kazał wtrącić pana Muller do więzienia, co jednak nie miało miejsca; ponieważ prześladowany udał się do sądu kassacyjnego i do króla i oświadczył, że ogłosi w dziennikach odpowiedź, jaką otrzyma.

Piszą z Verelinghosen 16 stycznia do Gazet elberfeldzkiéj: W miastach, w których rząd pousuwał z posad burmistrzów, a mianowicie w Bedburdyk, gdzie poseł Sartorius był burmistrzem, znajdywano przez wiele dni po sobie idących tarczę herbowną miasta na wietnicy i slupy graniczne okryte czarną krepą. Te żałobne zasłony poprzybijano w nocy ćwiekami.

Ostatni biuletyn umięszczony w Ukazicielu rządowym mówi o ciągłem polepszeniu zdrowia królewskiego, jednak najpan nie mógł znajdować się na obiedzie danym dnia 15 przez królowę, a na który wezwano wielu książąt i członków izby panów.

Berlin 18 stycznia. Ukaziciel rządowy zbija wiadomość podaną przez dziennik wiedeński Prassa, że rząd pruski miał przełożyć w Paryżu zmiany w traktacie handlowym, w duchu wymagań bawarsko-wurtenbergskich. Tenże dziennik zbija wiadomość podaną przez frankfurcką Gazetę pocztową, utrzymującą, że Prusy starają się porozumieć z Austrją, w rzeczy traktatu handlowego i sprawy Niemiec. Ukaziciel rządowy oświadcza: „że te wiadomości są fałszywe, o ile ściągają się do traktatu handlowego, gdyż rząd pruski stanowczo odrzucił wszelkie czynione kroki w tym przedmiocie.

Gazeta narodowa wnosi ze słów tego ostatniego zaprzeczenia, że wiadomość o zamierzanéj zgodzie Austrji i Prus w sprawie niemieckiéj, jest prawdziwą.

Szwecja.

Sztokholm, 16 stycznia. Rząd przedstawił dnia 14 stycznia czterem stanom sejmowym projekt reformy przedstawicielstwa narodowego. Nowe prawo, którego głównym autorem jest, jak mówią, minister sprawiedliwości p. von Geer obejmuje 82 artykuły, poprzedzone bardzo obszernym wstępem poniższéj treści:

Obie izby będą miały jednakową powagę i władzę.

Pierwsza izba ma być wybieraną na lat 9 po wsiach na landstingach (zgromadzeniach powiatowych królestwa); w miastach przez urzędników gminowych należących do landstingów. Żeby być wybranym, należy mieć 35 lat skończonych życia i albo posiadać majątek nieruchomy, wartości 80,000 ryksdalow (112,700 franków), albo dochód roczny 4,000 r. d. (5,560 fr.). Członkowie pierwszéj izby nie pobierają żadnéj płacy.

Druga izba wybiera się na trzy lata; osobno w miastach, osobno we wsiach. Każdy powiat wybiera jednego posła; jeżeli powiat liczy więcéj nad 40,000 dusz, wówczas wybiera 2-ch posłów. Miasta na każde 10,000 mieszkańców mianują jednego posła; takie, których ludność niższą jest od téj ilości, połączą się w obwody wyborcze, w ten sposób, aby każdy poseł przedstawiał najmniéj 6,000 a najwięcéj 12,000 mieszkańców.

W wielkich miastach wybory będą bezpośrednie; w mniejszych i po wsiach gminom służyć będzie prawo rozstrzygnienia, czy wybory mają być bezpośrednie lub pośrednie.

Prawo wyboru do drugiéj izby ogranicza się powiatem wyborczym i służyć ma bez różnicy stanów każdemu obywatelowi używającemu prawa głosowania i posiadającemu własność nieruchomą wartości 10,000 ryksdalow (15,000 fr.) lub dochod roczny, albo płacę pobieraną w ilości 800 r. d. (1130 fr.). Rzeczone prawo niezawisło od wyznania religijnego wyborcy; wszakże tylko Szwedzi należący do kościoła protestanckiego mogą być wybieranymi, byleby mieli skończonych 25 lat życia. Członkowie drugiéj izby pobierają opłatę po 1,200 r. d. przez cały czas trwania sejmu.

Sejm zbiera się corocznie 15 stycznia. Król nie może go rozwiązać, nim przynajmniéj 4 miesiące nie obraduje; spółcześnie obowiązanym będzie nakazać nowe wybory, bądź do jednéj z dwóch izb, bądź do obiedwóch.

Przełożenia nie potwierdzone przez obie izby uważają się za odrzucone, wyjąwszy budżetu i praw skarbowych, które w razie różnicy zdań będą mogły być rozstrzygane, stosownie do mniemania, które otrzyma największą liczbę głosów w obu izbach.

W myśl tego co poprzedza, gdy jedna z dwóch izb wybieraną jest przez zgromadzenia powiatowe, prawa więc gospodarstwa gminowego, ściągające się do zadań miejscowych prrzechodzą w obręb prawodawstwa zwyczajnego i ogólnego kraju i niemogą być zmienione tylko za zgodą króla i izb.

Zgromadzenia duchowne mieć będą prawo veto we wszystkich zadaniach prawodawstwa religijnego.

Przywileje, których przekładane zmiany nie obejmują, zostają nietykalnemi, i aby je zmienić, potrzeba prócz zgody dwóch izb przyzwolenia szlachty w tych przywilejach, które się do niéj ściągają; w tych zaś, które służą duchowieństwu, przyzwolenia zgromadzeń tego stanu.

Ministrowie mogą należeć do rozpraw w izbach, lecz niemają głosu doradczego.

Takie są główne szczegóły przełożeń królewskich. Zdaje się, że przynajmniéj stany miejski i chłopski przyjęły ten projekt z widoczną radością.

Grecja.

Ateny, dnia 4 i 9 stycznia. Podajemy wyjątki z dwóch listów pisanych z Aten do dziennika turyńskiego Italia:

„Zgromadzenie narodowe, wybrane w drodze powszechnego głosowania, objawiło siebie za jedyną władzę państwa; niezna ono ani rządu ani ministrów; rzeczy posunięto tak daleko, że w jego izbie niema osóbnych ławic, ani dla członków rządu, ani dla ministrów; zasiadają oni pospołu z posłami.

Zgromadzenie przecież nie jest dla tego jednolite, dzieli się bowiem na dwie wybitne części. Dół, gdzie zasiadają starsi, zachowawcy, lub ludzie lękliwi; Góra składająca się z dwóch rzędów ław najwyżéj umieszczónych; tam zasiada młodzież, niecierpliwcy, sprężýści. Ta część składa rzeczywiste zgromadzenie; nie pozwala ona ani na przemilczenia, ani na ogródki, ani na długie mowy, i ciągle woła czynów! czynow potrzeba! nie marnych słów! i izba jest jéj posłuszną.

Wczoraj, przed posiedzeniem, mówiono o wielkiéj liczbie posłów, których góra chciała wyrugować ze zgromadzenia; powtarzano przed sobą ich nazwiska. Jakoż wnet po otwarciu posiedzenia, ciż posłowie chcieli w długich mowach usprawiedliwiać swoje czynności; lecz góra nie pozwoliła im mówić. „Niech każdy z posłów którego wybor pomówiony jest o nieprawność, zawołał jeden z mowców góry, złoży akt swojego wyboru na mównicy.“ Tak też uczyniono. Wywoływano wszystkich z kolei posłów wskazanych przez biuro na wyrugowanie i ogół ich doszedł do ogromnéj liczby siedmdziesięciu. Piszę słowem, aby nie zdawało się, że omyliłem się w liczbie.

Przypatrzmy się, w jaki sposób w ogóle odbyły się działania wyborcze. Kandydat otoczony swoimi przyjaciółmi i uzbrojonymi sługami, zabierał dwie urny na 5-ciu lub 6-ciu, w których miano składać kartki, napełniał je kartkami ze swojem nazwiskiem i tym sposobem, gdy przyszło do rozebrania kartek, okazywało się, że większość była za nim. Zgromadzenie wyrugowało właśnie posłów przez takie nadużycie wybranych; postąpiło słusznie i ten krok sprężýsty wielce w Atenach był chwalony.

Pociągnie to za sobą trochę powikłań i nieładu; ale matacze wiedzą już dziś, że podobne sztuki nie ujdą im bezkarnie. Jak już powiedziałem, góra składa się w znacznéj części z młodzieży; ale złożyła już ona dowody swéj mocy....

Niech ta nazwa góry nikogo nie przeraża; nic ją nie łączy ze strazliwą górą konwencji 1793 r. prócz imienia. Nikt tu nie myśli krwi przelewać; ale raczéj pracować nad prędkiem zbudowaniem silnéj władzy. Tymczasem przez dziwną sprzeczność, ci ludzie, tak skwapliwi do budowania, nie zdają się rozumieć, ile drogiego czasu trwonią, nie chcąc za nic odstąpić kandydatury królewicza Alfreda.....

Mniemanie powszechne oburzyło się na nowo, przeciw rządowi i ministrom, a mianowicie przeciw ministrowi spraw wewnętrznych panu Zimis, któremu może i niesłusznie zarzucają zdrady podczas wyborów; takie naprzykład jak następne:

W Frifilji w gminach Eranos i Pleziados, liczących zaledwie 6,000 głów razem z dziećmi, kartki złożone w urnach doszły do liczby ośmiu tysięcy. W Megalopolis podprefekt Ekonomos otwarcie garściami rzucał kartki do urny. Ludność na to patrzyła; prawda, że miał za sobą około 50-ciu górałów, uzbrojonych od stóp do głowy, czekających tylko znaku do rzucenia się na obecnych.

W gminie Tolofańskiéj, obwodzie dorydzkim listy wyborcze zawierały ledwie 220-tu wyborców w skutek wykreśleń i nieobecności; a jednak w urnie znalazło się 1,116 kartek. W innéj miejscowości sąsiedniéj, na liście wyborczéj było 639 głosujących, a przy rozebraniu kartek znalazło się ich 1,160, podobnież i w wielu innych okolicach.

Mówię umyślnie o tém, aby dać wyobrażenie, na jaką ufność zasługuje rzekomy jednomyślny wybor królewicza Alfreda.

W Lakonji, gdzie liczba wyborców wynosi 7,000—ilość kartek, piszę to wszystkiemi głoskami, wynosiła trzydzieści sześć tysięcy.— Owoż ludzie wybrani takiemi środkami, nie wahali się stanąć przed zgromadzeniem narodowem i otoczeni swymi zwolennikami, zamyślać o przypuszczeniu szturmu na zagarnienie wszystkich rządowych posad!

Ateny, 9 stycznia. Postanowienie wysłania deputacji do Anglji, skoro zgromadzenie narodowe obliczy głosy, z prośbą, aby królewicz Alfred wstąpił na tron grecki, trwa ciągle. P. Elliot oświadczył prezydentowi Bulgaris, że ta deputacja będzie daremna i że jéj wysłanie może tylko zaszkodzić Grecji.

Rzeczą jest zdumiewającą, że w Atenach panuje spokojność, chociaż rząd teraźniejszy niema ani poważania, ani władzy. Wielka liczba urzędników otwarcie i bez ogródki oświadczyła, że słuchać rozkazów jego niemyśli; a część oficerów podobnież zapowiedziała, że uważa siebie za zostającą pod rozkazami zgromadzenia narodowego; inni zawarli pewien rodzaj ligi zaczepnéj i odpornéj przeciw wielkiemu zamachowi oddalenia ich ze służby, bo cała liga winna sprzeciwiać się oddaleniu każdego ze swych członków. Tym sposobem, oficerowie zabezpieczyli sobie żołd przynajmniéj dopóty, dopóki będzie skąd go opłacać. Prawda, że to długo nie potrwa, bo przesilenie skarbowe staje się coraz nieuchronniejszem.

Prócz tego spokojność panująca w Atenach jest tylko względna, to jest porównywając położenie tego miasta ze stanem kraju. Bo ciągle słychać o nieustannych kradzieżach. W dzień i w nocy rozlegają się strzały po ulicach, po dziedzińcach i z okien. Wprawdzie z zamiarem, żeby nikogo nie zabić; lecz już kilkakrotnie czułem jak kule świstały o 3 lub 4 stopy od mojego ucha, a raz widziałem strzelającego, i który niby żartem brał na cel przedmiot umieszczony nieco wyżéj od mojéj głowy. W szpitalu wojennym, prócz wielu innych rzeczy, skradziono 600 prześcieradeł. Domu niema, w którymby od października nie ginęły suknie, bielizna i t. p.

Lubo od czasu rewolucji liczba Greków oświeconych i dobrze wychowanych znacznie zmniejszyła się w Atenach, niemniéj jednak ogólna ludność wzrosła o 5,000 głów, a podług niektórych o 10,000, to co się tu zbiegło nie stanowi kwiatu wiosek. Wszakże żołdactwo stanowi główny pierwiastek bezrządu i zbójectwa i dzięki tylko wzorowemu postępowaniu gwardji narodowéj i uczniów, Ateny nie stały się jeszcze jaskinią zabójstw i łupiestwa.

Ateny, 10 stycznia. Wczoraj wieczorem rozbiegła się wieść, że drużyna zbójecka rozłożyła się w Neopolis, bardzo blisko Patissji, o ćwierć mili od Aten. W mieście panuje z tego powodu wielkie przerażenie. Mówią, że gwardja narodowa ma zamiar podjąć wyprawę przeciw bandom w okolice Megari; ale trudno wierzyć, aby to przedsięwzięcie udało się pomyślnie.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

PARYŻ, piątek 23 stycznia. Dziennik France ogłasza wiadomości z Orizaba z d. 16 grudnia, według których wojska francuzkie z łatwością znajdują żywność i pociągi.

Dziennik Pays twierdzi, że jest mu wiadomo, iż Francja rozkazała przełożyć w Waszyngtonie w drodze przyjacielskiéj sposób pojednawczy, nie ubliżający w niczém godności Amerykanów.

LONDYN, sobota 24 stycznia. Donoszą z New-Yorku dnia 10 stycznia, że związkowi popłynęli w dół rzeki Jazoo dla uderzenia na Wicksburg z drugiéj strony. P. Chase przybył do New-Yorku. Sądzą, że chodzi o zaciągnienie pożyczki 50 miljonów dollarów. Mówią, że jenerał Burnside wyszedł ze służby.

Prezydent mówił w poselstwie do zgromadzenia prawodawczego Missisipi, że Południe spodziewa się być przyznanem, lecz że nie powinno liczyć na zagranicy, gdyż Anglja odrzuciła i pośrednictwo i przyznanie. Francja dodał sprzyja Południowi i gdyby wyciągnięto do niej przyjazną rękę, byłaby gotową ją przyjąć. Gubernator stanu Kentucky doradzał zgromadzeniu prawodawczemu odrzucenie proklamacji oswobodzenia czarnych.

LONDYN, sobota 24 stycznia. Ostatnie wiadomości otrzymane z New-Yorku dochodzą do 12 stycznia.

Jenerał Rosenkranc roztrzygnął zwycięztwo pod Murfreesborugh na rzecz Związkowych; rozkazał osadzić w więzieniu oficerów jeńców, aż dopóki p. Jefferson Davis nie cofnie swojéj proklamacji tyczącéj się odwetu, którego używać zamyśla za proklamację wyzwolenia czarnych.

Bitwa pod Wicksburgiem, trwająca przez tydzień, wzięła koniec. Odparto związkowych, którzy stracili 5,000 ludzi oraz jenerałów Smith i Morgan. Mówią, że 1,500 związkowych, wyprawionych w szczególném posłannictwie pod dowództwem jenerała Horey, dostało się w niewolę. Mówią także, że oderwańcy ubiegli Trenton, Humboldt i Unionstadt, w stanie Missisipi.

Na kongresie waszyngtońskim toczyły się żwawe rozprawy między republikanami i demokratami. Komitet skarbowy doradzał wypuszczenie bonów podskarbstwa na 100 miljonów.

Oderwańcy opanowali Galveston w Texas; ale zostali pobici pod Springfield; tę ostatnią wiadomość urzędowie potwierdzono.

LONDYN, sobota 24 stycznia. Ostatni okręt, który przypłynął z New-Yorku, przywiózł w monecie złotéj 603,740 dollarów.

Jenerał Sherman stracił posadę. Zabiegi pana Chase o zaciągnienie pożyczki niepowiodły się. Senat zagłosował bill na wypuszczenie bonów podskarbstwa.

TURYN, piątek 23 stycznia. Komitet narodowy rzymski oznajmuje w manifeście, że nie opuścił stanowiska dotąd przez siebie zajmowanego i że nie uznaje żadnéj innéj władzy, prócz władzy Wiktora-Emmanuela.

GOTHA, sobota 24 stycznia. Rokowania o kandydaturę książęcia Ernesta na tron grecki, nie są jeszcze ostatecznie zerwane, ale nie wiele jest nadziei, aby mocarstwa przyjęły podawane przez książęcia warunki; warunki te ściągają się do szczęścia Grecji i mają na celu zapewnienie położenia księstwa Koburgsko-Gotańskiego, ale bynajmniéj nie tyczą się dóbr jego wysokości.

KASSEL, niedziela 25 stycznia. Jenerał von Haynau odebrał sobie życie wystrzałem z pistoletu.

TURYN, niedziela 25 stycznia. Księżna Genui przybyła z dziećmi swojemi do Neapolu. Stoczono kilka utarczek ze zbójcami.

PARYŻ, sobota 24 stycznia. Dziennik Patrie oświadcza, że Francja niechce objawiać swego zdania w rzeczy kandydatury panującego książęcia sasko-koburgskiego, na tron helleński, nie chcąc wpływać na Greków.

Dziennik France potwierdza rozniesioną wiadomość o przedsięwziętych przez rząd francuzki krokach pojednawczych w Waszyngtonie.

PARYŻ, niedziela 25 stycznia. Dziennik Patrie oznajmuje z pewnością, że Francja wysłała do Waszyngtonu notę, w któréj polecono panu Mercier doręczyć rządowi Stanów Zjednoczonych przełożenie, zmierzające do nakazania zjazdu delegowanym Stanów północnych i południowych, w celu roztrząśnienia, jakie środki mogłyby najskuteczniéj doprowadzić do zgody. Rzeczone przełożenie czysto przyjacielskie, zdaje się być bardzo podobném do dawniéj już czynionych kroków.

PARYŻ, niedziela 25 stycznia wieczorem. Na uroczystości rozdania nagród wystawcom francuzkim, którym sąd przysięgłych powszechnéj wystawy londyńskiéj, dał świadectwo, że się prawdziwie odznaczyli, cesarz Napoleon miał dziś mowę, z któréj dodajemy krótkie wyjątki:

„W taki sposób spełnił się ten najazd, którego tyle lękano się w Anglji, nie mocą oręża niosącego za sobą zniszczenie, ale przez oręż niosący pomyślność. Traktaty handlowe, zbliżając z sobą ludy, polepszają ich położenie.

„Cudzoziemcy mogą zazdrościć Francji wielu rzeczy pożytecznych; z drugiéj strony, zbywa nam na duchu wolności właściwym Anglji, który zostawując swobodę wszystkim mniemaniom, dopomaga rozwojowi wszystkich potrzeb. Wolność, pojęta tak jak ją pojmują w Anglji, przyczyniła się do wielkości przemysłowéj i morskiéj tego kraju.

„Francja będzie mogła dójść do takiego samego wypadku, skoro dokończy ustalenie niezbędnych podstaw, dla założenia budowy swobód publicznych.“

Cesarz zagrzewał wszystkich Francuzów do pracy we wspólnéj zgodzie, dla osiągnienia tego godnego zazdrości celu.

LONDYN, poniedziałek 16 stycznia. Dziennik Morning Post oznajmuje dziś rano, że kandydatura książęcia panującego sasko-koburgskiego do tronu greckiego, została zaniechana i że inny książę protestancki, za kilka dni będzie na tenże tron zalecony.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— **Koło sejmowe polskie w Berlinie**.—Piszą z Poznania: Odczytując niedawno artykuł jednéj z gazet galicyjskich o polskiéj delegacji sejmowéj w rajchsracie wiedeńskim, podsunęło nam się zapytanie: azali niewesoły ten obraz nie przedstawia pewnych analogij z polskiém kołem sejmowém w Berlinie? Otoż zdaje nam się, że przedstawia niejedną. Wypowiadając to, opieramy się na informacjach zasięgniętych od członków tego koła, jako też na postrzeżeniach, które poniewolnie każdemu się nasuwały, kto z powodu téj lub owéj sprawy publicznéj z tém kołem w jakąś pośrednią wchodził styczność. Niebyło wprawdzie w kole berlińskiém tych ciągot i rozdziałów wewnętrznych, skupiających się około różnych nazwisk lub osobistości, jak w kole wiedeńskiém; niebyło może nawet wyraźnego rozdziału pod sztandarem przeciwnych zasad; ale niebyło, jak się zdaje, dla tego tylko, że wewnętrzne życie koła spotęgować się nawet niezdołało do walki sprzecznych ambicij lub sprzecznych zasad. Natomiast była taż sama chwiejność i niemoc organizacji: taż sama luźność w pojmowaniu obowiązków, jakie mandat poselski na odzianych nim wkłada, toż samo dyletanckie zaglądanie na sejm do Berlina, kiedy czas i ochota pozwalały, a najdowolniejsze i najtłumniejsze absentowanie się w razie przeciwnym. Ze statystyki obecności naszych posłów w ciągu ubiegłéj pięciomiesięcznéj sessji sejmowéj wiémy, że najwyższa cyfra razem w Berlinie zebranych wynosiła przez dni kilka ośmnastu z ogólnéj liczby 23 polskich posłów, że natomiast bywały dnie i tygodnie, gdzie ich zaledwie 5 do 6 obecnych liczono, że bywały chwile i to chwile największéj wagi dla wewnętrznéj działalności koła, gdzie niebyło w Berlinie ani prezesa, ani wice-prezesa, ani żadnego z sekretarzy, słowem żadnéj spójni formalnéj pomiędzy owemi kilku posłami, czysto przypadkowym sposobem w Berlinie pozostałymi. W dużéj części wiedzieliśmy o tych niepocieszających zjawiskach zaraz już po zamknięciu ostatniego sejmu; milczeniem wszelako dawaliśmy tylko wyraz naszego smutku i zgorszenia z tego powodu, bośmy nieradzi byli kwapić się z podkopywaniem i osłabianiem jedynéj niemal zbiorowéj powagi, jakiéj polskie koło sejmowe wśród naszéj społeczności w rzeczach publicznych zażywa. W obec jednak na nowo rozpoczynającego się sejmu, w obec nagłości i wagi mnóstwa kwestij publicznych, które około berlińskiego koła niebawem grawitować zaczną; w obec obawy, ażeby doświadczenie lata ubiegłego, a raczéj lat ubiegłych niepowtórzyło się w niepoprawnéj, a może w pogorszonéj edycji, — słusznie pytać się nam godzi: na co się przyda trwożliwie ochraniana i broniona powaga, jeśli ci, co ją piastują, żadnego z niéj nierobią użytku? Przyda się ona, to prawda, zawsze jeszcze do połechtania próżności i miłości własnéj koła i jego członków, do zatrzymania około ich głów tradycjonalnéj aureoli najwyższych moderatorów rzeczy publicznéj; ale ten użytek mało nas obchodzi, pomimo wielkiego szacunku, jaki wyznajemy dla osoby każdego w szczególności z szanownych naszych posłów... Dowcipny, ale niechętny kołu polskiemu zoil pewien, powiedział przed laty, że koło to niczego z systemu i obowiązku nie robi: kiedy milczy, to milczy z niemocy wewnętrznéj, kiedy mówi, to mówi z próżności. Dalecy jesteśmy od przytakiwania téj złośliwéj charakterystyce, ale przyznać musimy, że w punkcie niemocy zawiera ona niemało prawdy. Za mówieniem, byle mówić, i za robieniem czegoś, byle się krzątać i machać rękoma, wcale niejesteśmy. Potrzeba jasno rozpoznana jedyną winna tu być miarą. Nieraz wypada umieć w porę milczeć, nieraz z niewczesną krzątaniną pauzować należy; innym znów razem potrzeba mieć słowo trafne i wymówne, mieć czyn jasny i śmiały. Otoż zdaje nam się, że w kole polskiém w tym względzie częściéj rozstrzygała niemoc lub chęć zagłuszenia siebie i kraju w tym punkcie, niżli istotna potrzeba. Niemoc zaś ta płynęła z braku pracy i dyletanckiéj obojętności jego członków, którzy pozostawiali koło sejmowe często bez treści, lub ze szczupłą i codziennie zmieniającą się treścią, a niekiedy bez ram nawet. W czém lekarstwo na tę niepocieszną ułomność? Zdaniem naszém w jaśniejszéj i silniejszéj niż dotąd organizacji wewnętrznéj koła, w żywszém poczuciu obowiązku publicznego z mandatem poselskim związanego, w rozdziale pracy, wreszcie — i tu podobno skopuł nieprzebyty — w istotnéj pracy wszystkich, na jaką kogo starczy.

— **Sejm lwowski**.— Piszą do nas ze Lwowa d. 12 stycznia: Dziś zebrał się sejm galicyjski na drugą kadencję, jeśli zebranie kilkudniowe roku 1861 za pierwszą poczytać wolno. Marszałkiem sejmu jest, jak wiadomo, książę Leon Sapieha. Gubernator Galicji hr. Mensdorf-Pouilly zagaił posiedzenie mową niemiecką, któréj rdzeń da się w tém streścić: że kraj może liczyć na pomoc rządu we wszyskich sprawach prawdziwego dobra kraju się tyczących. Jakie prawdziwe, a jakie jest nieprawdziwe? tego nie wyraził mówca, który zresztą bardzo niezrozumiale przemawiał. Ks. Sapieha zapraszał deputowanych do brania udziału w pracach praktycznych; gdyż kraj zajęcia się niemi po swych zastępcach oczekuje. Komisarzem rządowym jest Moseh, który dawno we Lwowie jest przy urzędzie gubernjalnym, teraz „Namiestnictwem“ zwanym. Zabrał tedy głos w imieniu rządu, przedstawiając projekta do praw, mianowicie: do prawa gminnego, do rozszerzenia attrybucji instytutu kredytowego i budowania dróg pobocznych. Programat propozycij rządowych suchy, a jednak dobrzeby było, żeby się dał porządnie wprowadzić w życie. Osobliwie uregulowanie kredytu na podstawach silnych, jest dla kraju rolniczego, gdzie ruchu kapitałów niema, rzeczą niezbędną, jeśli ma się rozwijać choć przybliżenie tak, jak w sąsiednich krajach.

Przedmiotem piérwsze posiedzenie wypełniającym był regulamin izby, a raczéj jego zaprowadzenie, bo rok 1861 nie dozwolił wziąć pod rozwagę téj zasadniczéj dla wszystkich sejmów ustawy, dla krótkości czasu. Wydział sejmowy pod niebytność sejmu, wypracował regulamin z 54 §-ów złożony i takowy idzie pod roztrząsanie.

Wnosząc z piérwszéj sessji, po następnych spodziewać się należy, że sprawy krajowe będą umiejętnie i sumiennie traktowane. Kraj na swoich reprezentantach wielkie pokłada nadzieje.

Rozprawy toczyły się przeważnie w polskim języku, chociaż kilku Rusinów w swojém ludowém przemawiało narzeczu. Rzecz, o którą szło, małéj jest wagi, ponieważ jedni chcieli, żeby komissję do rozpatrzenia się w regulaminie z sejmu całego, a drudzy podług grup (właścicieli mniejszych, większych i miast) wybierać.

Trudno jednak nie wypowiedzieć i słówka nagany. Kasyno we Lwowie z dawna istniejące, dawniéj szlacheckiém (par sobriquet: końskiém) zwane, a teraz „narodowém“ niby się nazywające, postanowiło większością głosów tego roku posłów na gości nie zapraszać, jak to w roku 1861 miało miejsce. Jakiebądź mogły być powody do tego ostracyzmu, zawsze taka decyzja nie znamionuje poczucia solidarności, o którém przy każdéj sposobności tyle się rozprawia, a nawet pisuje.

— **Towarzystwo przyjaciół nauk**.—Posiedzenie osiemdziesiąte siódme wydziału nauk historycznych i moralnych Tow. Przyjaciół Nauk Poznańskiego, piérwsze w r. b. odbyło się 12 m. b. W moc statutów rozpoczęło się od wyboru przewodniczącego i sekretarza na r. b. Wydział zatwierdził wybór zeszłoroczny, poruczając znowu obowiązki przewodniczącego professorowi M. Mottmu, a sekretarza M. Studniarskiemu. Po przeglądzie darów pan Gorecki oświadczył w przedmiocie album, mającego się zebrać we Lwowie przez księżnę Jadwigę Sapieżyną z autografów pisarzy polskich, iż do tego czasu odebrał 3 tylko kartki od literatów poznańskich; tłómaczył się, że nie potrafi przeto do połowy stycznia wywiązać się z poleconego sobie zadania i dodał, iż uważa za potrzebne zawiadomić księżnę Sapieżynę o zwłoce pochodzącéj nie z jego winy, lecz z powodu wahania się i ociągania autorów wielko-polskich z wygotowaniem i przesłaniem żądanych autografów, objawiając nadzieję, że zawezwany przez księżnę prezes Towarzystwa w czasie pobytu swego w Berlinie skłoni przybywających na sejm posłów i literatów do spełnienia życzeń księżnéj, własnym ich zachęcając przykładem. Po p. Goreckim zabrał głos ks. Malinowski i wniósł, ażeby Towarzystwo, jeżeli na to pozwolą fundusze, wzięło w nakład obszerną pracę jego zawierającą: Grammatykę porównawczą sanskrytu z językiem starosłowiańskim, litewskim i polskim, opierając wniosek na statutach Tow., wedle których jedném z ważnych tegoż zadań ma być ogłaszanie prac ściśle naukowych. Wnioskodawca w obszernym wywodzie przedstawiał, iż go do wniosku skłoniła obawa, że oddawszy pracę tę księgarzowi w nakład, nie doczekałby się prędkiego jéj ogłoszenia, gdyż utwory tego rodzaju specjalne i scientyficzne na szczupły tylko zakres czytelników liczyć mogące, w handlu księgarskim nie wielkie zyski rokują. Że obawa ta jest uzasadnioną, na to przytoczył własne doświadczenie. Otoż komunikował, że p. Zupańskiemu dał w nakład swą grammatykę porównawczą słowiańską, już temu półtora roku, i że dotąd jeszcze arkusz nawet nie jest ustawiony; że p. Merzbachowi polecił ogłosić drugą pracę grammatyczną, zawierającą w głównéj osnowie recenzję słównika polskiego Wileńskiego, lecz i stamtąd nie może się doczekać wydania. Ostatecznie wypadałoby uważać wszystkie badania językowe za bezowocne, skoroby odcięto możność udzielenia ich znawcom i pracownikom w téj dziedzinie przez ogłoszenie drukiem. Przewodniczący, zgodziwszy się na słuszność żądań i uwag wnioskodawcy, nie mógł otworzyć dyskusji nad tym przedmiotem, ponieważ statuta przepisują, że praca, jaką wydziały do ogłoszenia zarządowi polecić mogą, powinna wprzódy przez właściwą komisję być przejrzana, poprosił zatém ks. Malinowskiego, ażeby rękopism odnośny na następnéj sesji w wydziale złożył; poczém komisja do ocenienia go zamianowana będzie mogła przez wydział do zarządu wystosować uzasadniony wniosek o wydrukowanie dzieła. Autor przyrzekł nietylko manuskrypt złożyć, lecz i ustępy mające ogólniejszy interes odczytać na najbliższém posiedzeniu.—Po załatwieniu bieżących spraw p. prof. Gruszczyński odczytał rozprawę: „O znaczeniu Myszeidy Krasickiego.“ Praca ta wkrótce wyjdzie na widok publiczny; autor w niéj szczegółowo tłómaczy znaczenie utworu allegoryczno-satyrycznego, dowodząc, iż poeta miał na celu w formie satyrycznéj pod zasłoną allegorji skreślić wady społeczeństwa polskiego, szczególniéj dworu królewskiego, przy schyłku panowania Stanisława-Augusta, miał na celu odwieść samego króla od zgubnych skłonności, i że skreśliwszy w jaskrawych barwach wady króla Popiela, pragnął w drugiéj połowie poematu logicznie przedstawić następstwa stanu faktycznego w Polsce w XVIII w., a tém samém skierować króla na lepszą drogę.

— **Oczynszowanie**.—Piszą z Opatowskiego: Po ustanowieniu delegacij czynszowych, na całéj przestrzeni naszego powiatu, a możemy śmiało twierdzić, i w sąsiednich w podobném położeniu znajdujących się powiatach, objawił się silny popęd do ukończenia téj niestety tak długo przeciąganéj sprawy. Że obywatelstwo objawiło takie chęci, których dowodem jest 80 podań do komitetów czynszowych, niezadziwi to nikogo; ale co pomyślniejszego donieść wam mogę, to tę okoliczność, iż prąd do pośpiesznego oczynszowania zaczyna się udzielać ludowi. Niezważając nawet na trudności zimowéj pory, w wielu miejscach roboty czynszowe odbywają się; w niektórych, jak np. w Lidzinach, już ukończone zostały przy dobrowolnéj zgodzie włościan. (Gaz. Warsz.)

— **Wybór. Deputowani**.—Piszą z Poznania do Gaz. Warsz., iż w d. 20 bież mies. miał się odbyć wybór dyrektora głównego Towarzystwa kredytowego ziemskiego, w miejsce dotychczasowego p. Aleksandra Brodowskiego, którego sześcioletni czas urzędowania teraz właśnie się skończył. Deputowani Księstwa na sejm berliński wyjeżdżają w tych dniach z przekonaniem rychłego powrótu.

— **Śp. Jenerał Szydłowski**.—W dniu 8 bież. mies. w dobrach Petrykozy, przeniósł się do wieczności śp. Teodor Szydłowski b. jenerał wojsk polskich. Zmarły był przykładem zasług i cnot obywatelskich, to też był szanowanym powszechnie. (G. W.)

— **O spółkach rzemieślniczych**. — Donoszą nam ze Lwowa: W urządzeniu stosunków domowych zapatrujemy się najczęściéj na zagranicę. Podług zagranicy zaprowadzamy u siebie giełdy, banki, pociągi, rozmaite rodzaje ochronek i t. d. Wprawdzie, gdy się coś zaprowadza u nas, co jest zgodném z ekonomją krajową, w tém niemasz nic zdrożnego, owszem rośnie stąd pożytek dla narodu. Chodzi o to, aby nie naśladować bezmyślnie, aby siejąc cudze ziarno na niwę ojczystą, nie zasiewać chwastem cudzoziemczyzny, czémeśmy tak mocno i tak długo grzeszyli. Otrząsnąwszy się z manji cudzoziemczyzny, odetchnąwszy życiem narodowém, powinniśmy nietylko wszystkim pierwiastkom, wprowadzonym w nastrój nasz domowy, dawać piętno rodzinne, ale u nas samych szukać pierwiastków swojskich, na których dobry byt kraju opieraćbyśmy mogli. Handel jest dźwignią dobrego bytu. Spoglądnąwszy w życie domowe, widzimy, iż handel w naszym kraju skoncentrował się w targach i jarmarkach. Stąd targi i jarmarki w życiu społecznem chłopka i szlachcica bardzo ważną odgrywają rolę. Chłopek nasz, gdyby nawet i niemiał co sprzedawać i kupować, nie oprze się pokusie, aby na targ nie pojechał, gdzie z kumem z dalekich stron pogawędzić, usłyszeć coś nowego, a nawet coś ciekawego zobaczyć może. Targ jest dla ludu tém, czém dla naszych kupców wystawa londyńska. Z tego stanowiska na targi nasze, jako miejsca zboru zapatrywać się, temi prastaremi instytucjami nie jako nieużytecznemi gratami pomiatać, lecz podnosić takowe, dodać im blasku, rozmiaru i jako z dodatniego, już gotowego materjału stosowny użytek dla kraju wydobywać powinniśmy.

Lecz zarzucą nam: Jakżeż to uczynić, gdy fortuny większe rozbijają się, mniejsze nie podnoszą się, ale z każdym dniem upadają, a brak kapitałów coraz dotkliwiéj czuć się daje? Jakżeż tu podnosić handel, gdy przy braku pieniędzy, brak kupujących i sprzedających coraz jaskrawiéj uwydatnia się? Właśnie, gdy poznajemy, iż jest brak, brakowi temu póki czas i pora zapobiegać powinniśmy. Nie podupadliśmy do tego stopnia niemocy, abyśmy zjednoczonemi siłami coś korzystnego zdziałać nie potrafili. Dowodem tego są stowarzyszenia, które wprowadziły żelazną kolej w nasz kraj, zawiązujące się stowarzyszenie żeglugi Dniestrowéj, stowarzyszenie rękodzielni białoskórniczéj i świeże stowarzyszenie majstrów szewskich we Lwowie, mające na celu napływowi cudzych wyrobów tamę położyć. Ze takie stowarzyszenie majstrów dobroczynny wpływ wywrze tak dla majstrów, których produkt będzie miał odbyt, jak i dla mieszkańców, którzy przy rywalizacji cudzych i swojskich produktów tani i dobry otrzymają towar, każden bezstronny łatwo to oceni. Stowarzyszenie się majstrów, oceniając je właściwie, ponieważ obmyślone tylko dla miast, jest modelem zagranicy, do potrzeb naszych zastosowanym. My jesteśmy przedewszystkiém narodem rolniczym. W skład nasz narodowy wchodzi przeważnie lud wiejski. Powinniśmy więc taką utworzyć firmę, aby w programie swoim potrzeby ludu obejmowała, aby miała piętno czysto swojskie i aby była pod wszelkim względem praktyczną. Podnosimy tę myśl, albowiem tego jesteśmy przekonania, iż to, co swojskie, głębiéj korzenie zapuszcza w ziemi macierzyńskiéj, a więc obfitszy i bujniejszy plon wydać może.

Wróćmy więc do naszych poczciwych jarmarków. Tu kupującym jest lud. Przy wolniejszych instytucjach wyrobił on w sobie godność osobistą i jakie takie poczucie piękna. Gospodyni wypytuje o kolorowe perkale, płótno szare domowéj roboty sprzedaje, a kupuje sobie cieńsze, bielsze na bieliznę. Dymki i malowanki zastępują spodnice, a koszula na wiejskiéj dziewczynie nabiera kroju, który coraz bardziéj uwydatnia jéj kibić. Gospodarz nie spogląda na dawniejsze łapcie, których za czasów pańszczyznianych używał, lecz pyta o bóty pasowe, a gdy je znajdzie, dobrą cenę daje. Nie powinnoż to być skazówką dla naszych majstrów, jak urządzić firmę i jak uczynić ją intratną? Mojém zdaniem bardzo byłoby praktyczném stowarzyszenie dla potrzeb wiejskiego ludu. Takiém na początku mogłoby być stowarzyszenie majstrów szewskich. Warto aby ono urządziło skład obuwia dla wieśniaków. Tu należałoby wybadać, jakiego obuwia lud w rozmaitych stronach poszukuje, i takowe należałoby wyrabiać. Coby się nie sprzedało we Lwowie, możnaby, urządziwszy potrzebną wędrowną fornalkę, wyprowadzać na targi i większe jarmarki. Wieśniacy, przyzwyczajeni powoli do lepszego towaru, z upragnieniem oczekiwaliby na swoich targach przybycia spółki majstrów szewskich i ich towar w lotby rozkupowali. Powoli mogłaby się taka spółka rozszerzyć, mieć w rozmaitych stronach główne składy, zatrudnić wiele rąk i podtrzymywać handel wewnętrzny w kraju. Podobnie mogliby się stelmachy związać w stowarzyszenie rękodzielnicze wozów, płużków (poprawnych), sanek, bryczek i podobnie na targach zbywać swoje wyroby. Tym sposobem, przez takie spółki majsterskie ożywiłby się stan rzemieślniczy, wzmogłaby się klassa średnia, która jako łącznik między ludem wiejskim i posiadaczami znakomitszymi w każdém dobrze uorganizowaném państwie niezbędnie jest potrzebną.

— **Mniemane rozboje**. — Piszą ze Starego Sącza: W grudniu 1862, w Barcicach nad Popradem powyżéj Starego Sącza — pleban tameczny, ks. Rejowski, rodem z Spiża od Lubowli, starzec białowłosy i lękliwy, zasłyszawszy o nocnym napadzie na chałupę w Szczawnicy, dopytywał się krajanów swych o zbójcach na Węgrzech. Ci, widząc lękliwą ciekawość starca, częstującego hojniéj w miarę ciekawości opowiadań, bajali co tylko mogli wymyśleć. Słysząc to ksiądz Rejowski, przez kilka kazań mówił o tém ludowi, trwożąc, gdyż sam był bardzo zatrwożony, i wzywając, aby chwytali ludzi, którzy im się zdadzą podejrzanymi. Polecenie, z miejsca świętego usłyszane, nie zostało bez skutku. W Barcicach i okolicy chwytają chłopi na gościńcu podróżnych, których osądzą podejrzanymi — i odstawiają do urzędu powiatowego. Kilku schwytanych puszczono. Ostatni dwaj zaś przywiedzeni, nie zaraz odzyskają wolność.

Ksiądz Rejowski sam przy świadkach opowiadał mi, że mówił na kazaniu tak a nie inaczéj. W razie potrzeby sam przyzna, a cała parafja zaświadczy. Z jego strony niema w tém złości, tylko strach. We wszystkich owych zabójstwach i rzeziach niema ani cienia prawdy, jak się przekonałem od ludzi z Kamenki.

— **Żegluga na Dniestrze**. — Donoszą nam ze Lwowa: Przygotowania do zaprowadzenia żeglugi parowéj na Dniestrze już są prawie na ukończeniu i skoro lody puszczą na téj rzece, piérwszy parowiec polski puści się nią do Odessy. Korespondent nasz, który nam o tém donosi, rozszerza się nad tą pocieszającą okolicznością, że dzięki kierownictwu hr. Andrzeja Zamojskiego, przewodniczącego Towarzystwu żeglugi parowéj, wszystkie posady zosta-

ły obsadzone krajowcami. Okoliczność ta nastręcza mu sposobność do porównania tego Towarzystwa z zarządem kolei żelaznéj galicyjskiéj. Porównanie takie musiało wypaść na niekorzyść tego zarządu.

— **Ochronka**. — Donoszą nam ze Stanisławowa: Zakład wychowania dziewcząt Zofji Fryderyki, czyli tak zwana ochronka w Stanisławowie, zawdzięcza wspaniałomyślności swych dobrodziejów i niezmordowanym zabiegom przełożonéj Albiny z Antoniewiczów Romaszkanowéj tak pomyślny i tak szybki rozwój, że od roku założenia, t. j. od 1856, utrzymując i kształcąc rocznie około dwudziestu, w ostatnich latach po 24 sierot, posiada obecnie, wedle rachunku na dniu 31 grudnia 1862 zamkniętego, realność w Stanisławowie pod liczbą kons. 44 położoną, a w r. 1858 za cenę 3,100 złr. mon. konw. kupioną, i ruchomy majątek, składający się z 2,200 złr. mk. w galicyjskich listach zastawnych, 8050 złr. mk. w galicyjskich obligacjach indemnizacyjnych, 28 złr. 87 c. w. a. w książeczce galicyjskiéj kasy oszczędności, a 177 złr. $48\frac{1}{2}$ c. w. a. w gotówce. Tak prędki rozwój tego dobroczynnego zakładu właśnie w ostatnich najkrytyczniejszych latach, jest nowym dowodem, że niema tak trudnego celu, któregobyśmy wytrwałością, rządnością i oszczędnością przy ogólnym współudziale, pod kierownictwem osób zaufanie posiadających i zaufania godnych, choć na pozór najdrobniejszemi środkami osiągnąć nie mogli.

— **Mieszkania zarządów gminnych**.— Piszą do nas z Radoszkowicz: Dowiadujemy się z Kurjera, że w gubernji mińskiéj niektórzy z obywateli czynią z siebie ofiary na rzecz włościan, co do załatwienia ogólnych potrzeb gmin wiejskich. Z przyjemnością zawiadomić mogę, że i w moim ucząstku, a mianowicie u marszałka Tukałły, w domu własnym dano pod kancellarję wygodne pomieszczenie, przez co ujmując włościanom kłopotu i kosztu na budowanie osobnego domu, rzeczywistą oddano im przysługę. W Łukowcu p. Borowska dała bezpłatnie lasu na obszerny i bardzo wygodny dom, w którym nietylko kancelarja wiejska, ale nadto kilkadziesiąt uczniów i nauczyciel pomieścić się snadno mogą; prócz tego dano też drzewo na opał. W mojéj gminie Kalizkowskiéj dano również bezpłatną kwaterę i kilkadziesiąt uczniów z tego korzysta. Można więc powiedzieć, że i nasze strony pomagają w tym względzie nie gorzéj niż inne.

— **Wybryk monopolu. Handel ryzki**. — Donoszą nam z Rygi pod d. 12 b. m.: Niedawno dwaj tutejsi perukarze otrzymali porządnego nosa, iż niebędąc zapisani do cechu cyrulickiego, odważyli się golić poważne ryzkie podbródki. Zakazano im na przyszłość trudnić się podobnemi operacjami. Ale i to jeszcze nie wszystko. W Gazecie Ryzkiéj znalazł się jakiś p. H—g, prawdopodobnie chirurg miejscowy, który dowodzi zupełnéj słuszności tego zakazu. Ponieważ, jak powiada, cyrulicy są ludźmi nader użytecznymi i pracy około biednéj ludzkości mają co niemiara: więc słuszna, ażeby też mieli i nagrodę przyzwoitą w monopolitycznem prawie do bród swoich współobywateli. Ta sama niedawno sprawa toczyła się z powodu przywożenia na rynek gotowego obuwia i wypiekania chleba nie przez cechowych piekarzów; lecz obie te pocieszne pretensje w łeb wzięły, proces ukończył się wygraną konsumentów. To wszakże nieucieszyło czcigodnych ryzkich Handwerkerów, „Jakto! perukarze mają golić brody obywatelom Rygi? Das darf nicht sein!“ Niech szanowna publiczność przejdzie się wprzódy na jedną ulicę dla ogolenia brody, a potém na drugą lub trzecią rusza oddać głowę pod nożyce. I wygrali. A historycy prawią nam jednogłośnie, że wieki średnie skończyły się z ostatniemi laty piętnastego stulecia!

Lecz wróćmy już na rynek, z którego odwiódł mię był ten osobliwszy wypadek. Konopie znajdujące się na miejscu, cienkie i czyste, w znacznéj partji zakupiono po 126 rub. ass. i taką samą cenę teraz dadzą. Za przyszłe konopie Anglicy dają po $115\frac{1}{2}$ rub. ass., a kantory niemieckie po 120 na gotówkę. Sprzedający niechcą oddać taniéj jak po 35 rub. sr. Za len danoby chętnie po 45, 40 i 35 rub. sr., lecz nawet za tę cenę towaru dostać niemożna, sprzedających niema na rynku. Za olej konopny domagają się po 46 rub. z zaliczką 25%. Siemię konopne 90 f. sprzedający radzib y oddać po $5\frac{1}{4}$ rub. z zaliczką 50%. Siemię lniane jest poszukiwaném; temi dniami jeden z kantorów kupił 1000 beczek 6 m. po $6\frac{3}{4}$ rub. na gotówkę; te same pieniądze teraz z łatwością wziąć można, ale sprzedających jest mało. Za jęczmień kurlandzki $\frac{103}{104}$ fun. dają po 84 rub. na gotówkę. Za owies 73 f. żądają 63 rub. na gotówkę, dają po 62 z zaliczką 50%. Żyto $\frac{116}{117}$ f. sprzedawano po 100 rub. i za tę cenę dostać jeszcze można. Widzicie więc, że sprawy naszego rynku lepiéj nieco stoją od spraw cechowych.

—**Stan powietrza**. — Donoszą nam z Kijowa: Po długich zawziętych mrozach, które sprowadziły nam były najpiękniejszą sanną drogę, w ostatnich dniach grudnia powstała taka odelga, że wielu pozrzucało futra, przeodziało się w wiosenne paletoty i burnosy. Śnieg prawie zniknął do szczętu, bruk się obnażył, i kołowe powozy zaturkotały znowu po ulicach. Jeżeli to się niezmieni i droga sanna niepowróci, to przewidywać możemy, iż tegoroczne kontrakta nieciekawie się popiszą.

— **Handel Odesski**. — Donoszą nam z Odessy pod dniem 7 b. m.: Na rynku naszym zbożowym zjawiło się przecię oddawna upragnione ożywienie. Podskoczenie cen w Marsylji i Londynie na nasze zboże; powszechne mniemanie, że nowych znacznych dowozów niebędzie, zwłaszcza z Ameryki trapionéj ciągłą wojną; zamarznięcie portów baltyckich, azowskich i dunajskich, nareszcie małe spadnięcie ceny frachtu: wszystko to razem wlało otuchę w serca naszych kupców trudniących się handlem wywozowym. Około 42,000 czetwerti zboża i siemienia lnianego nabyto w lot ze składów; skutkiem tego ceny pierwszych gatunków pszenicy oziméj i arnautki podskoczyły od 25 do 50 kop. na czetwerti. Podniosły się też ceny jęczmienia i siemienia lnianego, których zapasy po magazynach niemal zupełnie są wyczerpane. Partja niemytéj cieńkiéj wełny złożona z 7500 pudów sprzedaną została po 9 rub. 50 k.; niemożemy jednak zapewnić, czy to podskoczenie ceny na wełnę da się utrzymać, jak to przewidywać można ze zbożem. Pszenicę sprzedawano od 5 r. 65 k. do 8 rub. 95 kop. wedle gatunku; kukuruzę po 4 rub. 85 kop.; siemię lniane nieczyste po 12 rub. 15 k. za czetwert; łój po 4 rub. 18 do $22\frac{1}{2}$ kop. za pud. Dochodzące z Wołynia i Podola wiadomości o zupełném zepsuciu się drogi, zdaje się, że wpłyną znacznie na podniesienie się cen na naszym rynku.

— **Zniżone ceny książek**.— Na okładce 107 zeszytu Encyklopedji Powszechnéj, znajdujemy odezwę wydawcy, którą tu dosłównie wypisujemy: „Gdy dom mój na Krakowskiém-Przedmieściu N. 372, dla regulacji ulicy, ma być na wiosnę uprzątnięty, postanowiłem więc odtąd zajmować się tylko wydawnictwem, a księgarnię sortymentową zwinąć; dla tego donoszę, iż od dnia dzisiejszego (10 grudnia) książki i dzieła w różnych językach i oddziałach nauk i wiadomości, oraz atlasy i mapy jeograficzne, bądź w partjach, bądź pojedyńczo, po znacznie zniżonych cenach sprzedawać będę.— S. Orgelbrand.“

KORESPONDENCJA
KURJERA WILEŃSKIEGO.

Kraków 14 stycznia 1863.

Witam was szanowni czytelnicy moi, których nieznam, których nie widziałem nigdy, z których twarzy wyczytać niemogłem wrażenia, jakie na was sprawiają słowa moje, z pod stóp Wawelu płynące,— witam was nowym rokiem i przesyłam braterskie pozdrowienie! Z mego stanowiska, życzenia moje odnosić się powinny do szczęśliwego rozmawiania z wami w tym roku, i do przyjmowania przez was gawęd moich bez gniewu, z jaką taką przyjemnością, a nadewszystko bez zaśnięcia. Tego wam życzę, a przez to staję się najsumienniejszym wyznawcą egoizmu XIX stulecia. Przyjmijcie te życzenia, a ja wszelkich dołożę starań, aby się one ziściły!

A teraz zaczynam moją kronikę. Przyznam się wam, że piszę ją z wielką przyjemnością. Kocham bowiem Kraków serdecznie, choć dotąd niemiałem sposobności popisywać się z tą miłością przed zgromadzoném mieszczaństwem i cieszy mię, bardzo mię cieszy każda drobnostka nawet, która na chlubę mojego miasta wpływa. Boli mię zaś, o! bardzo boli, gdy widzę, że się coś dzieje niedobrego, szkodliwego, lub zawstydzającego. A w kochaniu tém Krakowa nie jestem grzesznikiem prowincjonalizmu, w obec miłości całego narodu. Że kocham kraj cały, dla tego kocham serdecznie Kraków, bo on jest urną przeszłości narodowéj, on jest sanctuarium pamiątek. Lecz za nadto romantyzuję. Wróćmy się do kroniki. Wracamy.

Pierwsze dni Nowego Roku poświęcił się Kraków zajęciu się obiorem posła zastępcy na sejm lwowski; były bowiem poseł, Z y g m u n t A. H e l c e l, złożył swój mandat. Zajęcie się Krakowa tą sprawą, sprawiło wielki ruch w całém mieście. Koła, kółka i kółeczka radziły się, debatowały i spierały. Komitet złożony z dawnych posłów i nowych wyborców odbywał swe posiedzenia. W sali teatralnéj 5 stycznia zebrało się nareszcie koło, niecałe wprawdzie (więc nie w pełni, ale na nowiu może), i przedwyborczém głosowaniem udecydowało zalecenie jednego z trzech kandydatów, na obiór miasta. Kandydatami byli pp. C h r z a n o w s k i L e o n, L i p c z y ń s k i I g n a c y i T r z e c i e s k i T y t u s. Zgromadzenie było nieliczne. Głosujących było 383. Przemów było kilka, lubo żadna nie zalecała się pięknością ani siłą, oprócz odezwy (a nie przemowy) p. L i p c z y ń s k i e g o, który kilkoma słowy umiał zręcznie porwać serca poczciwych Krakowian. Pan S k o r u p k a, prezes komitetu, określał stanowisko posła, mającego być obranym, ale czy nie był usposobiony, czy też z innego powodu, nie udało mu się to określenie, bo nie wyczerpał pięknéj materji. P a n T r z e c i e s k i układał pamiętniki swego życia, w którém to układaniu zdradził zupełny brak talentu narratorskiego. Publiczność okazywała nawet pewne znudzenie. Przemowa została bez wpływu. Za panem C h r z a n o w s k i m, który z powodu wady w organizmie mówienia, sam nie mógł przemówić sa sobą, przemawiał dzielnie, choć więcéj z pamięci, niż z serca, p. M u c z k o w s k i S t e f a n, notarjusz tutejszy (syn ś. p. J ó z e f a M u c z k o w s k i e g o), ale i to jego przemówienie nie wywarło wpływu, gdyż nie trafiało do serc słuchaczy, drgających jeszcze wrażeniem, sprawioném odezwą p. L i p c z y ń s k i e g o. Rezultat więc był już prawie pewny. I w rzeczy saméj, p. L i p c z y ń s k i otrzymał głosów 197, p. Chrzanowski 152, a p. Trzecieski 34.

Z tego powodu został p. L i p c z y ń s k i przez komitet polecony do solidarnego obioru na posła. Głosowanie przeszło dziewięciuset wyborców Krakowa, okazało prawdziwą solidarność w tym względzie. Pan Lipczyński prawie jednogłośnie obrany został posłem na sejm do Lwowa. Sejm ten rozpoczął się d. 12. Po uroczystém nabożeństwie w katedrze, jak donoszą ze Lwowa, a następnie w tak zwanéj cerkwi wołoskiéj, nastąpiło otworzenie sejmu. Marszałek (L e o n S a p i e h a) zagaił go odczytaniem mowy; poczém namiestnik kraju hr. Mensdorf w krótkiéj przemowie niemieckiéj oświadczył sejmowi, że z prawdziwą przyjemnością wita dziś przedstawicieli kraju. Summaryczne sprawozdanie czynności sejmu lwowskiego zamieszczę w drugim liście z tego miesiąca. Od uwag i wyroku nad obiorem naszego posła usuwam się zupełnie. Solidarność obywatelstwa krakowskiego, za świętą mi jest rzeczą, abym miał j e s z c z e dziś powstawać przeciw jéj decyzji. Gdybyście się jednak spytali mnie, kto jest ten pan L i p c z y ń s k i? nie umiałbym wam nic odpowiedzieć. Widziałem go i słyszałem raz jeden. Mówił ogniście i z zapałem... czy ma jednak zdolność na posła, niech Kraków na to odpowie.

Tak więc rozpoczął się rok 1863 w Krakowie. Wpłynęliśmy w jego fale dziejowe. Dokąd i jak popłyniemy? okaże przyszłość. Ważna rocznica, bo tysiąco-letnia piastowska, przypada w kraju naszym na rok bieżący. Przygotowania do uroczystego jéj uświęcenia zajmują kraj cały. Tygodnik poznański zbiera album. Nad Gopłem ma stanąć mogiła, taka jak Kościuszki. Tu i ówdzie pojawiają się artykuły i broszurki o Piaście, tejże rocznicy poświęcane. W Cieszynie wychodząca Gwiazdka drukuje powieść o Piaście, a w pierwszym jéj tegorocznym Numerze był wiersz I. K. T u r s k i e g o o świętym Metodym i świętym Cyrylu. Parę wierszy pozwolę sobie tu wypisać:

Z ludu, co wiary był namaszczeńcem,
Powstali królę miecza i krzyża,
I kwiat narodów złączyli wieńcem,
W który ich wiara najświętsza zbliża.

Pani G o c z a ł k o w s k a w Encyklopedji, którą zamierza wydawać, ma także umieścić powieść o Piaście; a W y w i a ł k o w s k i drukarz przygotowuje do publikacji obszerniejszą rozprawę o C z a s a c h p i a s t o w s k i c h. Zaraz po tak ważnéj rocznicy przypada na rok przyszły rocznica założenia akademji Krakowskiéj w r. 1364. Rocznica więc pięciowiekowa. I do niéj robią przygotowania. L o e f l e r malarz, polak bawiący w Wiedniu, maluje na tę rocznicę dwa obrazy: Jagiełłę i Kazimierza wielkiego. Krakowscy rzeźbiarze mają także zamiar uczcić ją jakimś odpowiednim pomnikiem. Pozwalamy sobie tym panom przypomnieć, że Jadwiga, która się nie mało do założenia akademji w Krakowie przyczyniła, nie ma jeszcze żadnego grobowca na Wawelu. Możnaby więc połączyć cześć narodu z czcią Almy Jagiellońskiéj... i—ale to nie moja rzecz.

Z nowym rokiem bardzo naturalnie dużo nowości publicystycznych, literackich, przedsiębierczych i t. d. pojawia się wszędzie; więc i w Krakowie. Witamy więc najprzód, s z e r e g c z y s z n u r c z y l i n ę... powinszowań, osobną gałęź literatury stanowiącą, i podziwiamy w płodach jéj to bogactwo kombinacji, z jakiém z odwiecznego modelu życzeń zdrowia i pomyślności, panowie winszujący, snują p r z ę d z ę c z y p a j ę c z y n ę, co rok to nowych utworów. Ma się rozumieć, że wierszem. A niech Pan Bóg broni inaczéj. Pamiętny dowcip Woltera w liście do pewnéj pani zawarty, jest prawie hasłem tych powinszowań. Wolter zaś pisał tak: „Pytasz mię się pani czemu pisałem list do K. wierszem? odpowiadam. Nie miałem co pisać.“ Dowcipny i pełen prawdy ten ustęp, ileż to razy dałby się do n a s zastosować. Po powinszowaniach idą I n s e r a t y, bocianim szeregiem, zwiastujące nowe pisma. Bocianie te zapowiedzi zwiastują w rzeczy saméj cóś wiosennego. Prócz cudów, uroku i rozkoszy, ma przecież wiosna także: błoto, topniejące śniegi, brak ciepła, marcowe pogody, nierozwinięte pączki kwiecia i t. p. Nie będąc złośliwym, utrzymuję za pewne, że a n o n s e nowych pism zawierają wiarę w taką przyszłość dla siebie. Otóż więc w Krakowie pojawić się ma i l l u s t r o w a n y „S k a r b c z y k d o m o w y“ pod redakcją J u l i u s z a W i l d a. Ma on skromne dążności. Chce usunąć z Galicji Tygodnik Illustrowany warszawski: t. j. chce odpowiedzieć potrzebie takiego pisma u nas. Zobaczymy. Przed niewodem ryb nie łowimy, więc orzekać wprzód nie trzeba. P. G o c z a ł k o w s k a, redaktorka chwalonego zawsze w czasie Wieńca, zapowiada E n c y k l o p e d j ą czyli p o ż y t e c z n e c z y t a n i e dla ludu i rzemieślników. Bardzo piękne zadanie! Trzebaby tylko odpowiedzieć mu godnie. We Lwowie zaś powstaje nowe pismo polityczne pod redakcją H e n r y k a N o w a k o w s k i e g o, tego, co zebrał w r. z. album pisarzy lwowskich, p. n. G o n i e c. Goniec zapowiada rzeczy niesłychane. Na czele N-ru 1-go, który się zjawił 11 stycznia, umieściła redakcja programm sążnistych przyrzeczeń, które, gdyby je wypełniono, postawiłyby „Goniec“ wyżéj od czasu a bliżéj wieczności. Dwa numera „Gońca“ wcale nie bogate ani w korrespondencją, ani w artykuły polityczne. Widoczna dorywczość. Odcinek w N. 2 zajmuje początek „Wspomnień podchorążego, z czasów w. ks. Konstantego przez I g n a c e g o A. K o m a r o w s k i e g o“ Rzecz ta zdaje się będzie interesującą. „Goniec“ trafił w zapał czytelników do wspomnień pamiętnikowych. Jak pójdzie to pismo, zobaczymy. Obok tych nowych istnieją dawne, jak istniały. Z politycznych wymieniamy „Czas“ w Krakowie, do którego redakcji wstąpił znowu J ó z e f S z u j s k i i Gazetę narodową, we Lwowie wybornie redagowaną. Literackie są: Dziennik literacki we Lwowie, w którego N. 1-m rozpoczęły się ciekawe pamiętniki Migurskiego; Wieniec w Krakowie, Niewiasta, w Krakowie wspierana jedynie przez utalentowanego D z i e r z k o w s k i e g o, Dzwonek, Przyjaciel domowy, Przyjaciel dzieci; Postęp w Wiedniu i Gwiazdka Cieszyńska w Cieszynie. Specjalne czasopisma stanowią: przeglądy medyczne i prawnicze w Krakowie, i Homeopata we Lwowie. Ostatnie to czasopismo, wydawane zeszytami przez Dra. m. A n t o n i e g o K a c z k o w s k i e g o, uległo pewnemu opóźnieniu z powodu druku dzieła redaktora p. n. N a u k a H o m e o p a t j i spolszczona z dzieła dr. Artura Lutzego.

(Dokoń. nastąpi.)

ROZMAITOŚCI.

— Niektóre francuzkie czasopisma podają do wiadomości, iż margrabia de Roccagiovine, w którego majątku znajduje się sławna posiadłość Horacjusza, polecił czynić w tém miejscu, gdzie niegdyś stała jego willa poszukiwania.

— Oto kilka szczegółów ze statystyki morderstw popełnionych w różnych krajach Europy: na tysiąc mieszkańców w Anglji przypadają 4 morderstwa; w Belgji 17, w Sardynji 20, we Francji 31, w Austrji 36, w Bawarji 38, w Sycylji 90, w Rzymie 100, w Neapolu 200. Najrzadziej, a prawie nigdy nie przytrafiają się morderstwa w dolinach kantonu Vaud.

— Członek geograficznego towarzystwa petersburskiego Szuberski, wydał mappę, która mocniejszém lub słabszém cieniowaniem wyraża gęstość zaludnienia rozmaitych gubernij cesarstwa. Kosztuje wcale niedrogo, bo 1 rub. srebr. Niewiemy tylko dokładnie, czy to jest cena za mappę całego państwa rossyjskiego czy też za arkusz obejmujący odrębne guberjne i prowincje cesarstwa.

— Przed pięćdziesięciu laty Rossini otrzymał w Rzymie 100 szkudów (około 135 rub.) honorarjum za przedstawienie opery swojéj „C y r u l i k S e w i l s k i.“ Dwa zaś ostatnie przedstawienia téj znakomitéj opery w Paryżu przyniosły niedawno kassie teatralnéj 50,0000 fr. dochodu.

— Oskar Becker, skazany na więzienie w Bruchsal, za targnięcie się na życie króla pruskiego—po wielu bezowocnych próbach wyuczenia się w samotności więzienia rozmaitych rzemiosł, oddał się teraz z całym zapałem nauce języka hebrajskiego, pod przewodnictwem miejscowego pastora, nie zaniedbując pracy ręcznéj, do któréj wszyscy przymusowi mieszkańcy Bruchsal są obowiązani.

— Na jednéj angielskiéj kolei żelaznéj pewna dama została okradzioną następującym sposobem. Podróżujący w jednym wagonie przyzwoicie ubrany mężczyzna dał jéj do czytania numer dziennika Illustrated London News. Dama zaczęła czytać i zasnęła na dobre. Ocknąwszy się, znalazła się w oddziale wagonu sama i bez pieniędzy, które miała w kieszeni, udzielony jéj dziennik wydawał odurzający zapach lawendy i chloroformu. Lawenda użytą została do przytłumienia mocnego zapachu chloroformu. Po téj nauce podróżna nie przyjmie pewnie z rąk nadskakujących towarzyszów podróży żadnego dziennika.

— Klub angielski w Odessie, którego podwoje otwierały się dotąd tylko dla arystokracji rodu i imienia postanowił przyjmować do grona swego osoby wszystkich stanów.

— Wielkie miasta są prawdziwą otchłanią pod względem konsumpcji. Największa ze stolic europejskich Londyn spożywa corocznie, według statystycznych obliczeń w London Review 270,000 wołów, 30,000 cieląt, 1,500,000 baranów i 30000 wieprzów, nie licząc w to ogromnéj ilości ptastwa i ryb, które nikną w tém ogromnem morzu żywności zasilającéj żołądki synów Albionu. Całkowita wartość zwierząt żywych i mięsa wprowadzanego na targi londyńskie wynosi około 14,000,000 f. szterl. rocznie (przeszło 88 mil. rub. sr.). W całém królestwie W. Brytannji idzie corocznie na rzeź 2 miljony głów bydła rogatego i pięć razy tyle baranów i owiec.

—W gmachu cesarskiego towarzystwa ekonomicznego w Petersburgu, wkrótce mają mieć miejsce odczyty publiczne. P. Kessler będzie miał prelekcje o rybach, p. Pietruszewski, odczyta kurs chemji organicznéj, w zastosowaniu do sztuk technicznych, p. Sowietow rzecz o hodowli bydła w Rossji.

— Obecnie ludność W. Ks. poznańskiego, podług spisu ludności z d. 3 grudnia 1861 r. wynosi w ogóle 1,485,550 dusz. W téj liczbie jest 17,946 osób wojskowych. Miast liczy 143, obejmujących 403,221 mieszkańców.

— Dzieło Mazziniego o powinnościach człowieka. Angielski tłómacz tego utworu powiada w przedmowie, że większa część téj książki była napisana przed dwudziestą laty, chociaż dopiéro w 1858 r. wyszła ona na świat, i że można ją uważać za kodeks politycznych mniemań autora.

— Że nieszczęsne gry w karty coraz powszechniéj wychodzą z użycia, nie tylko u nas, lecz wszędzie, przekonywają statystyczne cyfry, które znajdujemy w „Wiadomościach połtawskich.“ W 1862 roku przedano w téj gubernji 83,677 talij, za 26,937 rs. Tymczasem w ciągu pięciu uprzednich lat co rok przedawano 96,912 talij.

— Do jakiego stopnia zbójcy greccy posuwają swoję zuchwałość, o aże następny przykład. D.18 grudnia do wsi Liwadji u stóp góry Olimpu wkroczyła banda rozbójników, złożona z 40 ludzi; zastawszy same tylko kobiety i dzieci, mężczyzni albowiem pracowali w polu, kazali dać sobie jeść i pić, a nasyciwszy się do woli, udali się do miejscowéj szkoły, w któréj się uczyło około 150 malców. Po zrabowaniu szkolnéj kassy, w któréj się znajdowało do 3000 piastrów, oświadczyli nauczycielowi, że zabierają z sobą wszystkich uczniów, z któremi przeczekają na najbliższéj górze 3 godziny, i ażeby w przeciągu tego czasu złożono im jako wykup za dzieci 100,000 piastrów. Jeśli zaś nie zbiorą téj summy, to po upływie tego czasu dzieci zostaną wyrznięte. Jakoż cicho odeszli na pomienioną górę, a gdy trzy godziny minęły, herszt Semo dał hasło rzezi. Bandyta porwał jednego chłopaka i ściąwszy mu głowę, zaczekał kilka minut, poglądając w dolinę, azali nie przynoszą pieniędzy. Drugie i trzecie dziecko tenże sam los spotkał. W tém ujrzano w pewnéj odległości kilka wozów i gromadę włościan. Nie mogąc zdobyć się na taką summę, wieźli swe najlepsze sprzęty na wykup dziatwy. Zbójcy, przejrzawszy przywiezione rzeczy, zgodzili się przyjąć je zamiast pieniędzy i oddali dziatwę, wraz z trzema trupami zabitych. Potém się oddalili. Zwierzchność miast sąsiednich posłała w pogoń za nimi wojska, którym udało się bandę rozproszyć i czterech zabić w potyczce.

— Od d. 11-go grudnia 1862 r. pod 12 stycznia 1863 r. składek na imie rodziny pozostałéj po ś. p. Ludwika Kondratowicza wpłynęło:

	Rub.	K.
Od A. E. Odyńca	10	—
Z powiatu mohylewskiego (gub. Mohylewskiéj) zebranych od tamecznych obywateli przez P. marszałka powiatowego	139	—
Od K. P.	5	—
Zebrano w Poznaniu, przysłanych przez P. Adolfa Łączyńskiego 164 r. za potrąceniem kosztów przesyłki 2 r. 30 kop.	161	70
Z Bugurusłanu od pp. A. Kuleszy, A. Wojciechowskiego, P. Bohdanowicza, K. Swięcickiego, R. Eftymowicza, D. Czarnockiego	6	—
Zebranych przez p. Tomasza Sakowicza od różnych osób parafij Lebiedziewskiéj (Wilejskiego powiatu).	40	10
Z powiatu Staro-Konstantynowskiego złożonych przez miejscowych obywateli i przesłanych przez P. marszałka powiatowego	41	—
Z Szawel, złożonych przez obywateli powiatu Szawelskiego . . .	188	—
Od p. Maurycego Orgelbranda ofiarowana połowa wpływu z wyprzedaży dzieł Wł. Syrokomli . . .	23	60
Z powiatu Ostrogskiego, złożonych przez obywateli tego powiatu.	50	—
Ze Swięcian pozostałych ze składki na egzekwje po Wł. Syrokomli 80 k., od I. Żyl. 50 k., M. Sob. 30 k., K. C. Żeb. 30 k. I. Iw. 30 k. K. Rut. 30 k. W. Jab. 30 k. J. Szr. 50 k. A. Bieg. 20 k. W. Pót. 20 k. G. Kul. 20 k. F. Mol. 50 k. K. W. Kul 25 k. K. D. Boj. 50 k. I. Teg. 15 k. A. Sol. 30 k. K. A. Rim. 25 k. wszystkiego	5	85
Od Leopolda Kronenberga z Warszawy	100	—
Z powiatu Kowieńskiego, zebranych powiecie od obywateli przez p. Ludwika Żylińskiego	331	30
Z Kaukazu wedle załączonego spisu.	1020	—
Ogół . .	2121	55
Z Trok złożonych przez mieszkańców miasta	39	—
Summa . .	2160	55

Aleksander Oskierka.

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE.

✝ Dnia 23 (11) grudnia zeszłego roku umarł w powiecie lidzkim w Bratomierzu obywatel Aleksander Karłowicz, przeżywszy niespełna lat 63. Urodzony w ostatnim roku wieku XVIII, odbywał początkowe nauki w Mereczu i Lidzie, potém w gimnazjum wileńskiem, które ukończył r. 1818., wreszcie chodził na wykłady uniwersytetu wileńskiego. W szkołach jeszcze objawiał zdolność do poezji i zwracał nią uwagę nauczycieli; ówczesny Dziennik Wileński zawiera kilka młodzieńczych jego utworów. Przez całe życie chwile wolne od pracy gospodarskiéj i urzędowéj poświęcał pisaniu utworów poetycznych mniejszych i większych rozmiarów; niektóre z nich zamieszczane były w Ondynie Druskienickiéj, Roczniku literackim Podbereskiego i Gwiazdce Niewiarowskiego z podpisem Aleksander z Br. lub z Bratomierza. Wiele prac pozostało w rękopismach i te wkrótce dla krewnych i przyjaciół jako rękopism drukowane będą, stosownie do ostatniéj woli autora. Ś. p. A. K. kilka razy spełniał wyborowe urzędy powiatowe sędziego granicznego i powiatowego. Odznaczał się szczerém przywiązaniem do kraju rodzinnego, wysoką prawością i stałem spółczuciem dla oświaty. Zostawił u przyjaciół, znajomych i krewnych wieczne wspomnienie uczciwego człowieka. Ostatniém rozporządzeniem rozkazał pogrzebać ciało swoje na mogiłach włościańskich swojego majątku a nad niém położyć prosty kamień litewski z krzyżem śpiżowym. Testament zakończył słowami znanego poety:

„Śmiertelnik, w drodze życia mdłą stargawszy siłę,
Wkrótce rzucę co miłe i co mnie nie miłe.
Bez trwogi, nie bez żalu, widzę kres zbliżony,
Który nagle w nieznane przeniesie mię strony,
W tę spokojną uchronę, gdzie wieczność przebywa,
A którą chmura pełna tajemnic pokrywa.“

J. K.

Stycznia 21 (9) 1863.

ODPOWIEDŹ REDAKCJI.

Panu Jat. w Rossieńskiém. List pański nie wyczerpuje zupełnie z innéj strony ważnego przedmiotu, jakiego dotknął artykuł wstępny w mowie będący. Przytoczone przez pana z wyjątki są w dzisiejszym stanie rzeczy anachronizmem.

Panu L. Z. w Horkach, wiersza pańskiego umieścić z żalem nie mogliśmy. Za przesłane pieniądze poleciliśmy wysłać panu książki.

OFIARY

Dla wdowy po zmarłym ś. p. Liniewiczu A. H. K. rs. 3. A. Muchin rs. 1. J. C. rs. 3.

TEATR

W piątek 18 stycznia, Djabeł w Zalotach—wodewil w 3-ch aktach (w 6-ciu odsłonach) ze śpiewami i chórami w języku polskim. Trzynasty narzeczony—monodram w językn rossyjskim.

W Niedzielę 20 stycznia. Precjoza—dramat-liryczny.

Прибывшіе въ Вильно отъ 13 до 16 января 1863 г.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКИ. Гродненск. губер. предв. дворян. графъ Старжински; Свиты Его И. В.: генералъ-маіоръ графъ Толль; Флигель адъютантъ графъ Нострицъ; Помѣщики: Графъ Казимиръ Тышкевичъ; Антонъ Богуцкій съ семействомъ; Густавъ Ярудъ съ братомъ; Учен. Вилен. инст. Болеславъ Жуковски; Стан. Борковски; Антонъ Вроблевски; Антонъ Прошински; Стат. сов. Алек. Довгердъ; Осипъ Піотухъ; Ксендзъ Стан. Фелински; Стат. сов. Саковичъ; Колл. сов. Мат. Лавриновичъ; Отст. гвардей. полк. Штальѣ; Колл. асс. Бобиръ; Гвард. кап. Унковски; Колл. секр. Сперски; Чиновникъ Карповичъ; Двор. Юлянъ Карвовски; Чинов. жел. дор.: Дю Лоранъ. Брюнъ, Орловски, Домбровски.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНСКИ. Предв. двор. Богдашевски съ сыновями Ольгердомъ и Степаномъ; Пом. Юрцевичъ; Помѣщица Гейшторова; Кап. Михаловски; Поруч. Ермолинскій; Поруч. Шепелевъ; Инженеры: Круковски, Клочковски, Рышардъ Балли, Леонъ Кассу, Доктора: Смирновъ, Сыцянко, Свида; Пом. Щеповски; Поруч. Маевски; Чинов. Грод. губ. прав. Янковски; Чинов. Тышкевичъ.

Przyjechali do Wilna od 13 do 16 stycznia 1863 r.

HOTEL NISZKOWSKI. Grodzień. marsz. gubern. hrabia Starzyński; Orszaku Jego C. M. jenerał-major Toll; Flígiel-adjutant hr. Nostic; Obywatele: Hr. Kazimierz Tyszkiewicz; Antoni Bogucki z rodziną; Gustaw Jarud z bratem; Uczeń Wileń. instytutu Bolesław Żukowski; Stan. Borkowski; Ant. Wróblewski; Antoni Proszyński; Radca stanu Alek. Dowgierd; Józef Piotuch; Ksiądz Stan. Feliński; Radca stanu Sakowicz; Radca koll. Maciéj Ławrynowicz; Dym. gward. półk. Schtal; Ass. koll. Bobir; Kapit. gward. Unkowski; Sekr. koll. Sperski; Urzęd. Karpowicz; Dworz. Juljan Karwowski. Urz. kol. żel. Du-Lorans, Brune, Orłowski, Dombrowski.

HOTEL POZNAŃSKI. Marszałek Bohdaszewski z synami Olgierdem i Stefanem; Obyw. Jurcewicz; Obywatelka Giejsztorowa; Kapitan Michałowski; Porucz. Jermoliński; Porucz. Szepielow; Inżynier.: Krukowski, Kłoczkowski; inż. ang. Ryszard Bałły, Belgijski Leon Kassu; Doktorowie: Smirnow, Sycianko, Świda; Ob. Szczepowski; Porucz. Majewski; Urzęd. Grod. rządu guber. Jankowski; Urzęd. Tyszkiewicz.

Wileńskie ceny targowe sprawdzane przez członka redakcji na miejscu we Wtorek, t. j. 15 stycznia 1863 r. Żyta pud 61 kop., pszenicy 21 rub., groch 11, gryka 9, owsa 5, jęczmień 9 rub. beczka, siana pud 25 kop., masła pud 10 rub., słomy kopę kulową 3 rub. Dowóz był nie wielki.

Одобрено Ценсурою. 17 Января 1863 г. Вильно.

W drukarni A. H. Kirkora.